Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

В. Ф. Кучерук,
Н. П. Кучерук,
П. Й. Шиманський

Практикум роботи з інструментальним колективом

Навчальний посібник
для студентів закладів вищої освіти

Луцьк
Вежа-Друк
2018

УДК 78.087.031.4:785.7
К 95

Рекомендовано науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 21.11.2018 р.)

Рецензенти:
Панасюк С. Л. – кандидат пед. наук, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Регуліч І. В. – кандидат мистецтвознавства, голова предметної (циклової) комісії викладачів диригування Луцького педагогічного коледжу.

Кучерук В. Ф.

К 95 **Практикум роботи з інструментальним колективом** : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / Володимир Феофілович Кучерук, Надія Петрівна Кучерук., Петро Йосипович Шиманський. − Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 88 с.

Мета видання – виховання творчої особистості, глибокого і сталого інтересу до обраної професії, розвиток артистичних здібностей, підготовка до роботи на естраді. Крім цього, видання сприятиме ефективності засвоєння виконавських навичок та практичних умінь учасників ансамблю, удосконаленню фахової майстерності, розвитку особистості студента та популяризації українських народних інструментів.

До навчального посібника увійшло десять ансамблевих партитур. Це – колядки та різдвяні мелодії, інструментовані авторами для ансамблю народних інструментів. Пропоновані твори різні за структурою, фактурою, складністю вивчення та виконання.

Навчальний посібник, демонструючи новостворений репертуар, розширить репертуарну скарбницю для ансамблю народних інструментів й допоможе вирішити проблему, яка стоїть перед народно-інструментальним мистецтвом – забезпечення процесу професійної підготовки майбутнього керівника інструментального колективу навчальним і концертним репертуаром.

Рекомендовано для викладачів та студентів закладів вищої освіти.

УДК 78.087.031.4:785.7

© Кучерук В. Ф., Кучерук Н. П., Шиманський П. Й., 2018
© Маліневська І. П. (обкладинка), 2018
© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018

ПЕРЕДМОВА

Ансамблева гра є не лише невід'ємною частиною музичного виконавства, а й важливою складовою у підготовці студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв, вихованні творчої особистості, любові до музики, глибокого і сталого інтересу до обраної професії, розвитку артистичних здібностей – слуху, техніки в широкому значені, естетичного смаку, підготовці до роботи на естраді [5].

Гра в ансамблевому колективі – найефективніша форма залучення молоді до активної музичної діяльності. Ансамблеве виконавство розвиває музичний слух і пам'ять, відчуття метроритму, навички ансамблевої гри та сценічної витримки, читання нот з аркуша тощо, а також вимагає від кожного з учасників музичного колективу постійного удосконалення гри на музичному інструменті. [9].

Вивчення курсу «Практикум роботи з інструментальним колективом» є складовою плану навчального процесу спеціалізації «Музичне мистецтво» й передбачає розвиток музичних здібностей студентів, удосконалення їх фахової майстерності, сприяє підготовці майбутнього керівника музичного колективу з відповідними теоретичними знаннями й практичними навичками до їх педагогічної, творчої та концертної діяльності.

Протягом вивчення навчального курсу студенти навчаться планувати репетиційну роботу з інструментальним колективом, аналізувати результати проведеної репетиції й окреслювати коло наступних практичних та творчих завдань колективу, опрацьовувати партитуру, визначивши технічно-виконавські, диригентські труднощі та шляхи їх подолання.

У процесі вивчення цього предмета студенти у практичній діяльності знайомляться з зразками світової та національної музичної культури, набувають навичок колективної гри, зміцнюють відчуття злагодженості загального звучання, розуміння різнотембрового звучання, виховують здатність оперативно підкорювати власну гру спільним завданням й узгодженим діям усього музичного колективу і цілісній драматургії звучання твору. Головне завдання ансамблевої гри – узгоджені дії усіх виконавців, спрямовані на досягнення спільного результату [9].

Мета цього видання – сприяння музично-естетичному розвитку творчої особистості, ефективному засвоєнні виконавських навичок та практичних умінь учасників ансамблю, пропагування народних інструментів. Посібник розширить репертуарну скарбницю для ансамблю народних інструментів й допоможе вирішити проблему, яка стоїть перед народно-інструментальним мистецтвом – забезпечення процесу професійної підготовки майбутнього керівника музичного колективу навчально-педагогічним репертуаром.

Підвищенню виконавської майстерності студентів в практичній роботі з інструментальним ансамблем сприятимуть як групові заняття, які передбачають роботу з ансамблевим колективом так й індивідуальні заняття в класі з концертмейстером. Основною формою навчальної діяльності у підготовці керівника інструментального колективу є практичні заняття з ансамблем, на яких студенти набувають відповідних музично-виконавських умінь: читання з листа, самостійний аналіз ансамблевої партитури, визначення методів усунення недоліків звучання виконуваного твору та індивідуальні заняття, де студент працює з оркестровою партитурою, удосконалюючи техніку оркестрового диригування.

До навчального видання ввійшло десять інструментальних партитур. Це – колядки та різдвяні мелодії, які інструментовані авторами книги для інструментальних ансамблів. Колядки «Let it snow», «Stil, stil, stil, weil's Kindlein schlafen will», «White Christmas» написані для ансамблю у складі: флейта Пана, баян, скрипка, контрабас; колядки «В'язанка українських колядок», «Morgen komt der Weihnachtsmann» – для ансамблю у складі: сопілка, баян, скрипка, контрабас; колядки «Przybiezeli do Betlejem pasterze», «Ach ubogi zlobie» – для ансамблю у складі: сопілка, баян, бандура, скрипка, контрабас; «Спи, Ісусе, спи» – для ансамблю у складі: вокал, сопілка, баян, скрипка, контрабас; «Дві українські колядки» – для ансамблю у складі: флейта, баян, бандура, скрипка, контрабас; «Тиха ніч» – для ансамблю у складі: флейта, баян, бандура, оркестрові дзвіночки, скрипка, контрабас.

Усі твори, які ввійшли до навчального посібника, пройшли апробацію в ансамблі народних інструментів «Джерела» та інструментальному ансамблі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Вони доступні для сприйняття і зручні для виконання й можуть бути рекомендовані як для навчального процесу, так і для концертного виконання інструментальним ансамблем.

Дві українські колядки

Інстр. В. Кучерука

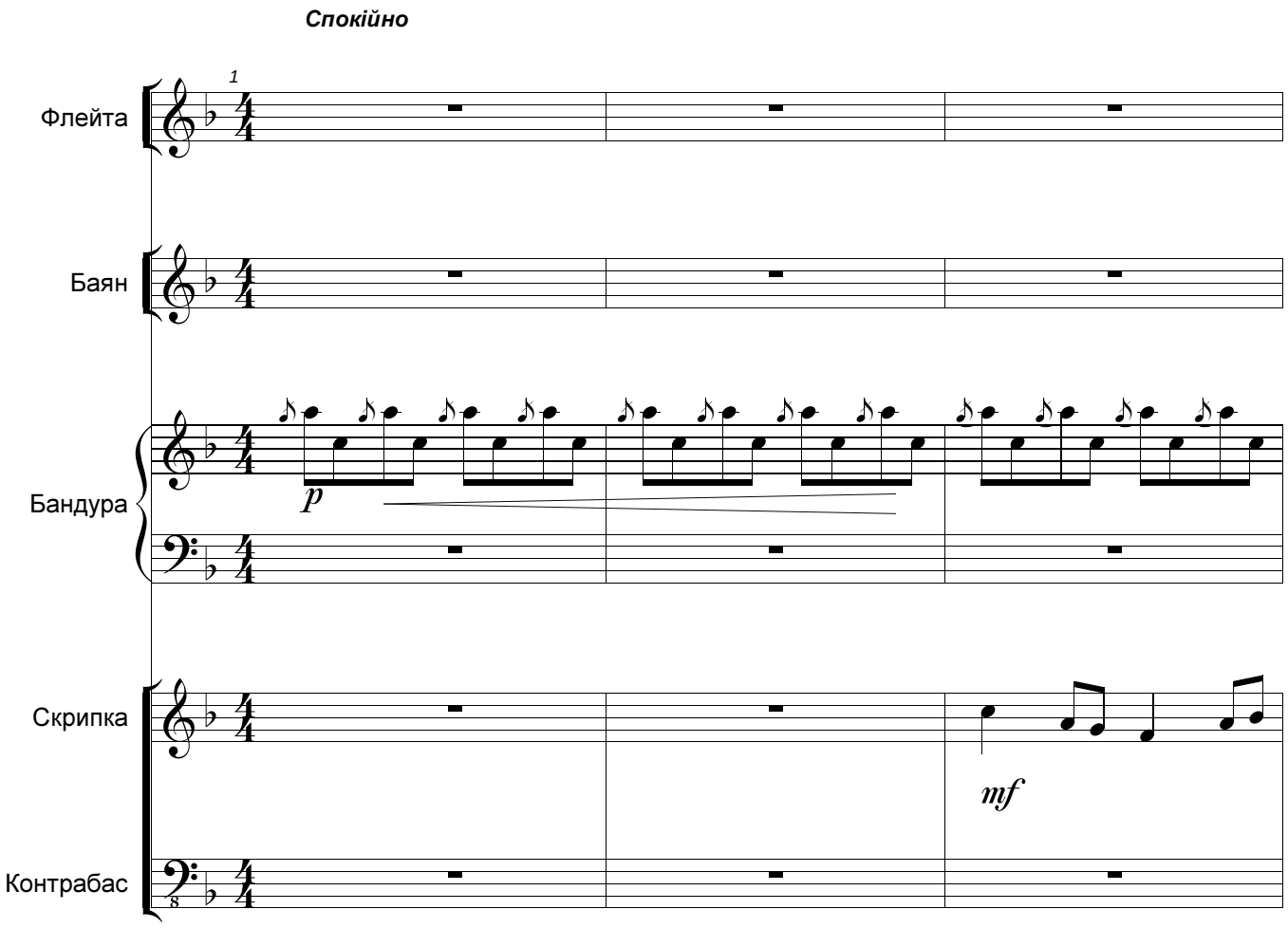

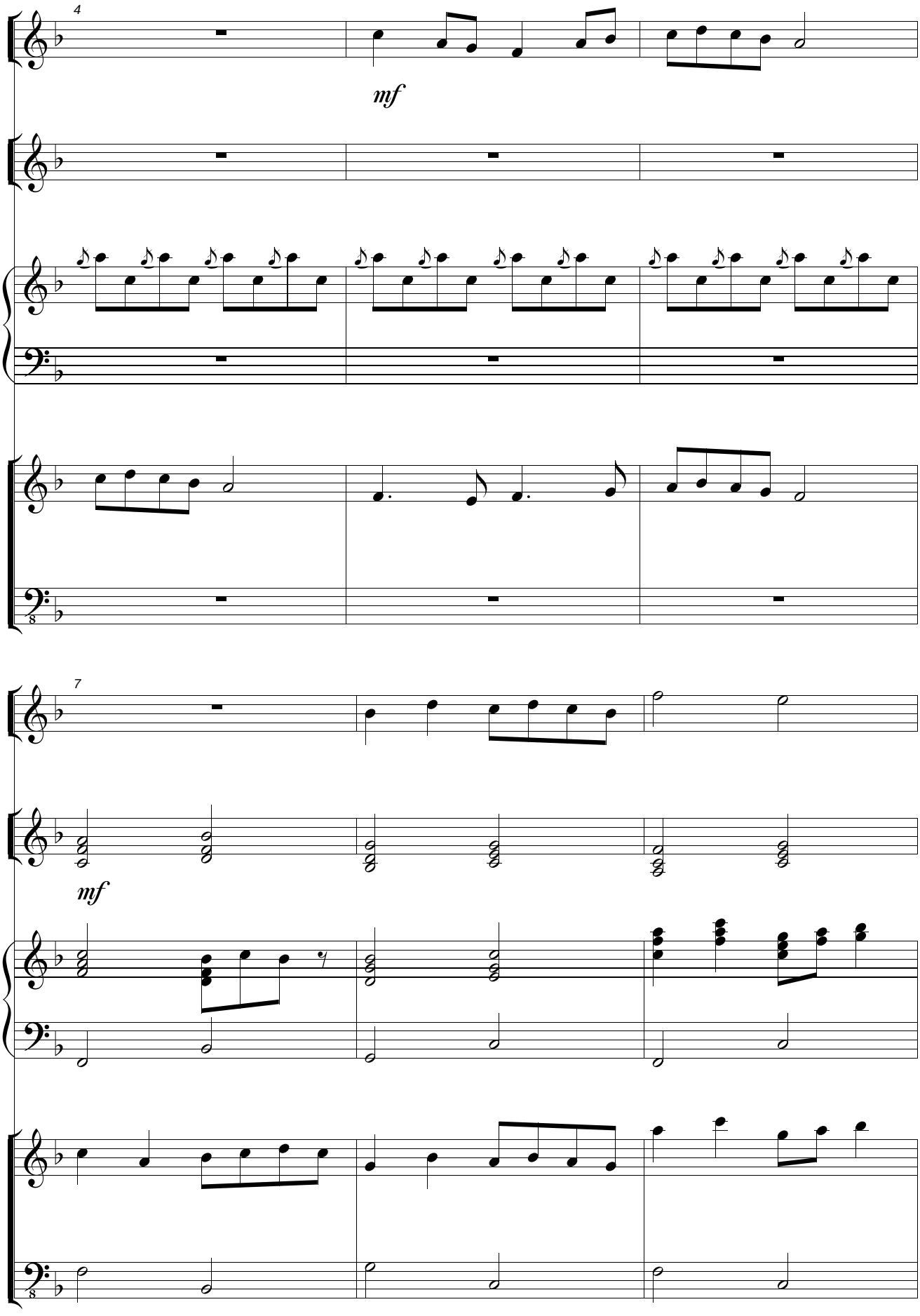
4
mf
7
mf
mf

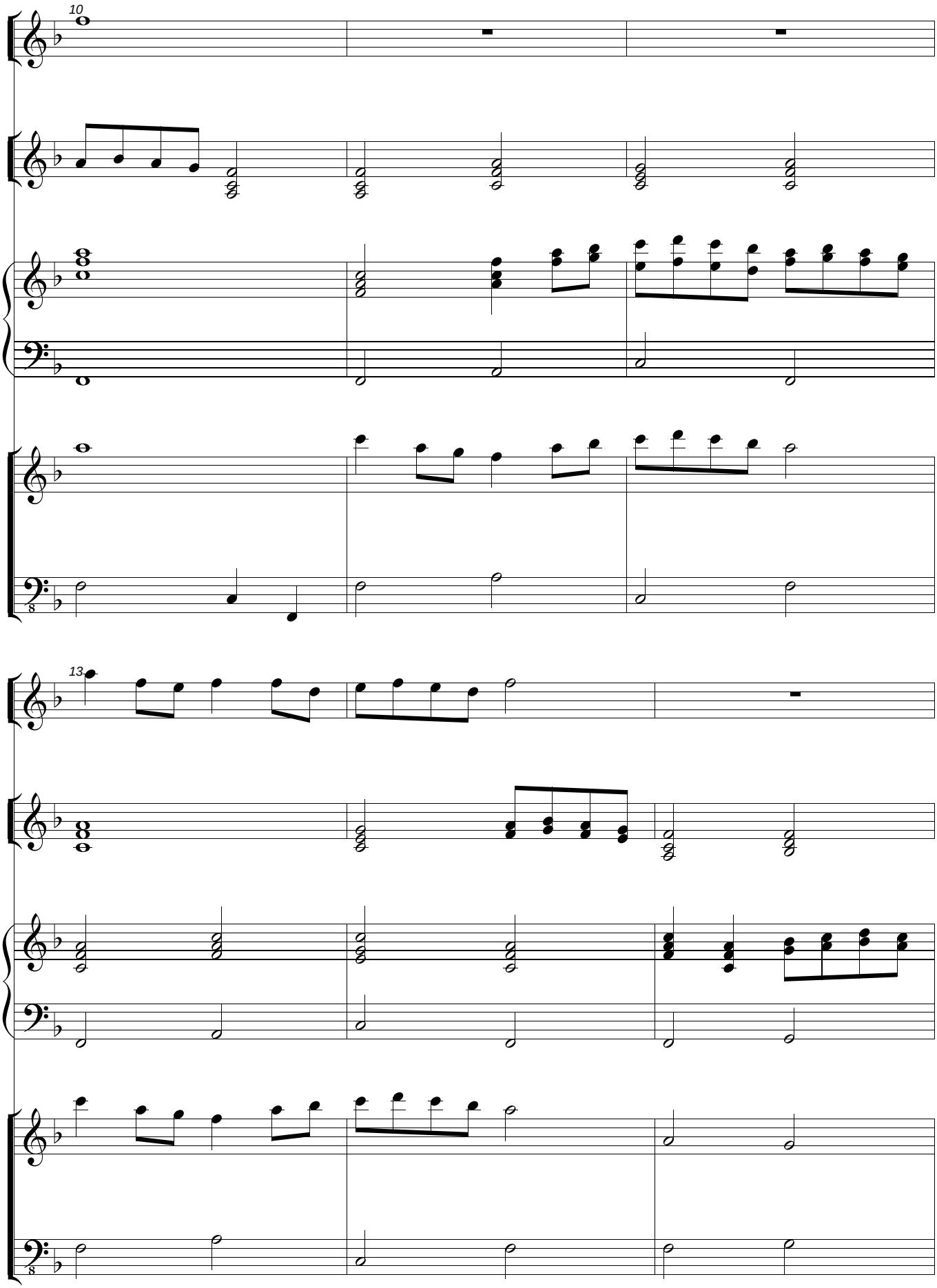
10
13

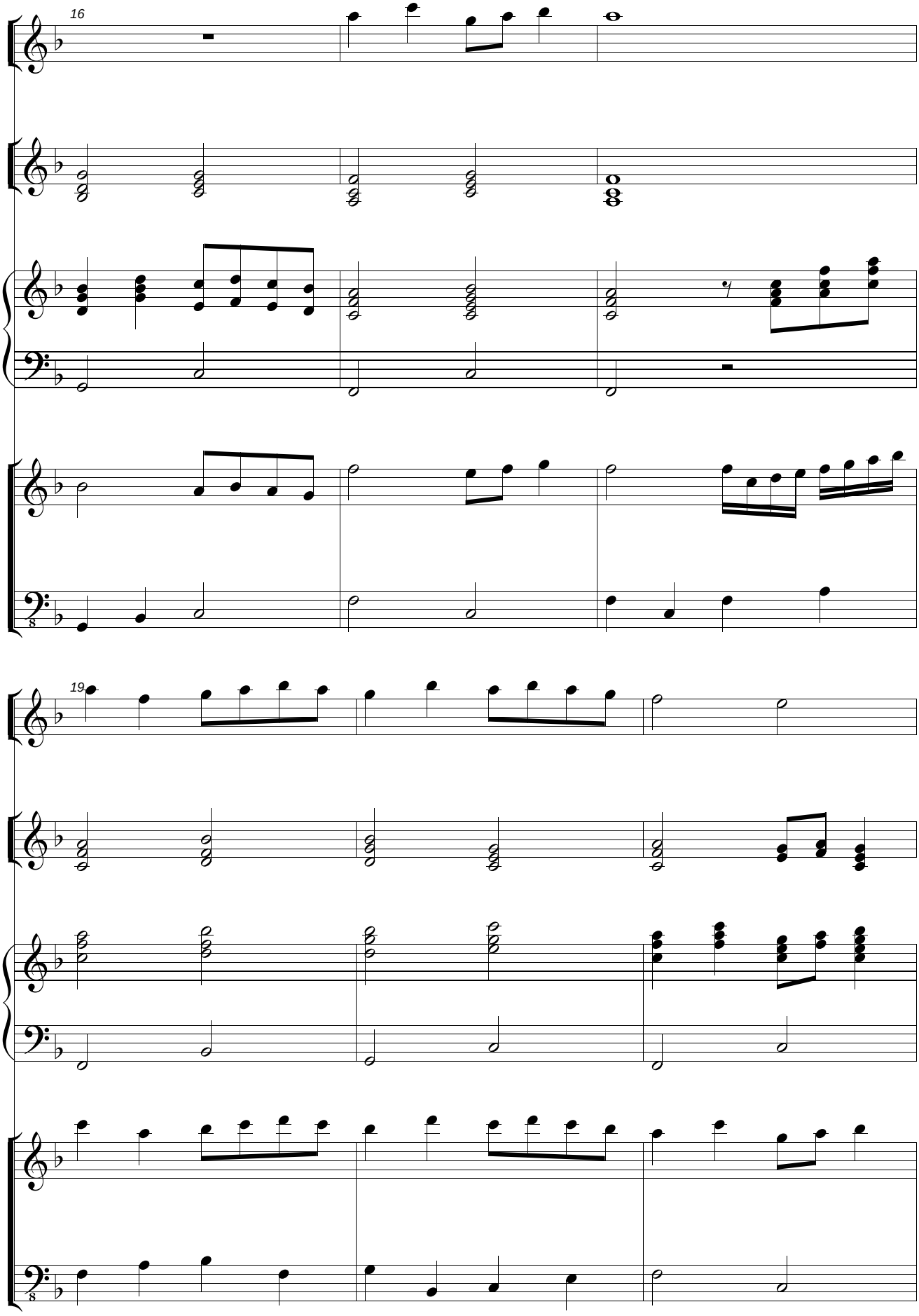
16
19

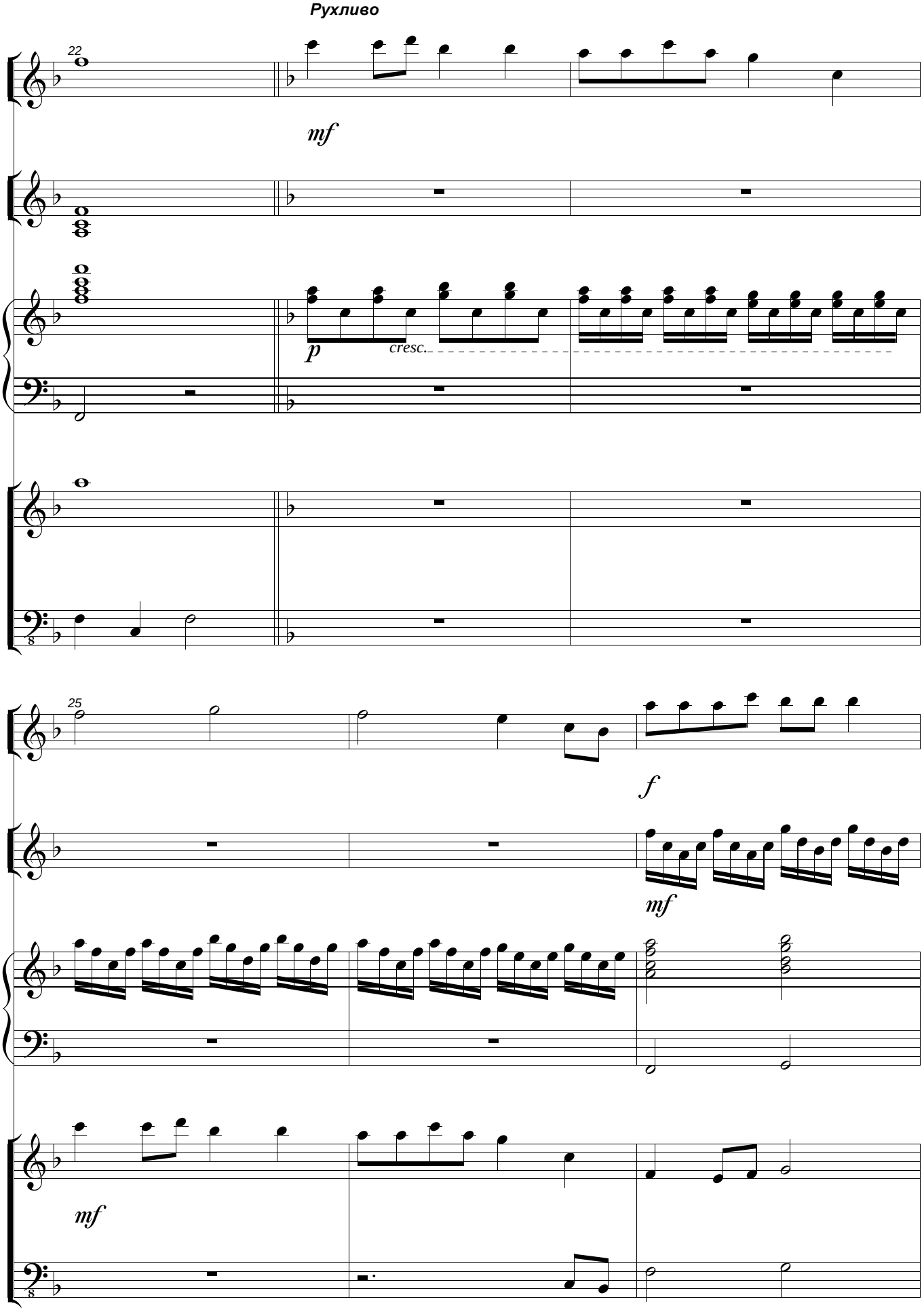
Рухливо
22
mf
p
cresc.
25
f
mf
mf
mf

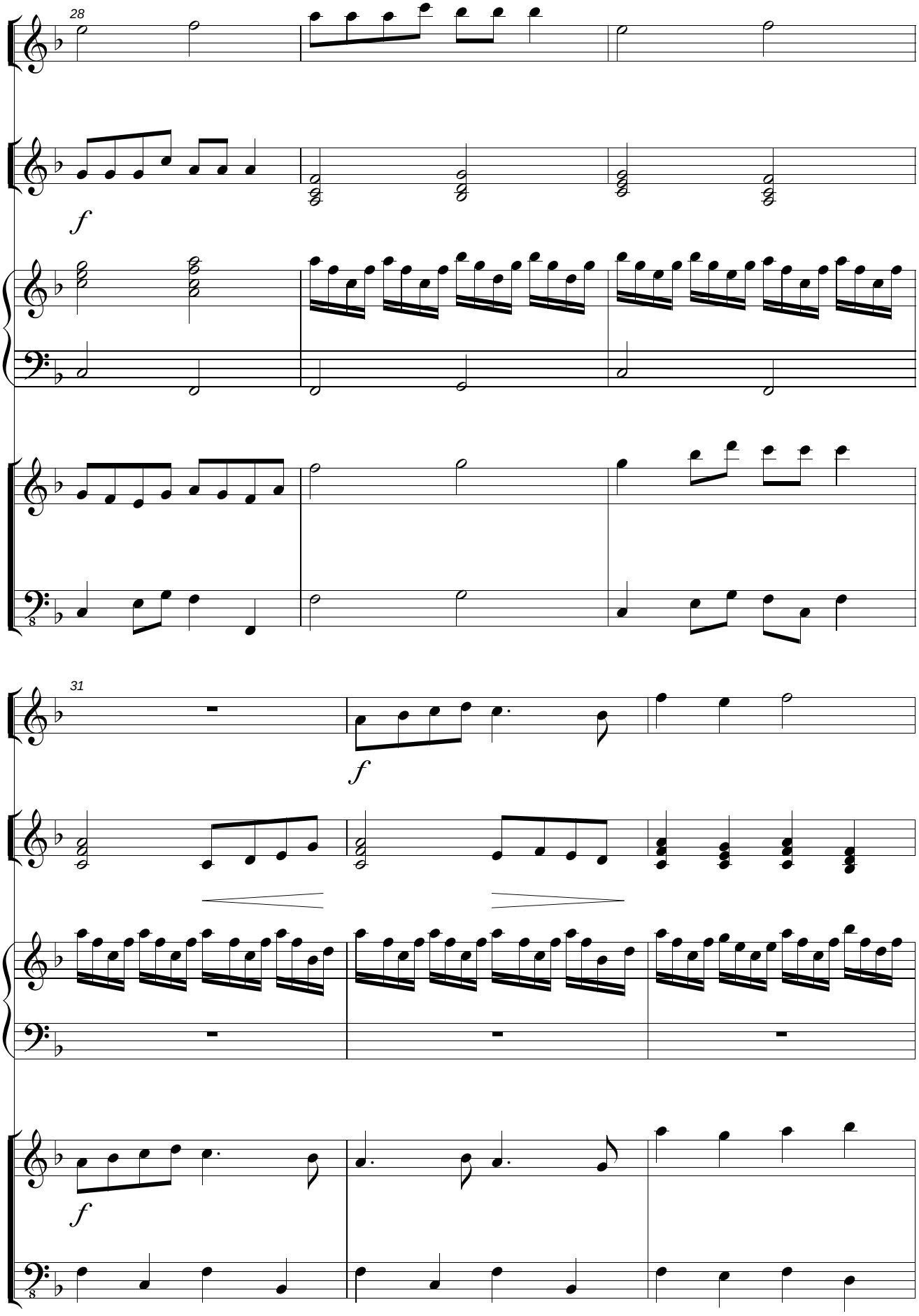
28
f
31
f
f

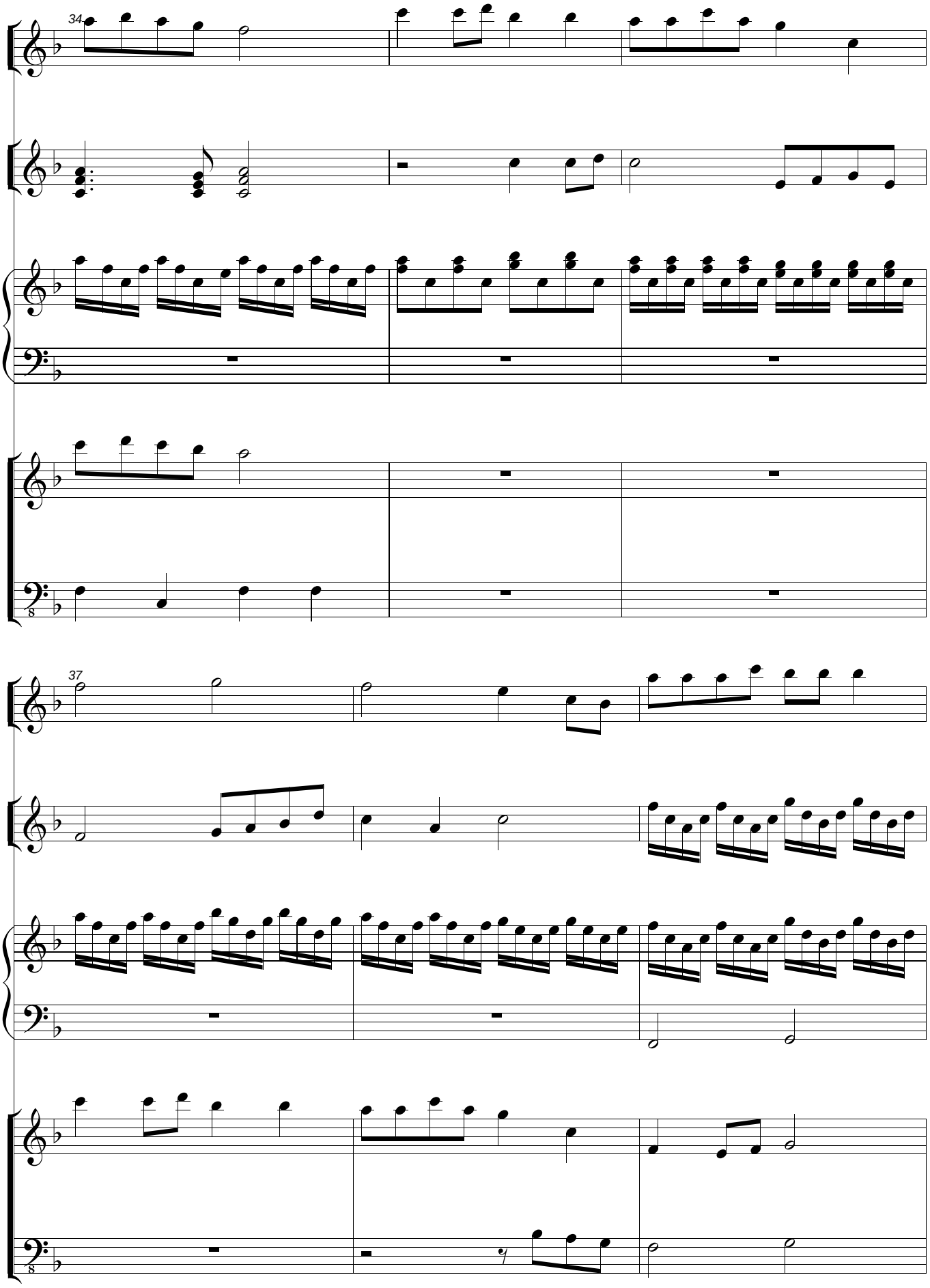
34
37

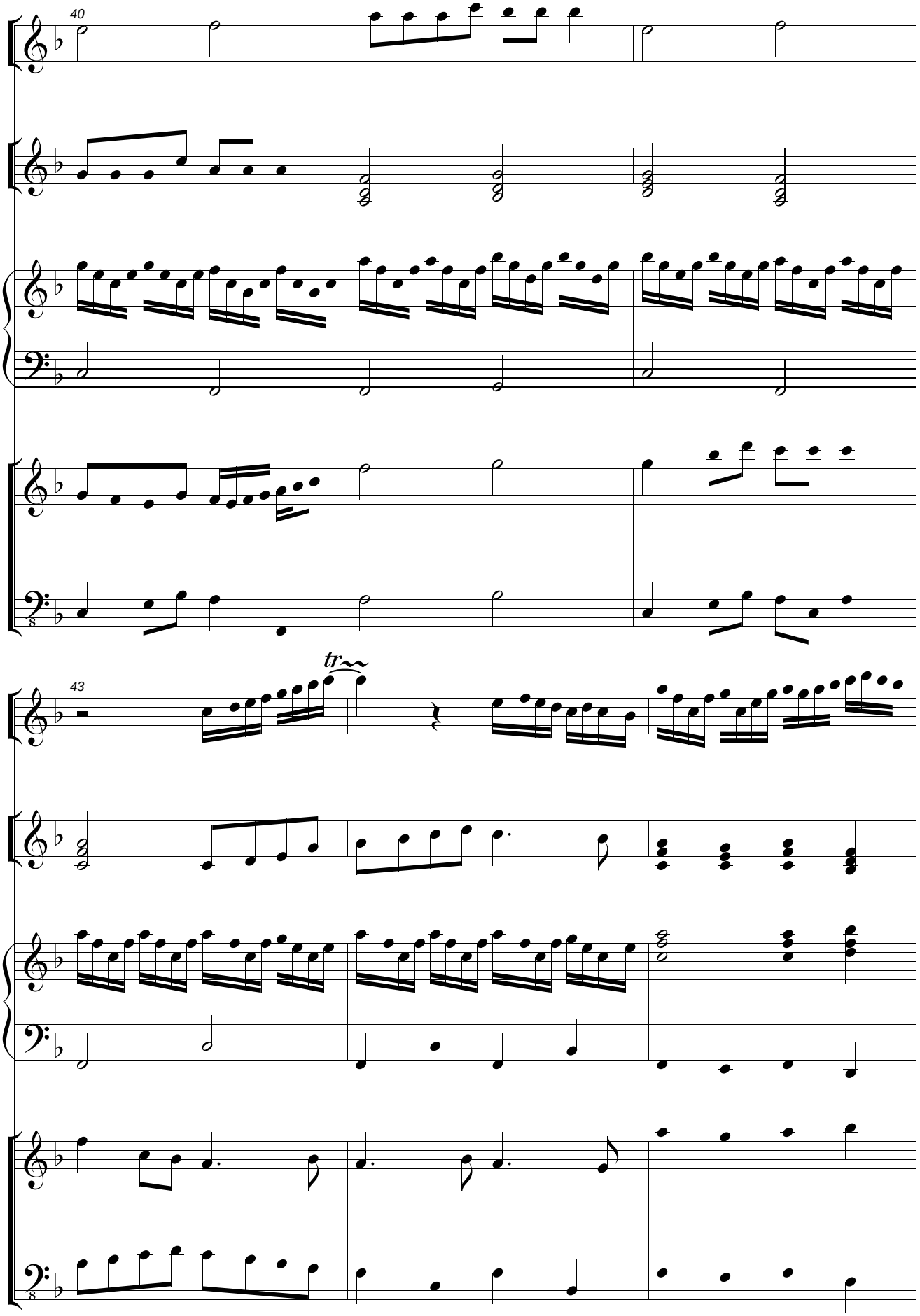
40
43
tr

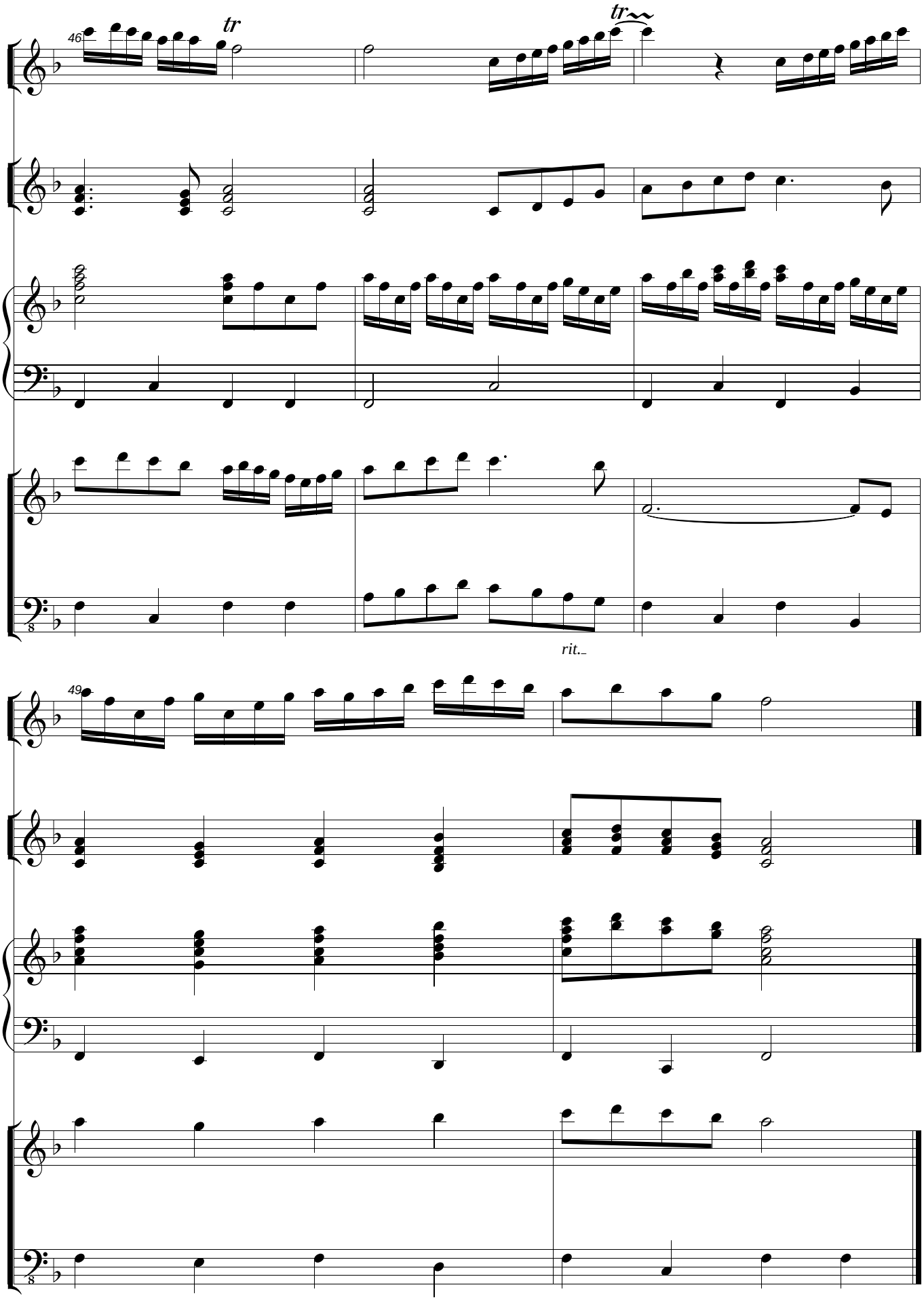
46
tr
tr
rit.
49

Спи, Ісусе

Інстр. В Кучерука,
Н. Кучерук

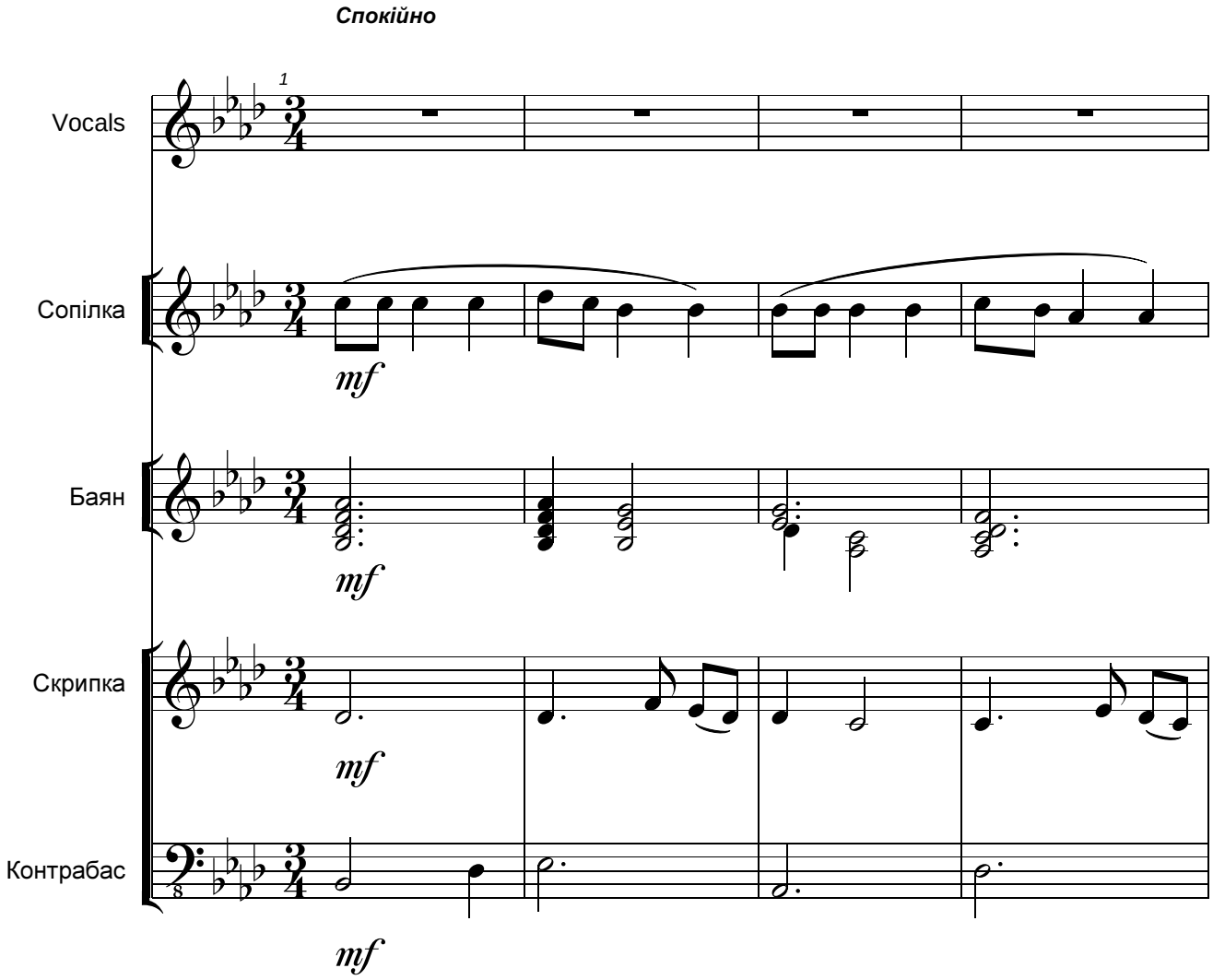

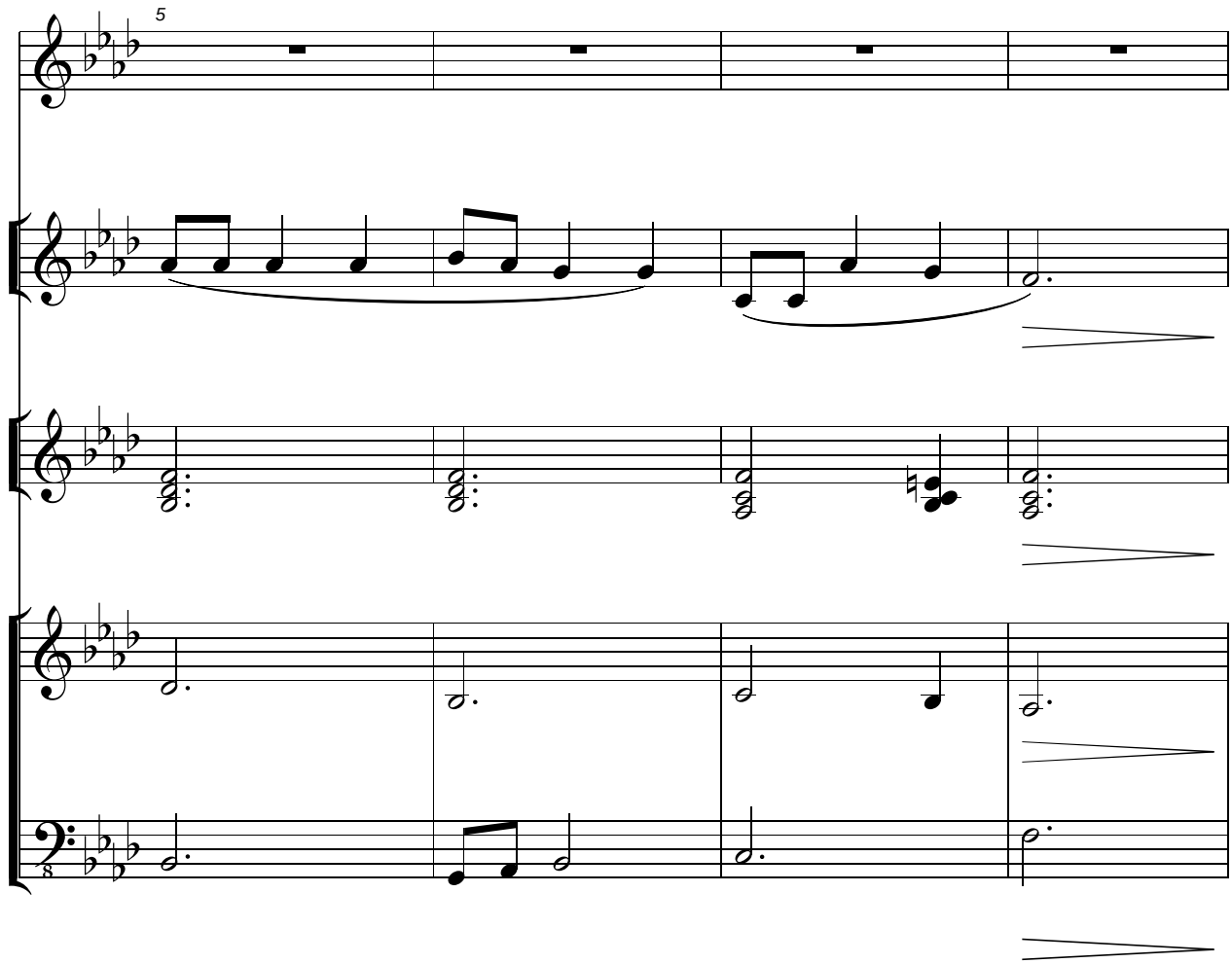

1

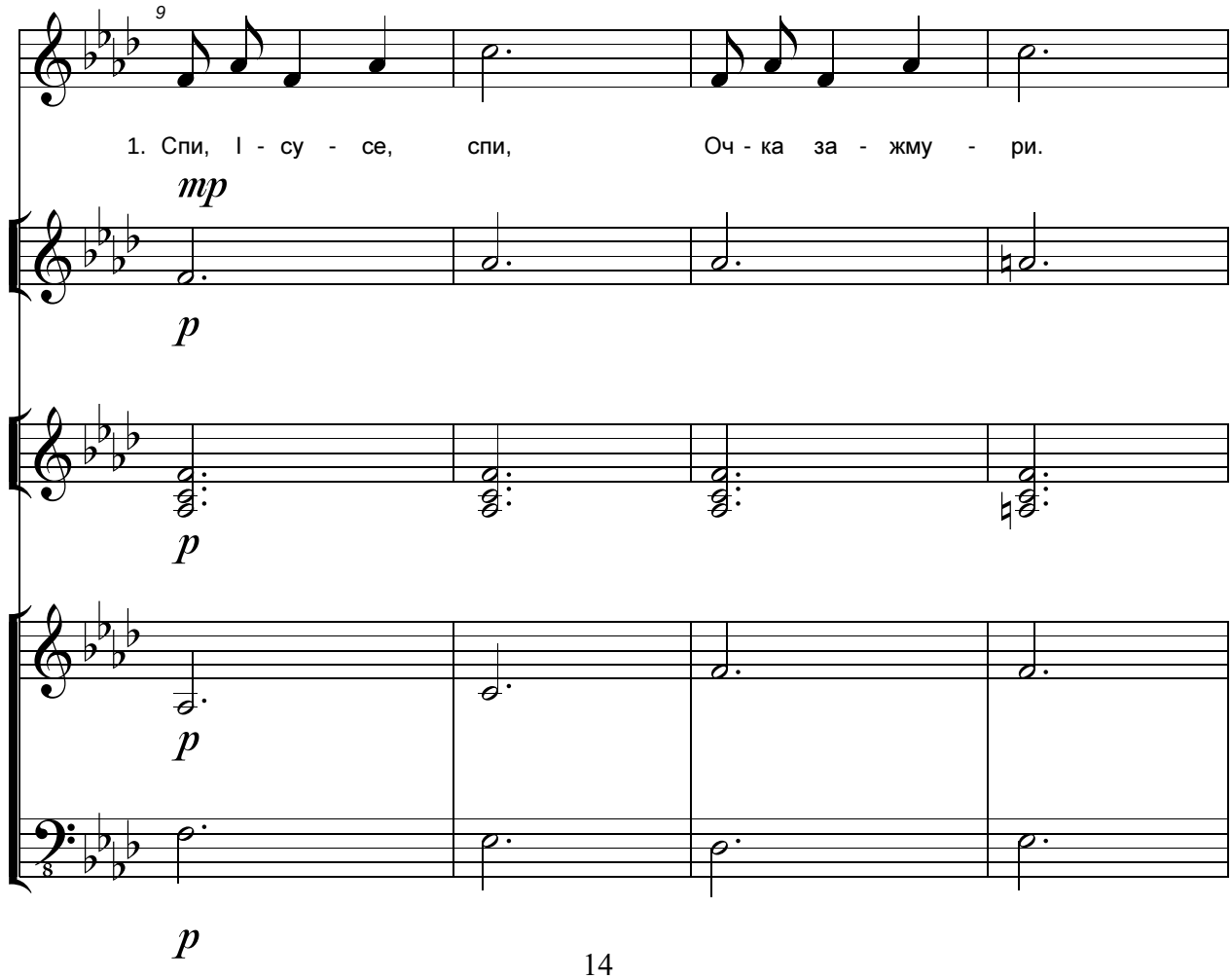

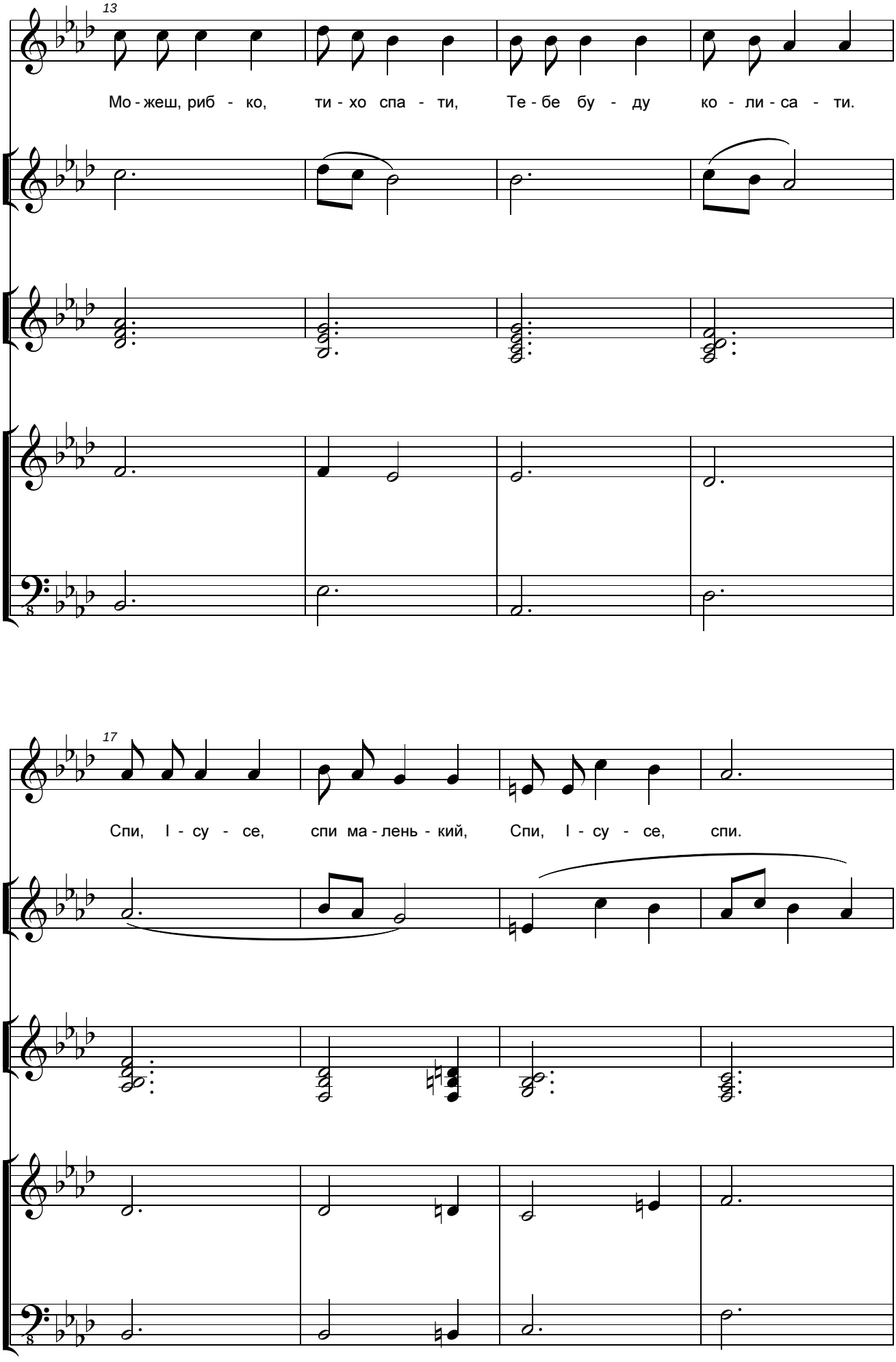
13
Мо - жеш, риб - ко, ти - хо спа - ти, Те - бе бу - ду ко - ли - са - ти.
17
Спи, І - су - се, спи ма - лень - кий, Спи, І - су - се, спи.

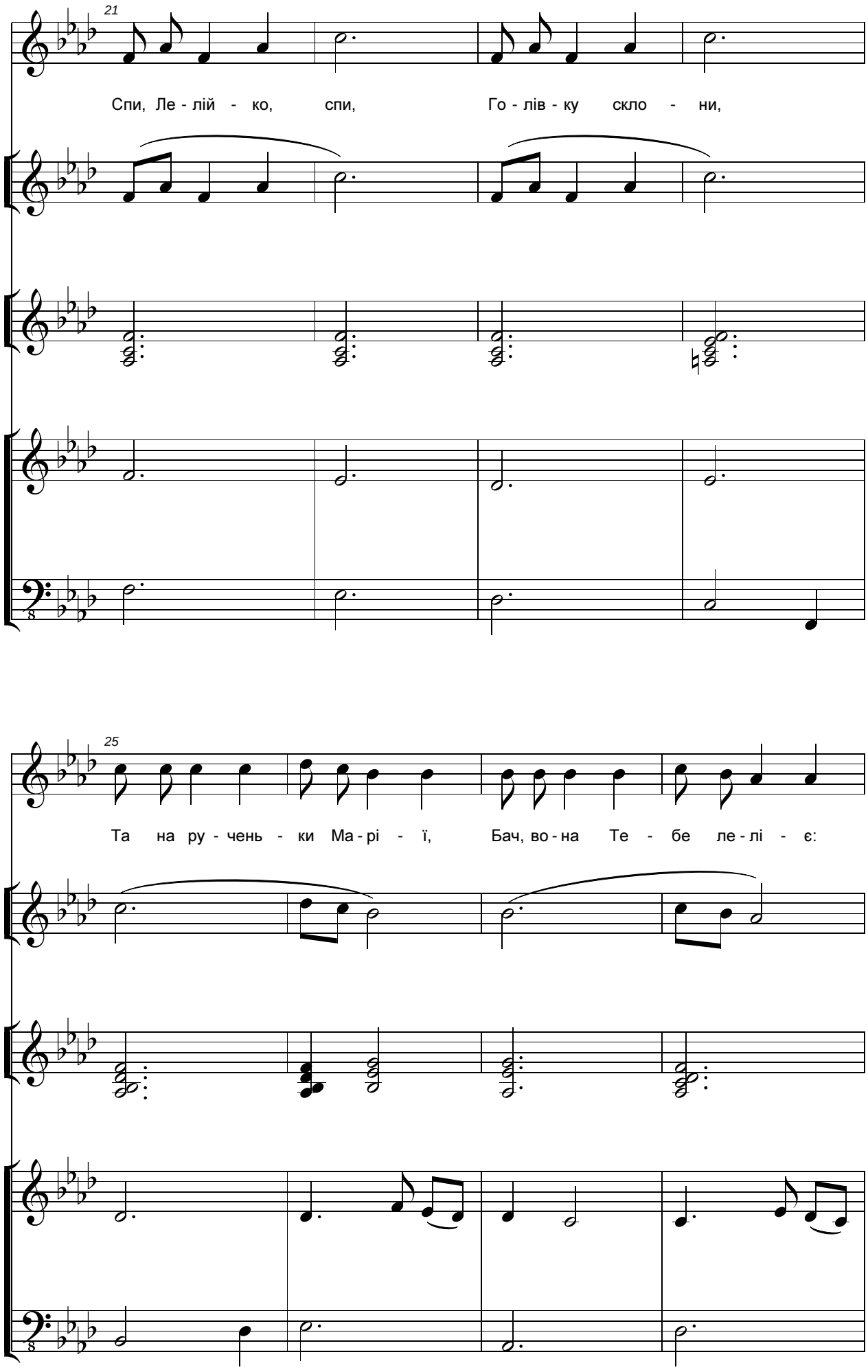
21
Спи, Ле - лій - ко, спи, Го - лів - ку скло - ни,
25
Та на ру - чень - ки Ма - рі - ї, Бач, во - на Те - бе ле - лі - є:

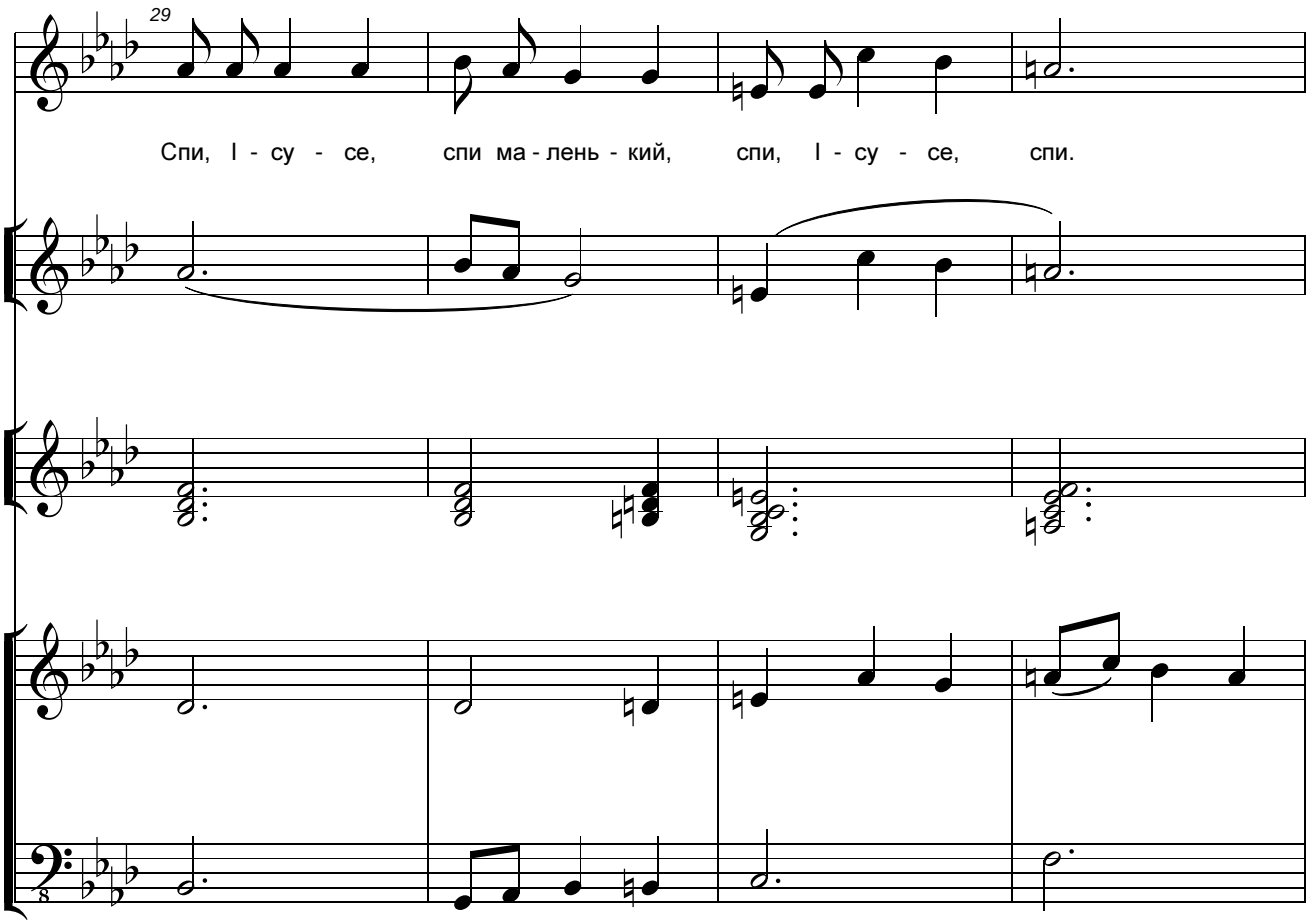
29
Спи, І - су - се, спи ма - лень - кий, спи, І - су - се, спи.

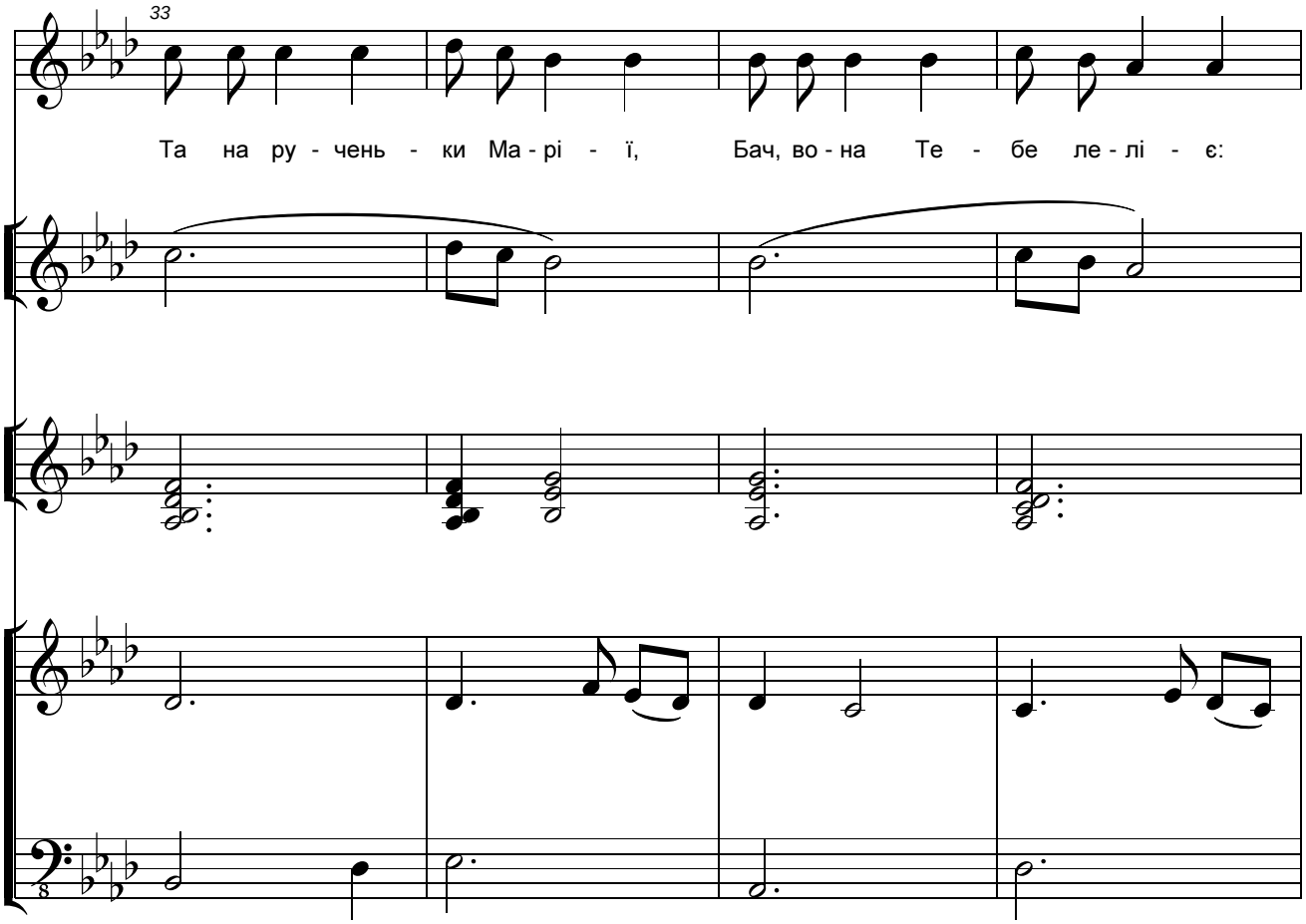
33
Та на ру - чень - ки Ма - рі - ї, Бач, во - на Те - бе ле - лі - є:

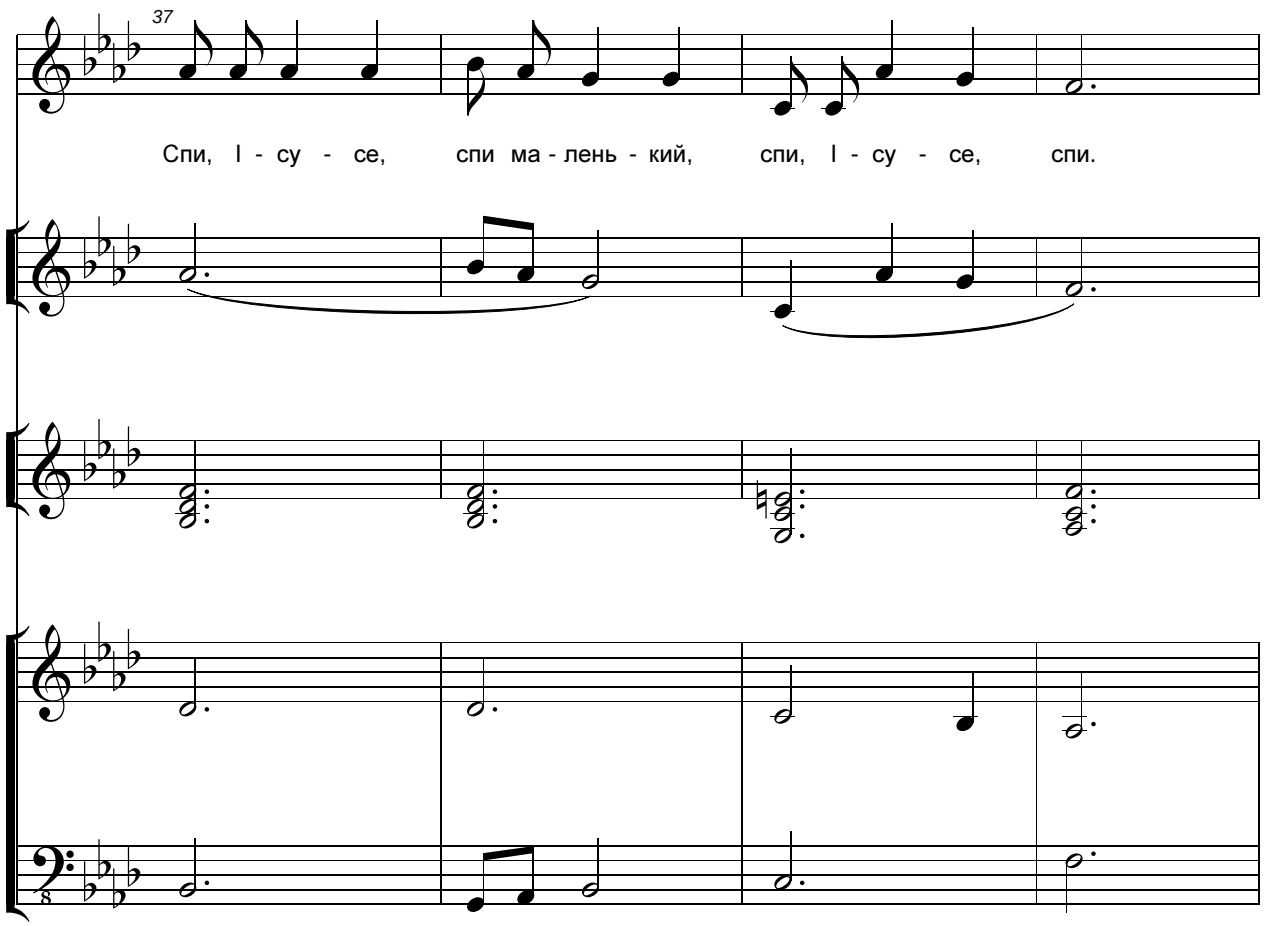
37
Спи, І - су - се, спи ма - лень - кий, спи, І - су - се, спи.

3

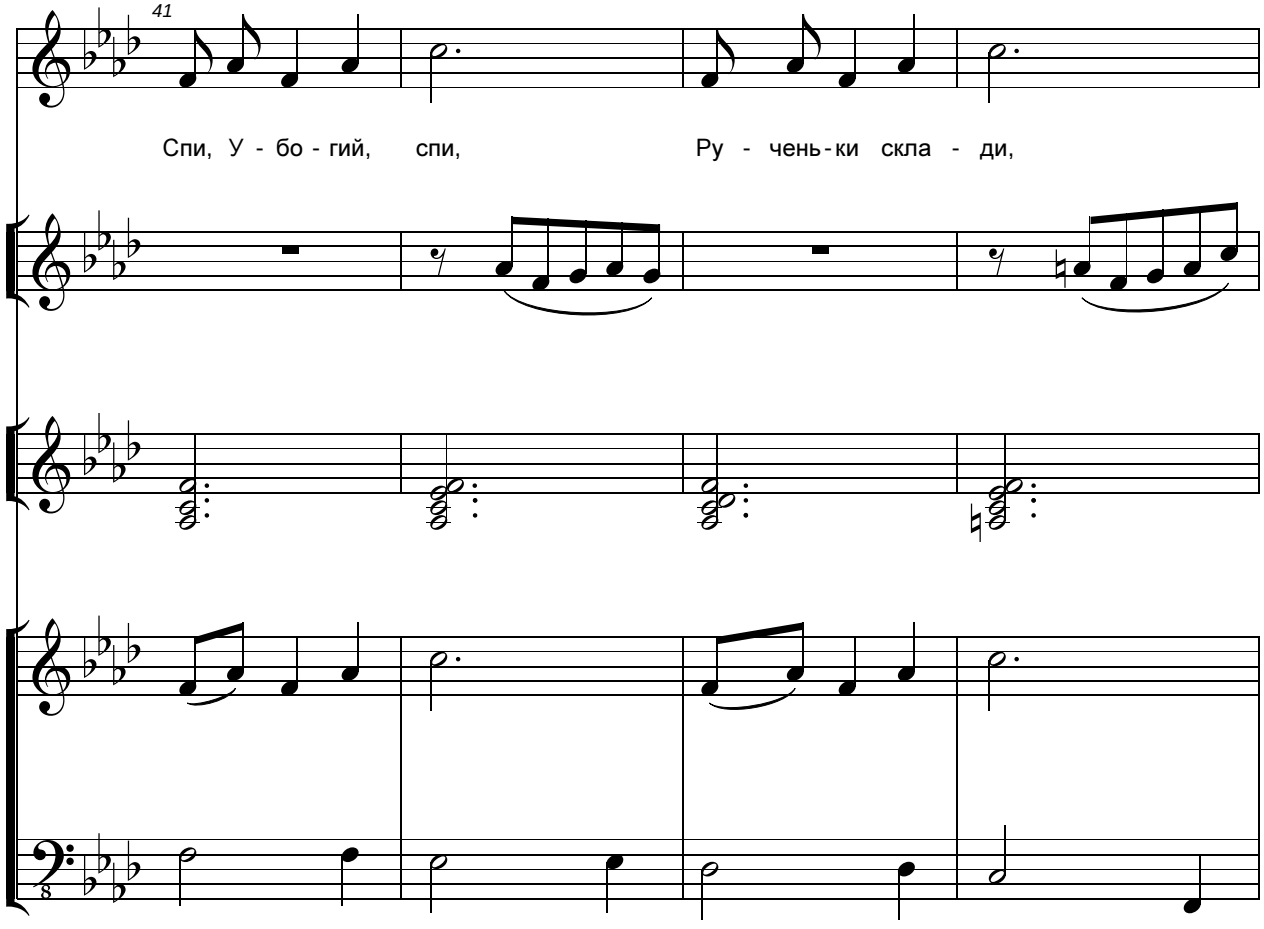
41
Спи, У - бо - гий, спи, Ру - чень - ки скла - ди,

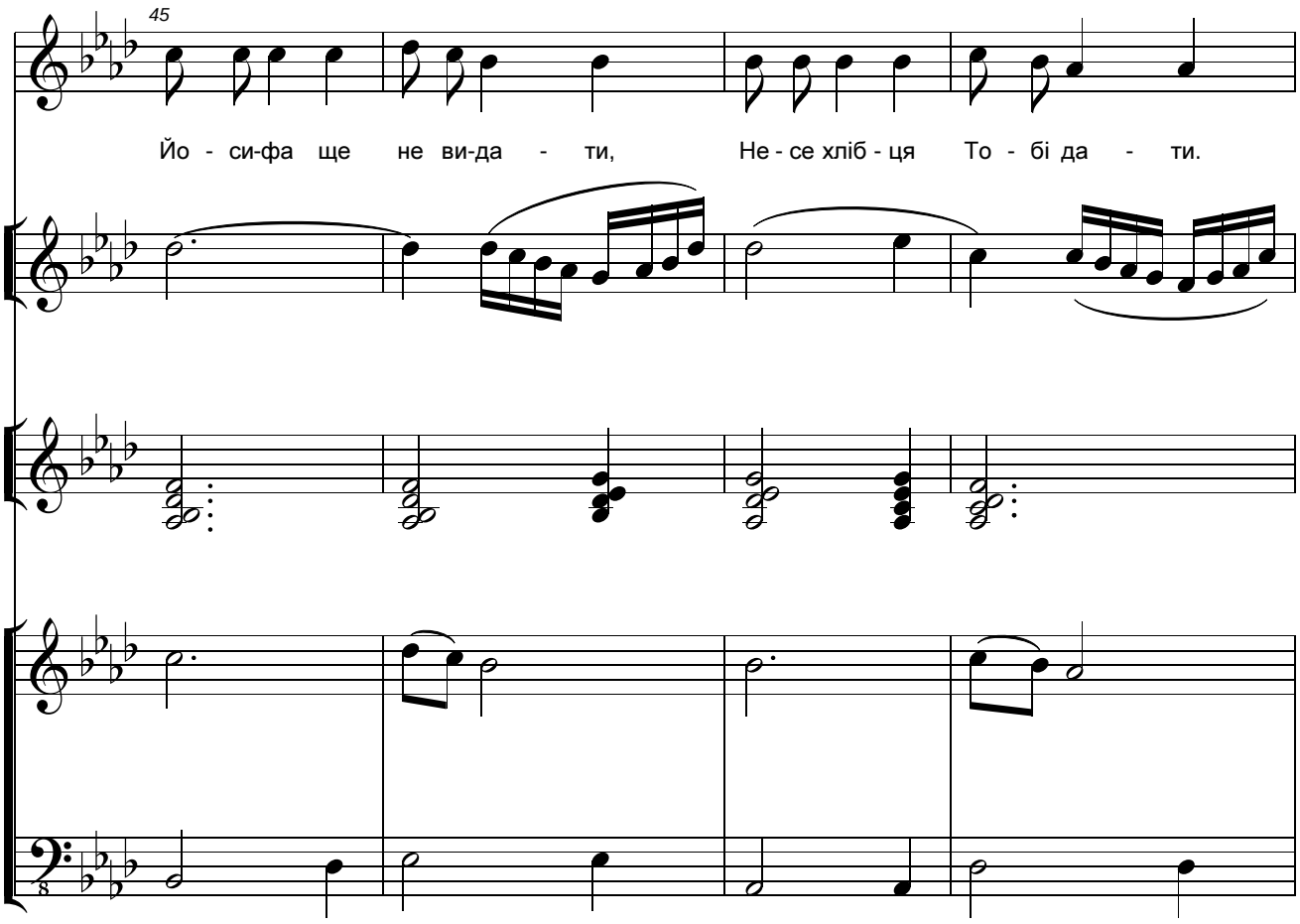
45
Йо - си-фа ще не ви-да - ти, Не - се хліб - ця То - бі да - ти.

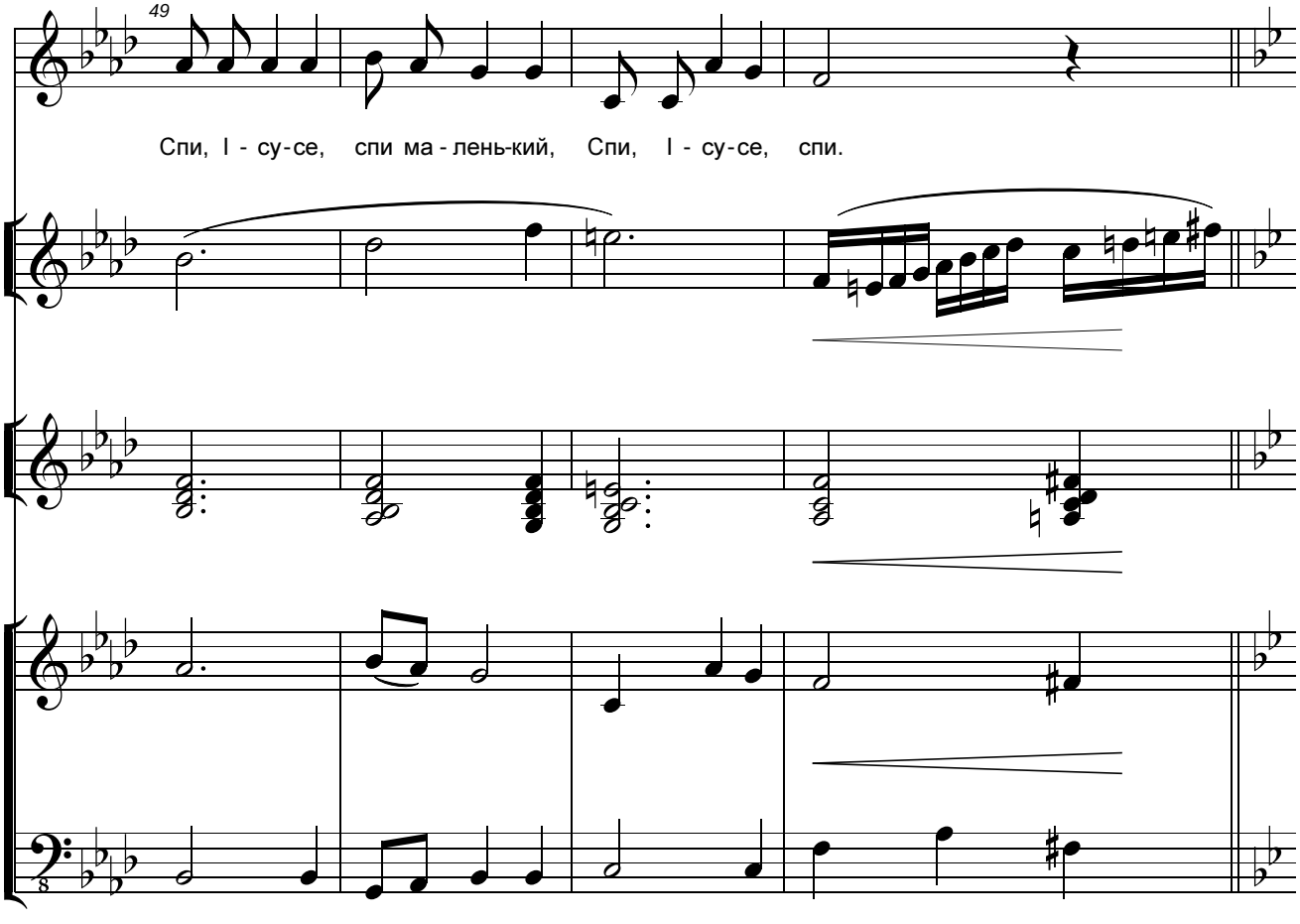
49
Спи, І - су-се, спи ма - лень-кий, Спи, І - су-се, спи.

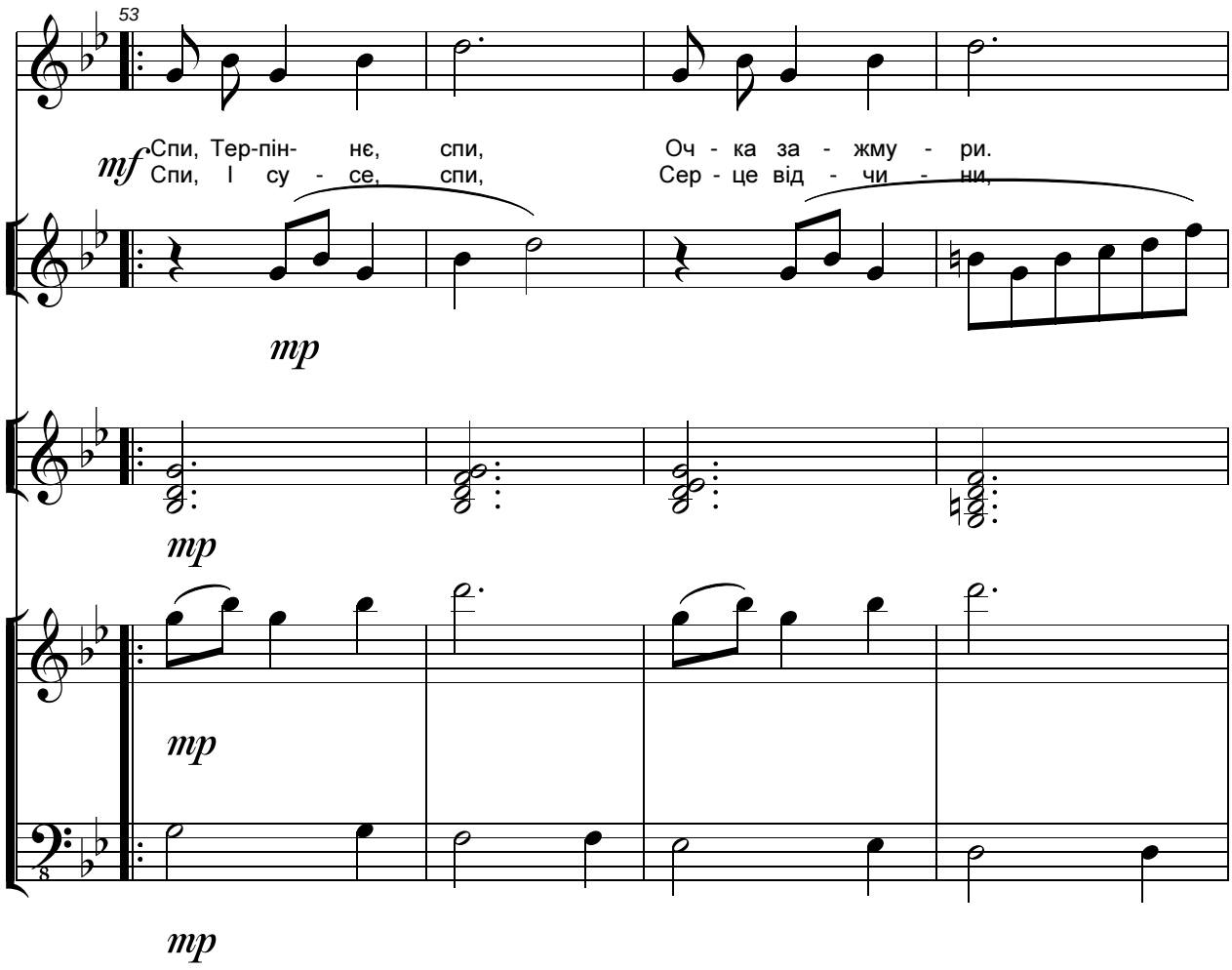
53
mf
Спи, Тер-пін- нє, спи, Оч - ка за - жму - ри.
Спи, І су - се, спи, Сер - це від - чи - ни,
mp
mp
mp
mp

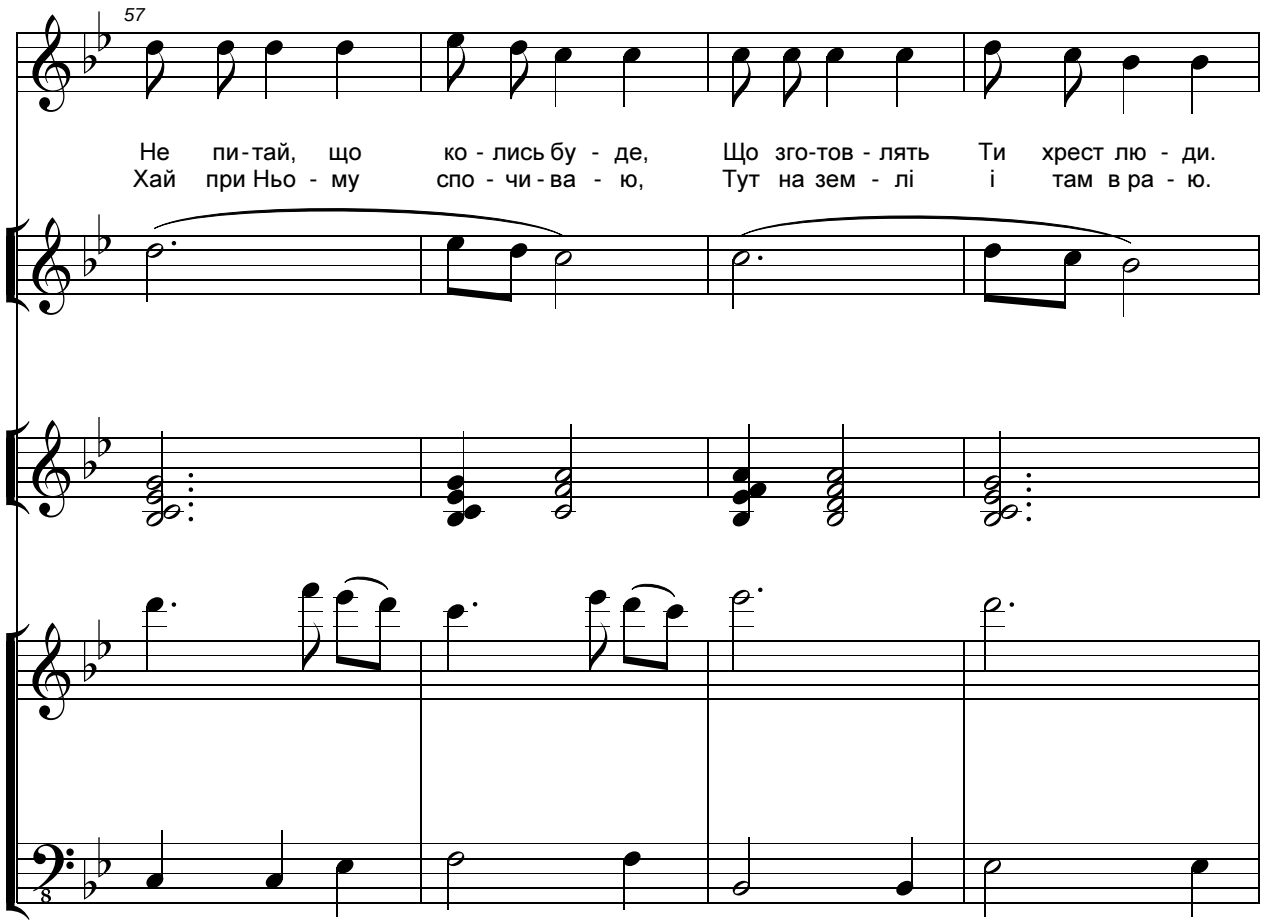
57
Не пи-тай, що ко - лись бу - де, Що зго-тов - лять Ти хрест лю - ди.
Хай при Ньо - му спо - чи - ва - ю, Тут на зем - лі і там в ра - ю.

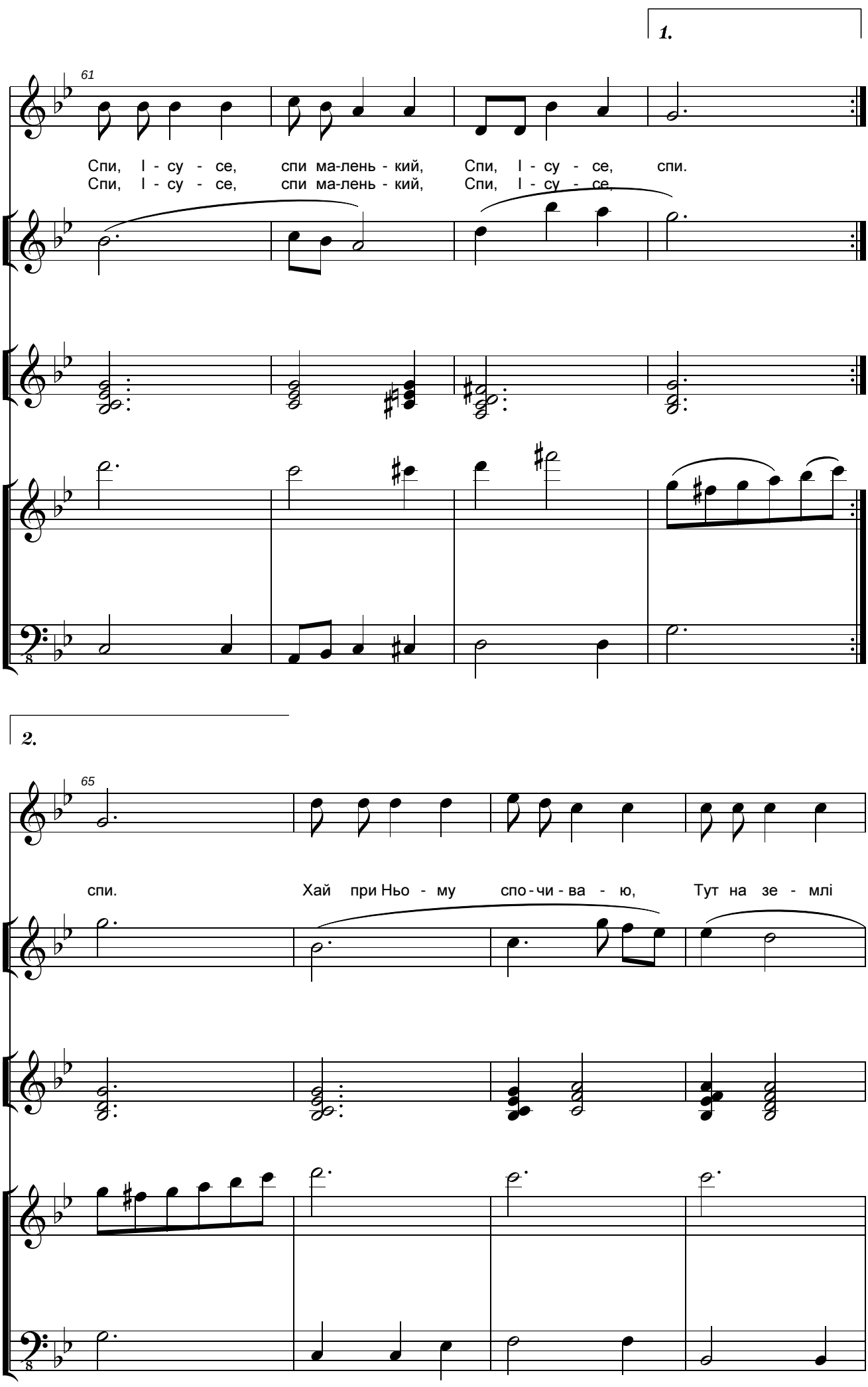
1.
61
Спи, І - су - се, спи ма-лень - кий, Спи, І - су - се, спи.
Спи, І - су - се, спи ма-лень - кий, Спи, І - су - се,
2.
65
спи. Хай при Ньо - му спо - чи - ва - ю, Тут на зе - млі

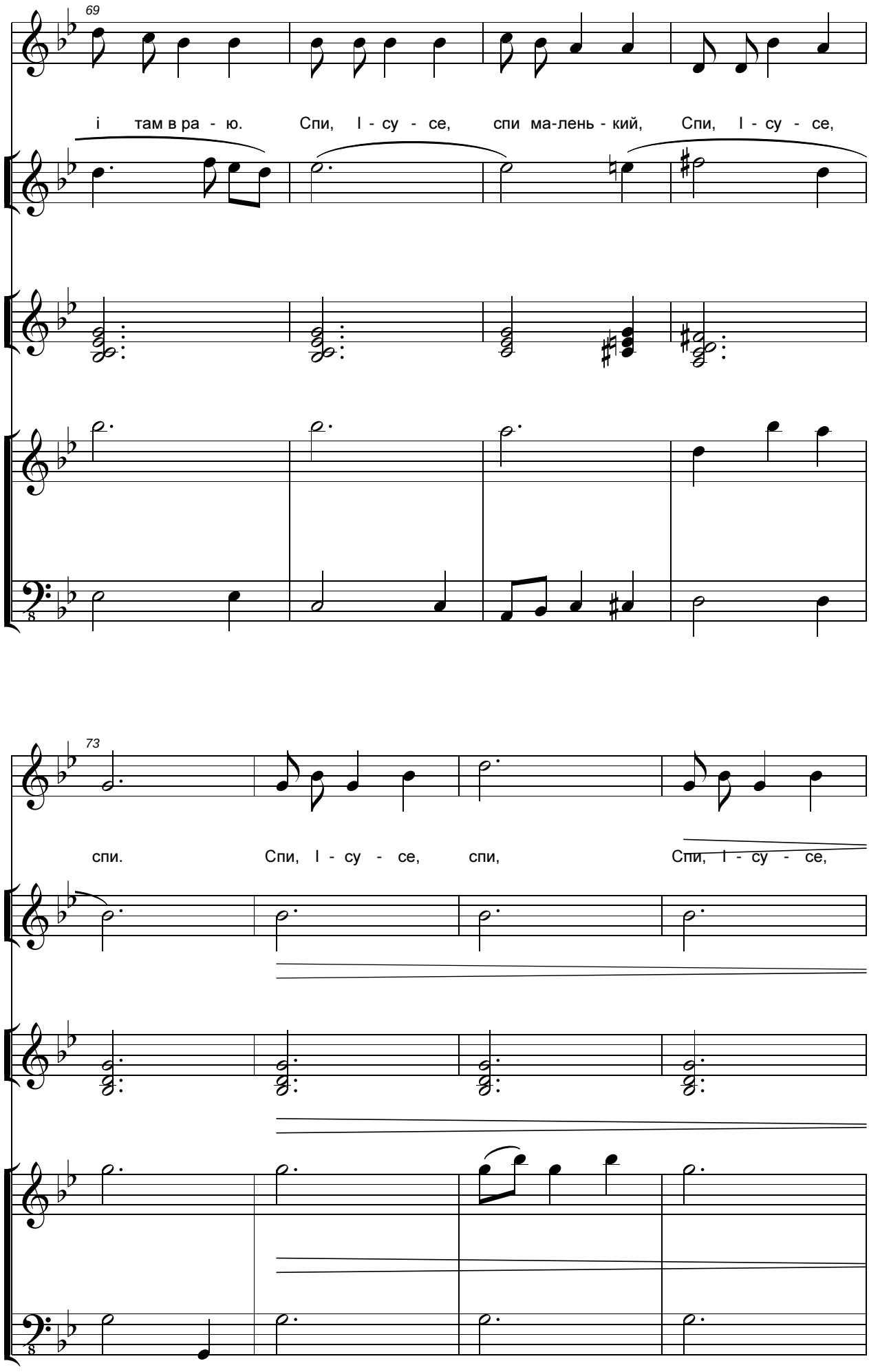
69
і там в ра - ю. Спи, І - су - се, спи ма-лень - кий, Спи, І - су - се,
73
спи. Спи, І - су - се, спи, Спи, І - су - се,

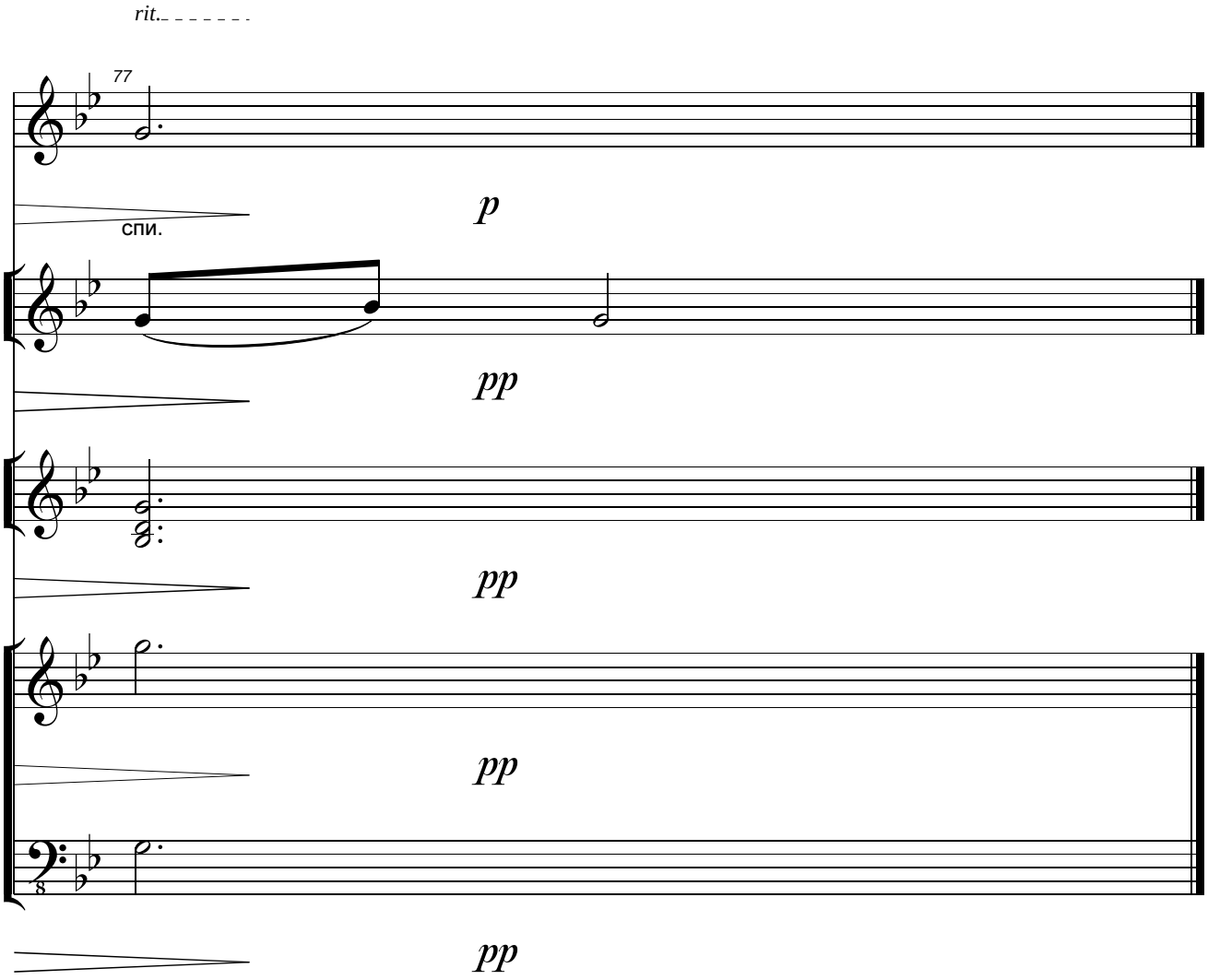
rit.
77
p
спи.
pp
pp
pp
pp

В'язанка українських колядок

Інстр. В Кучерука,
Н. Кучерук

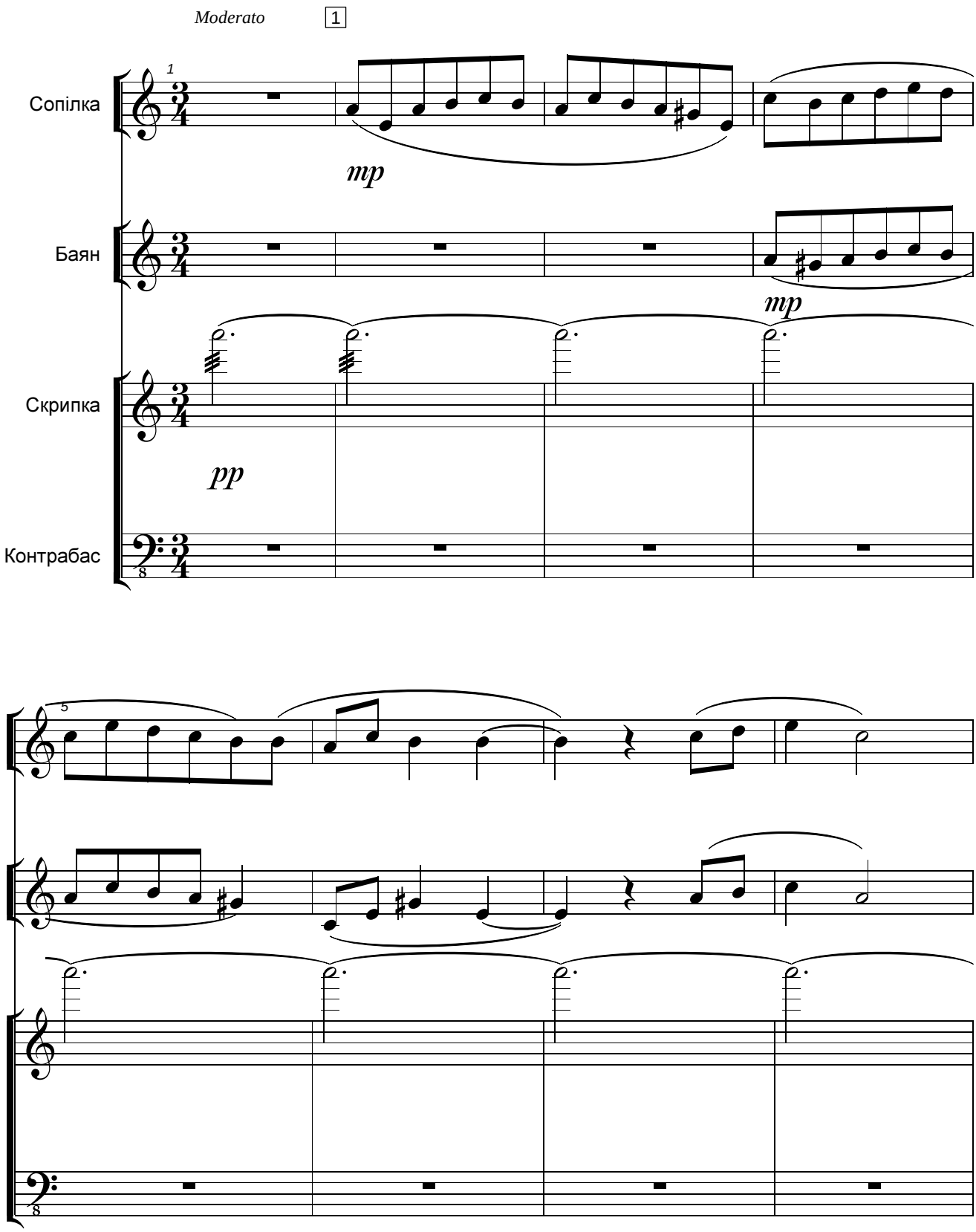

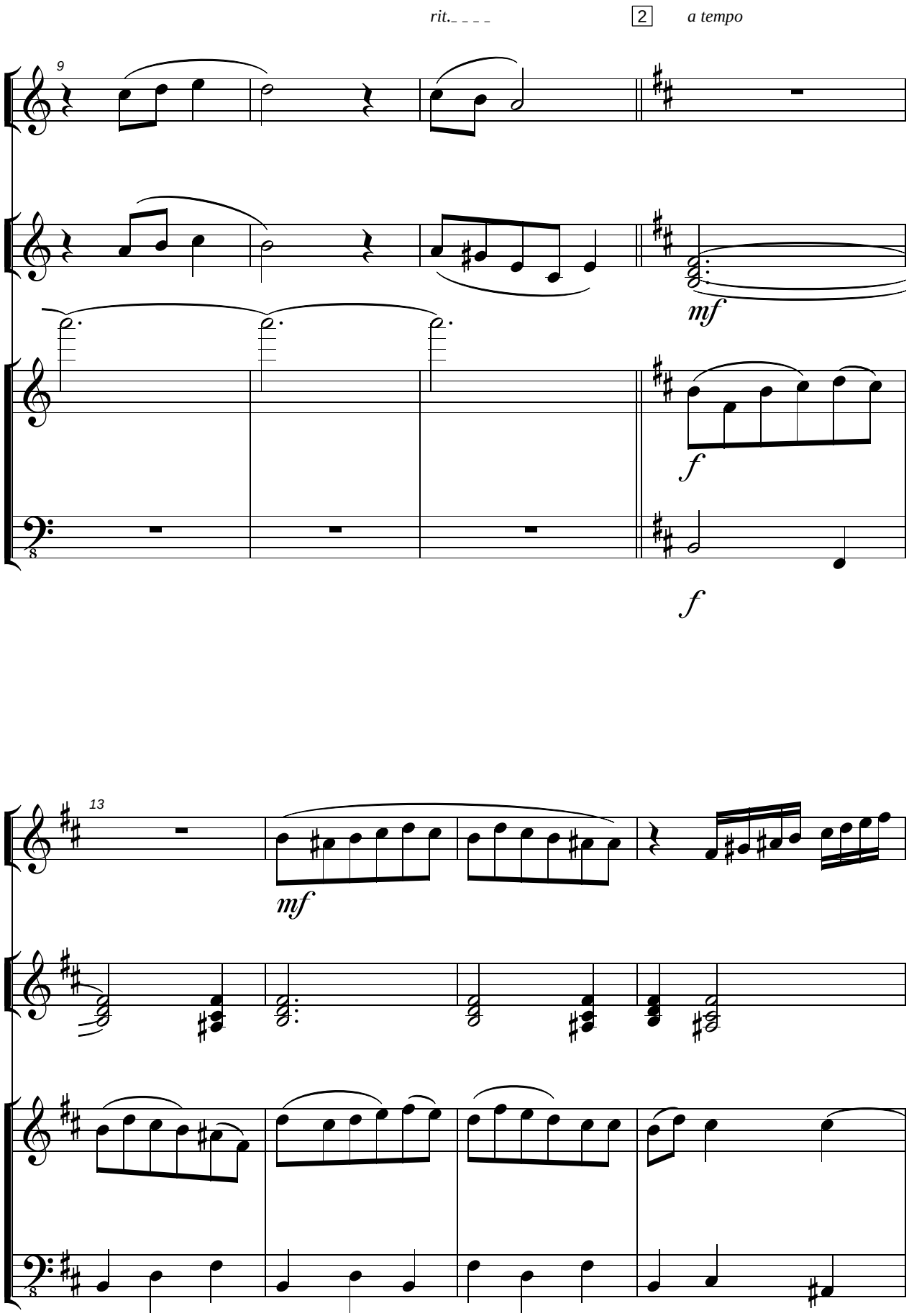
rit. - - - -
2
a tempo
9
mf
f
f

13
mf

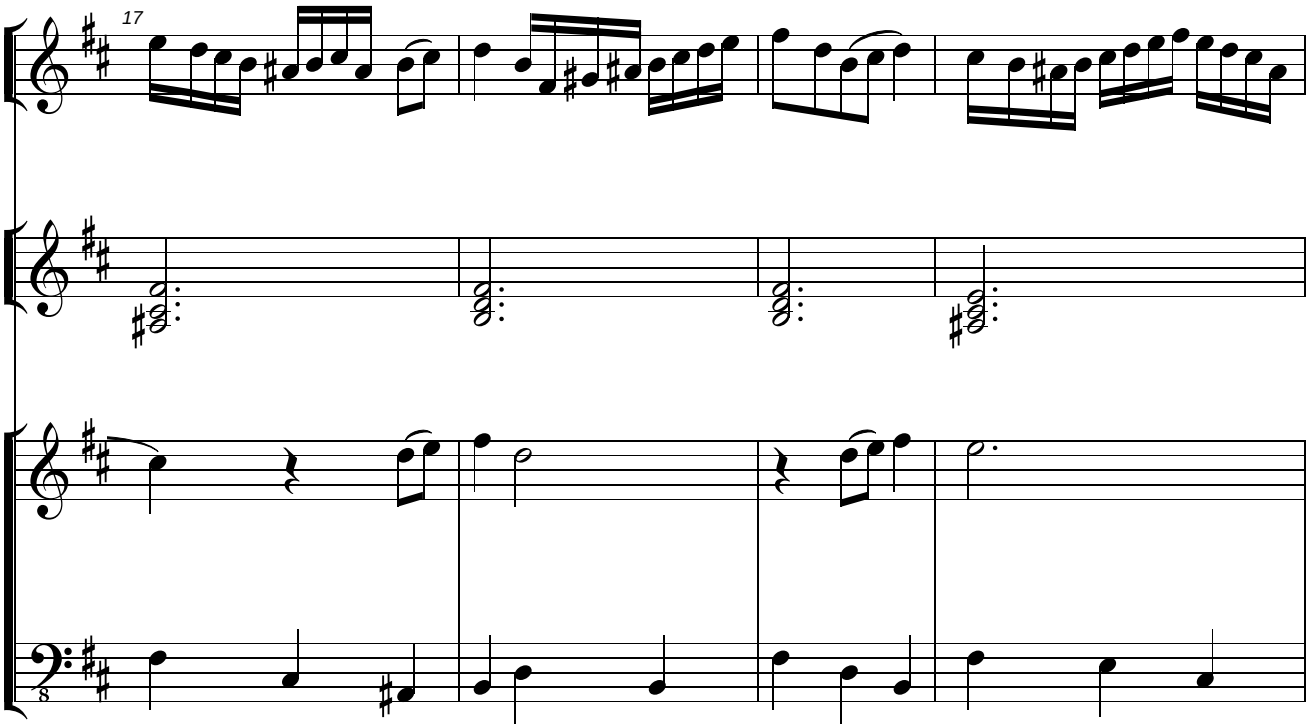
17

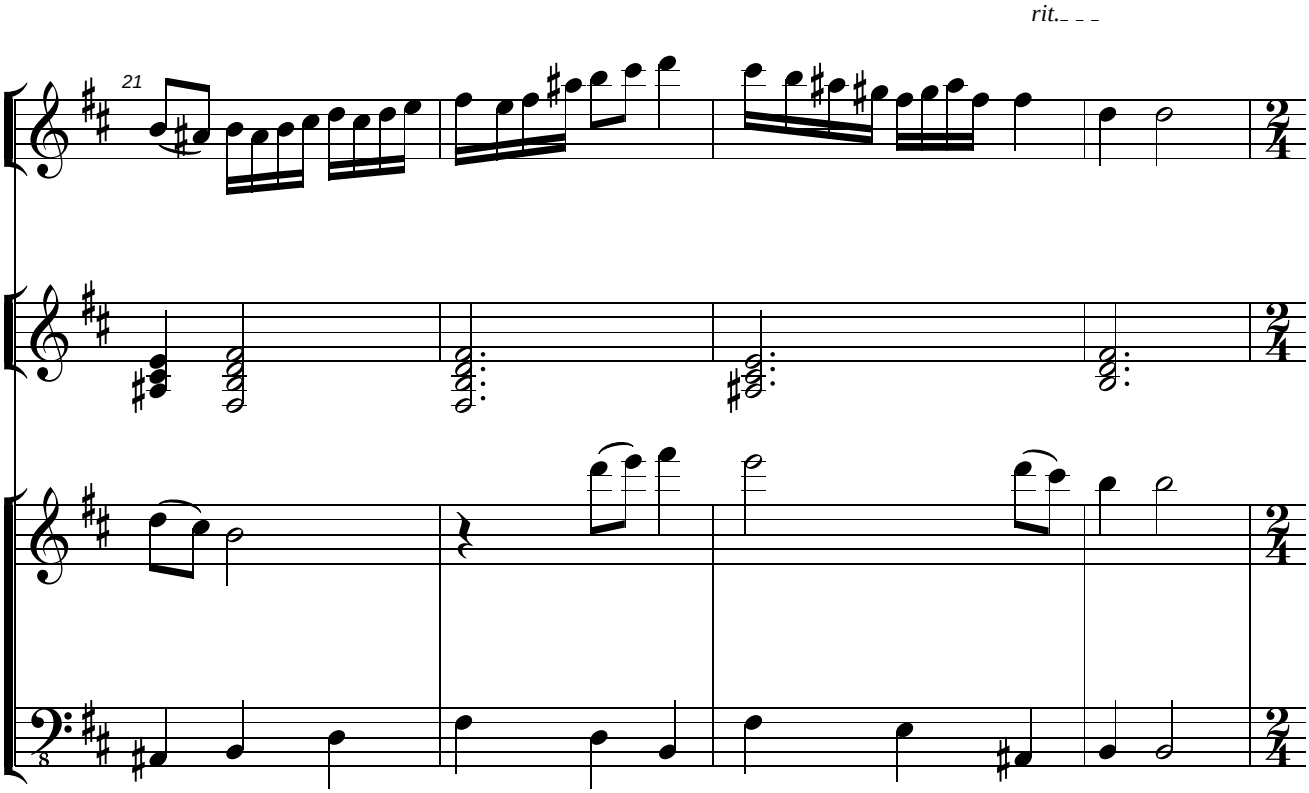
rit.
21

Allegro

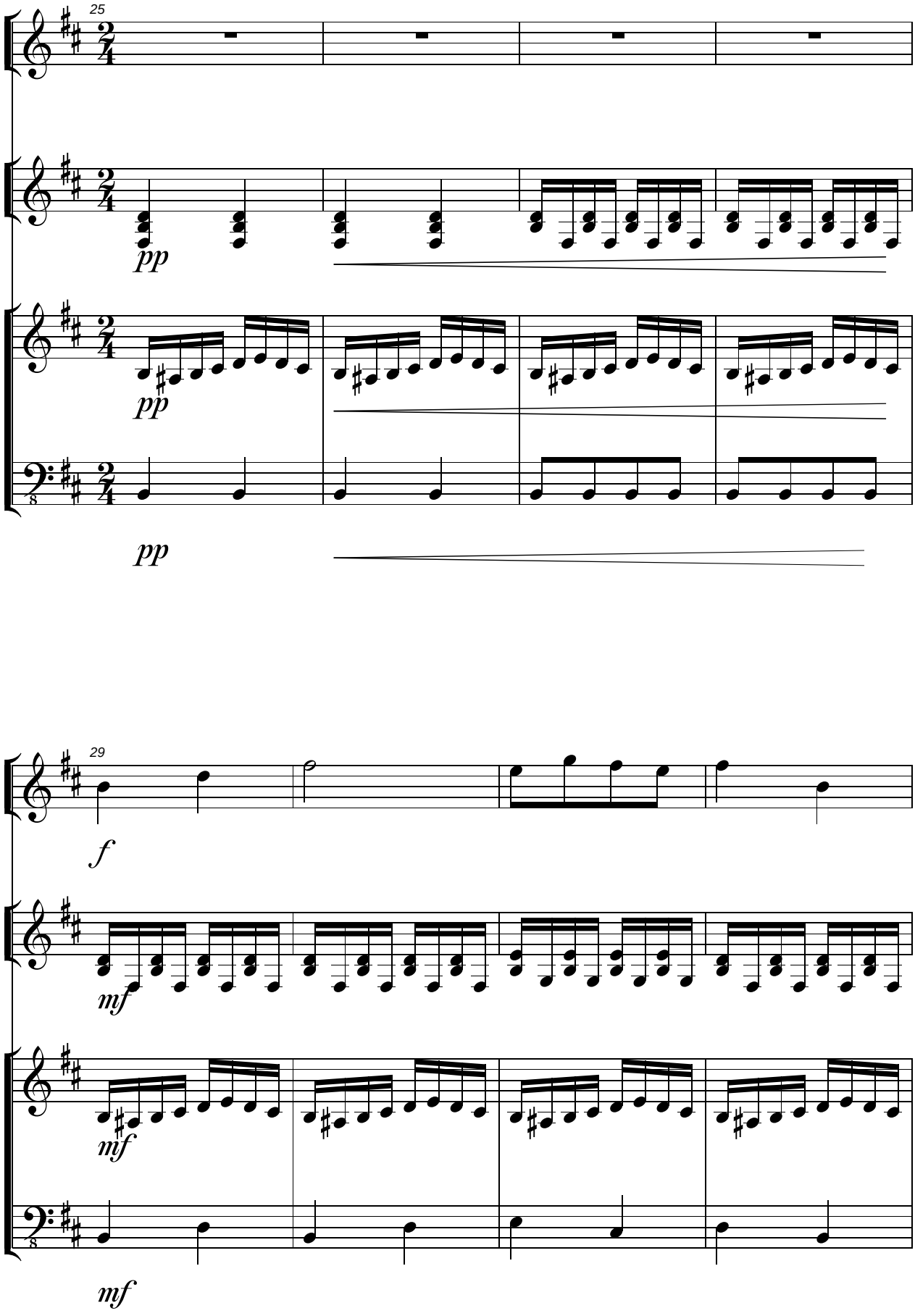

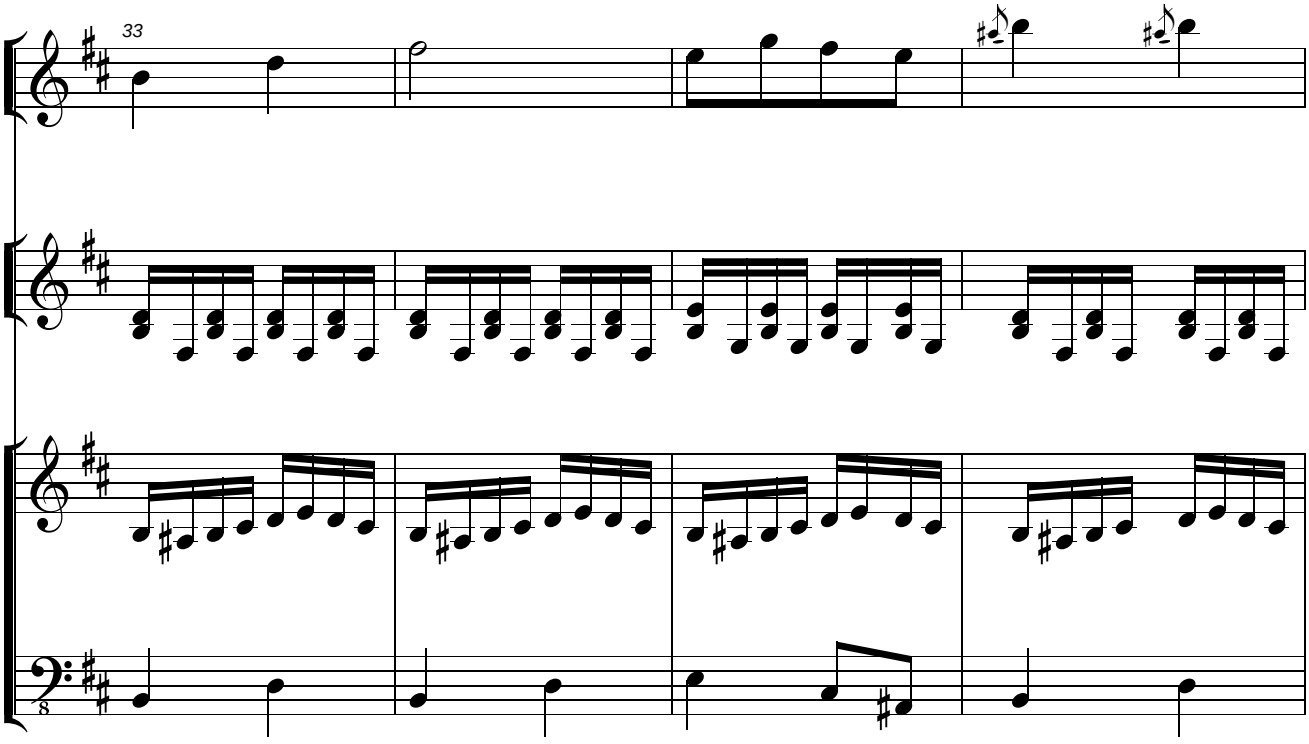
33

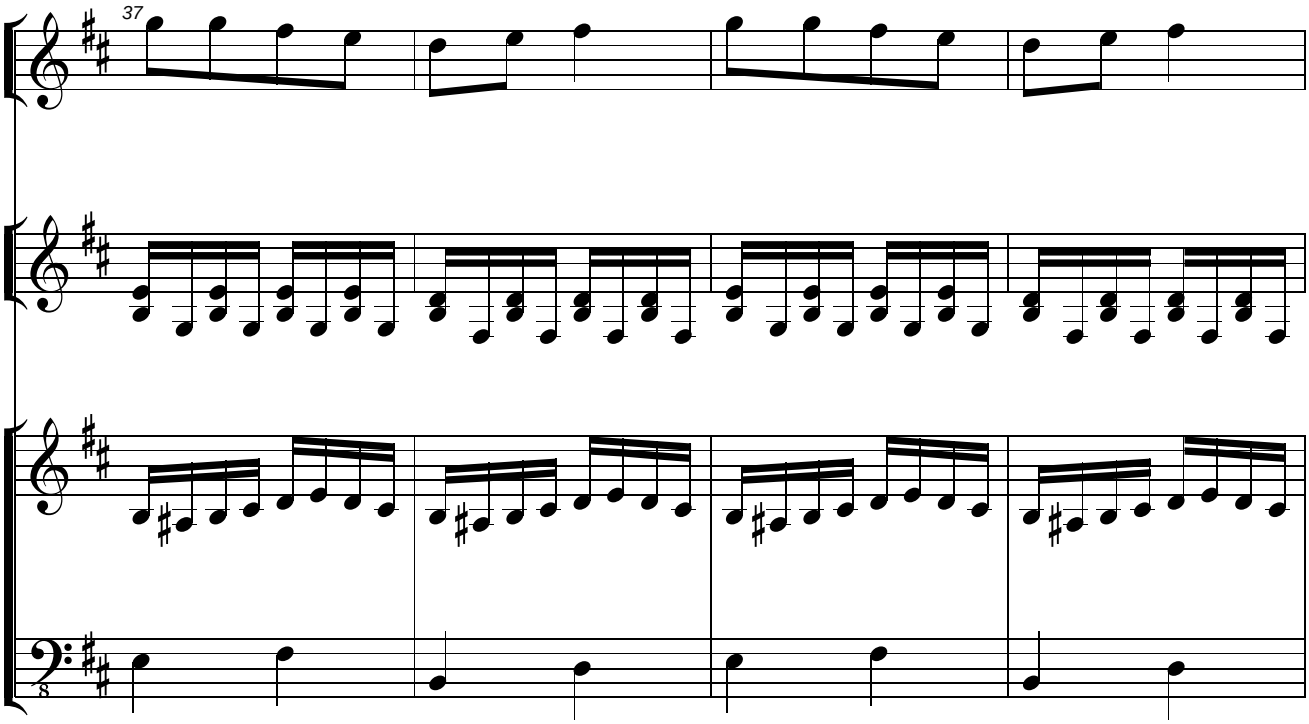
37

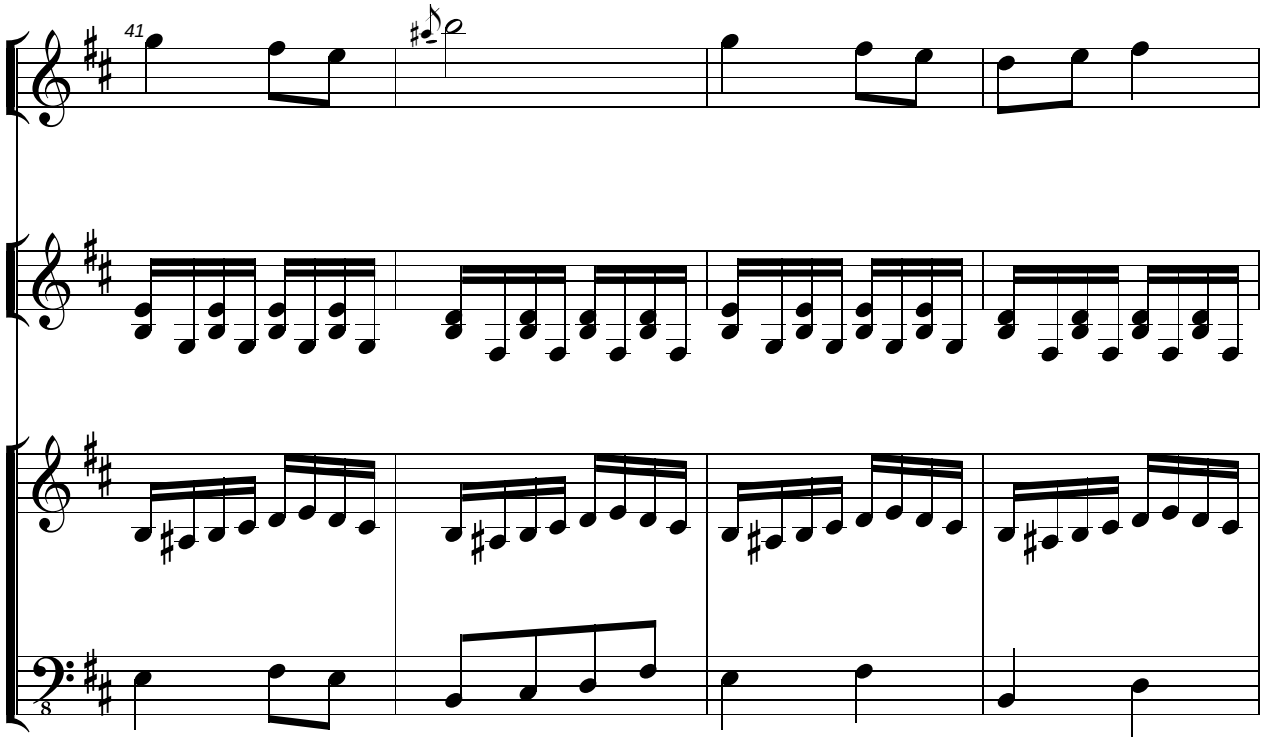
41

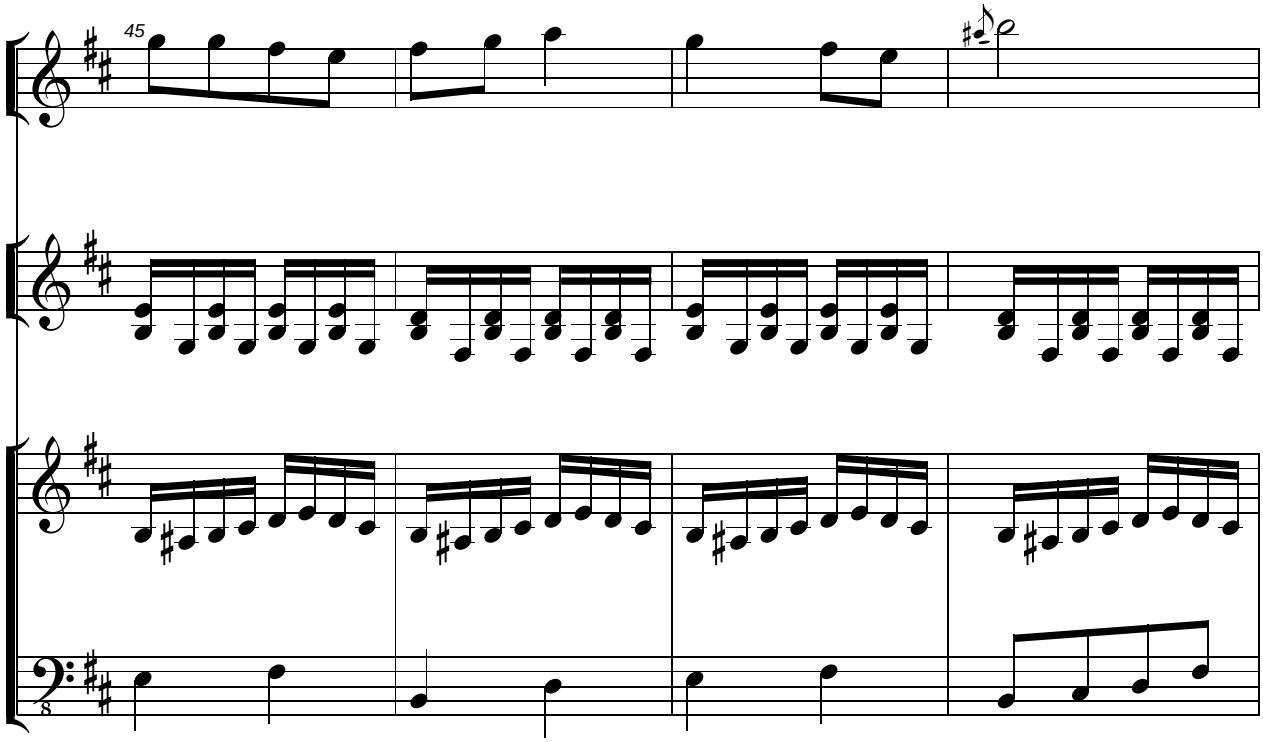
45

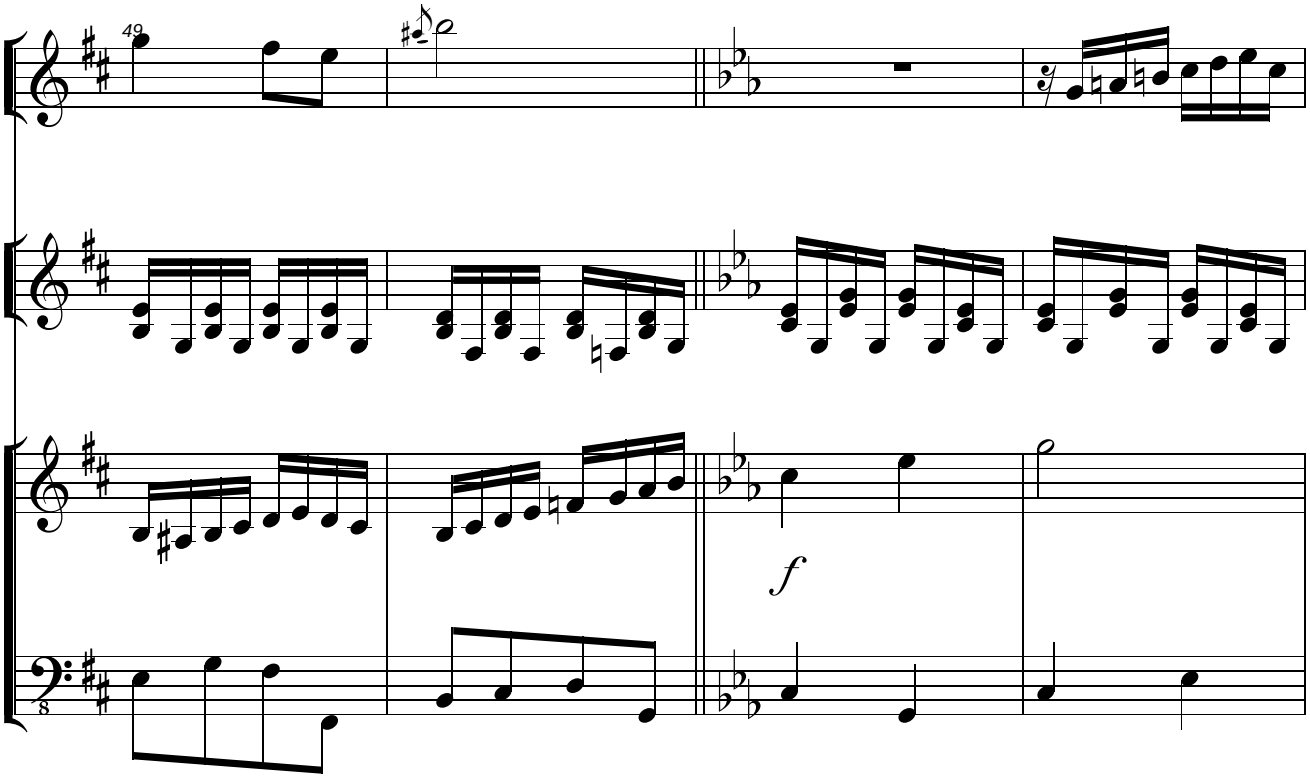
49
f

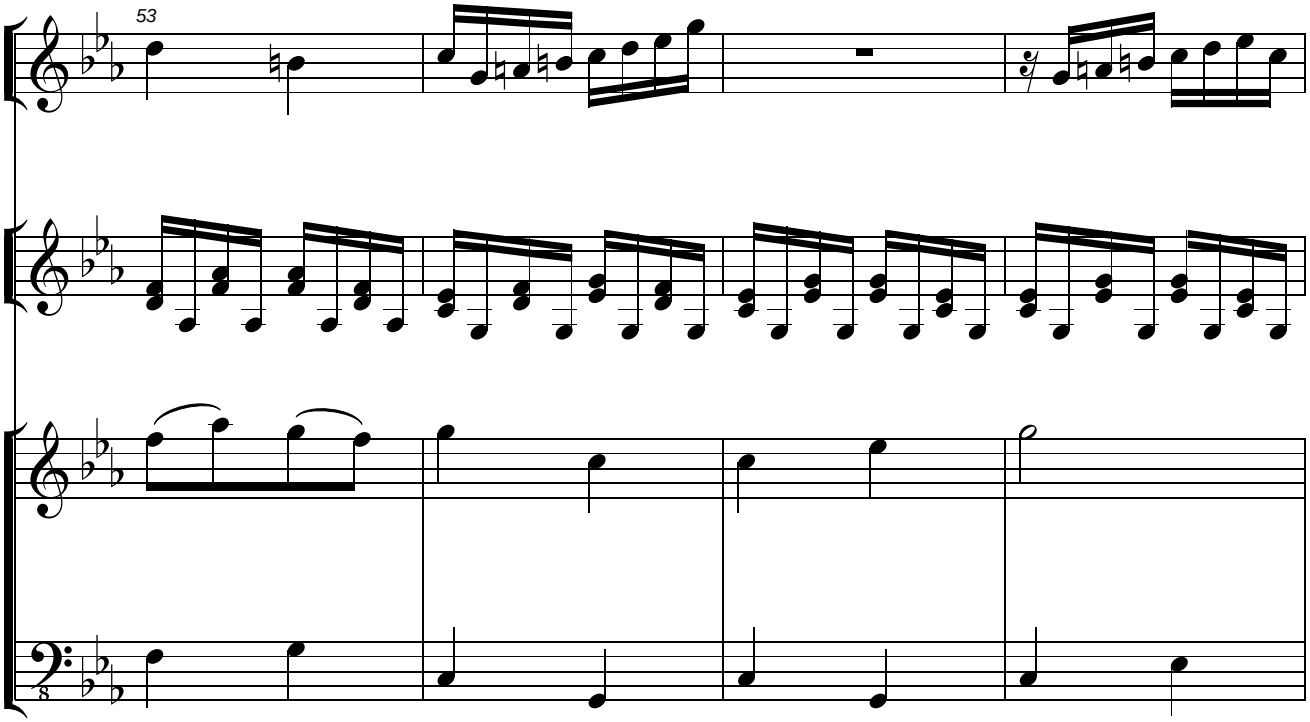
53

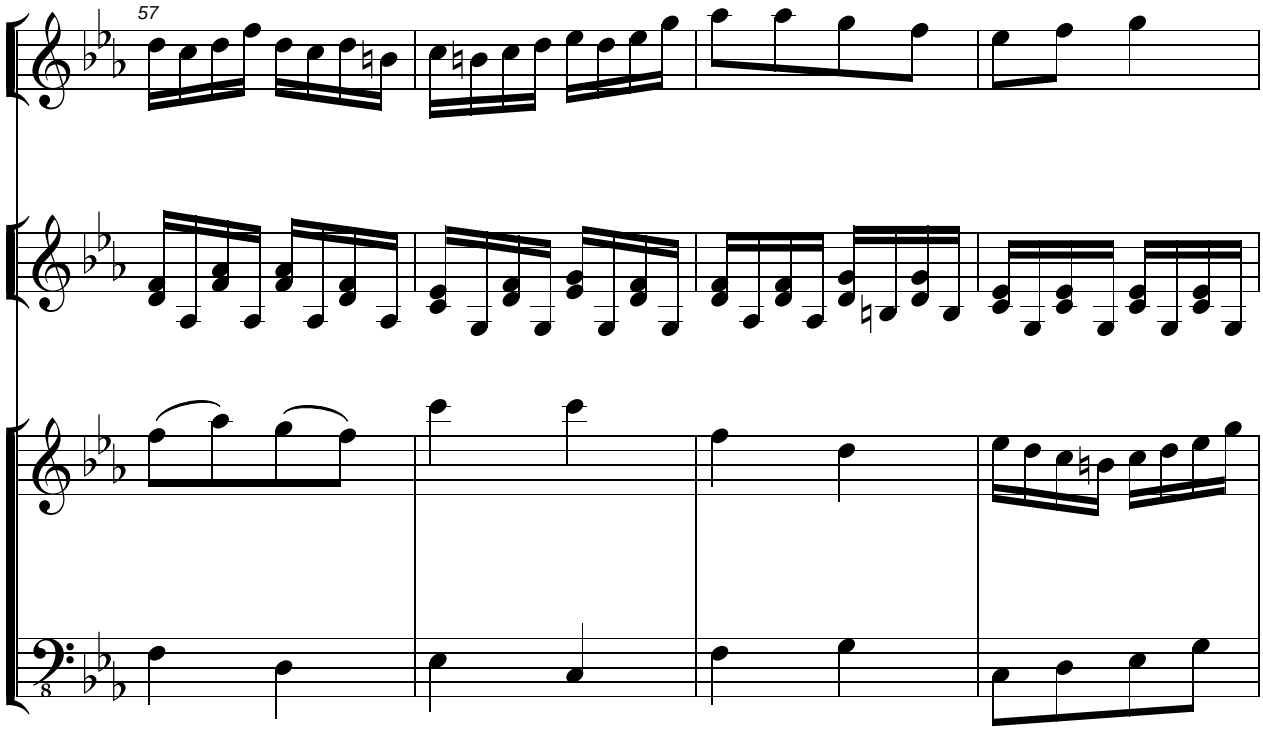
57

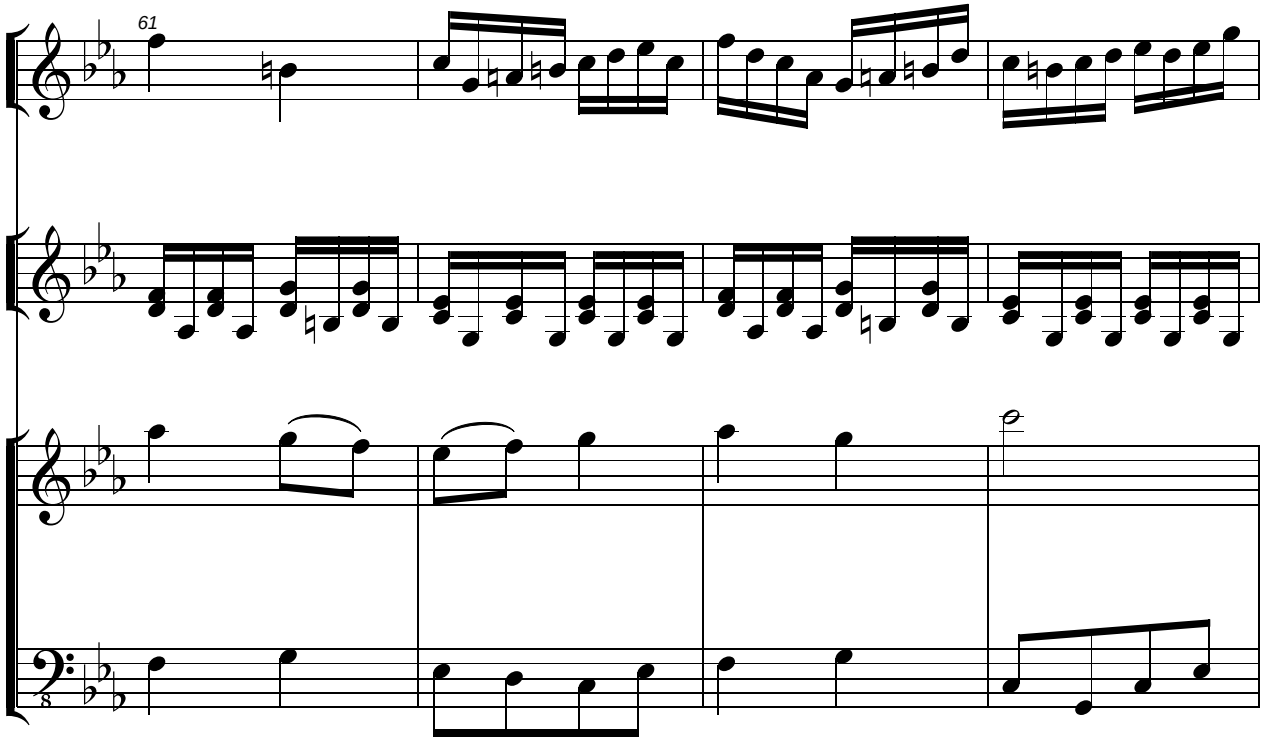
61

7

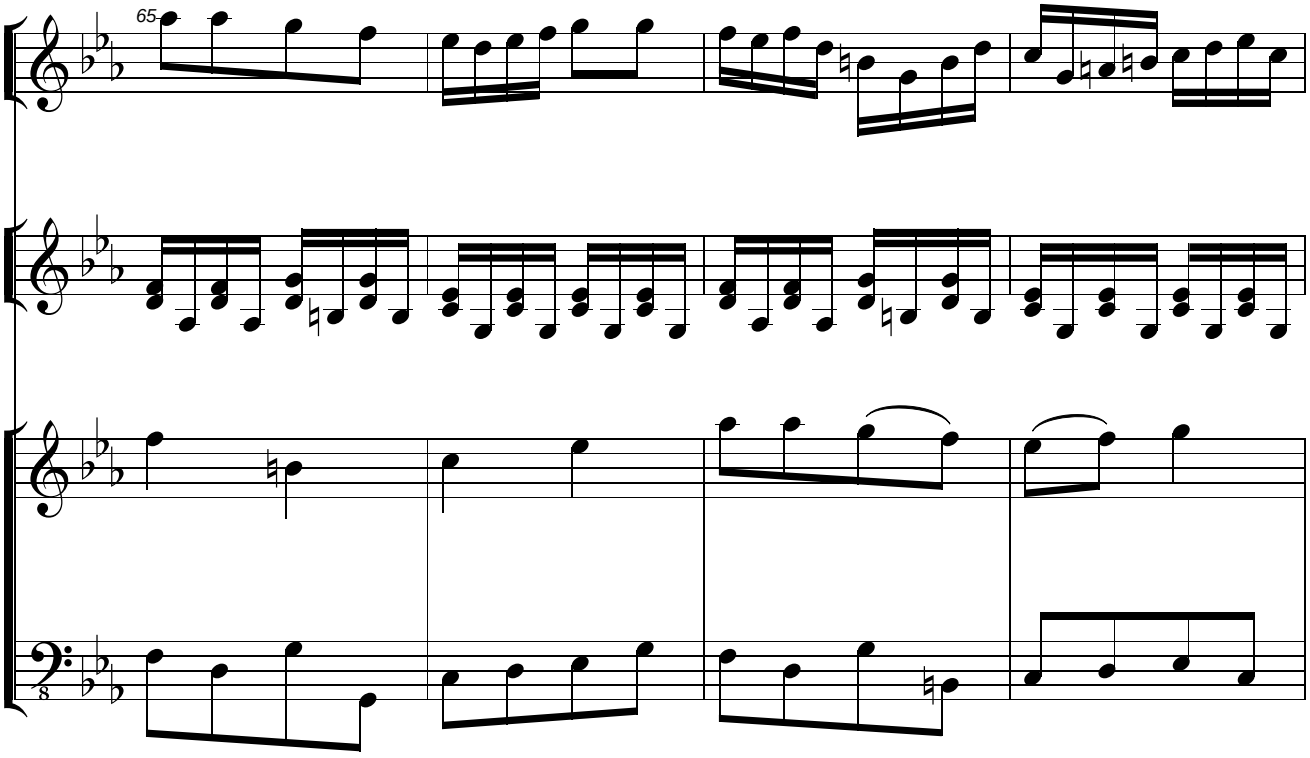

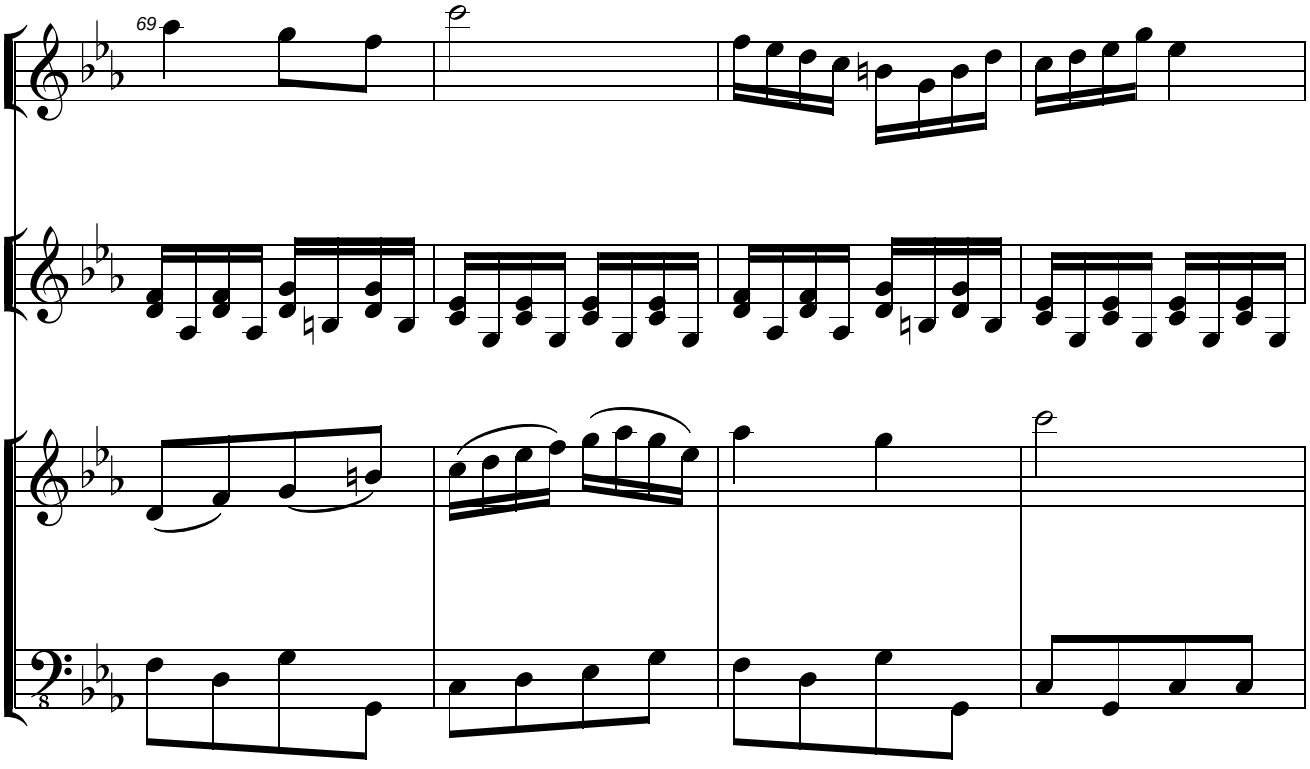

8 *Allegro*

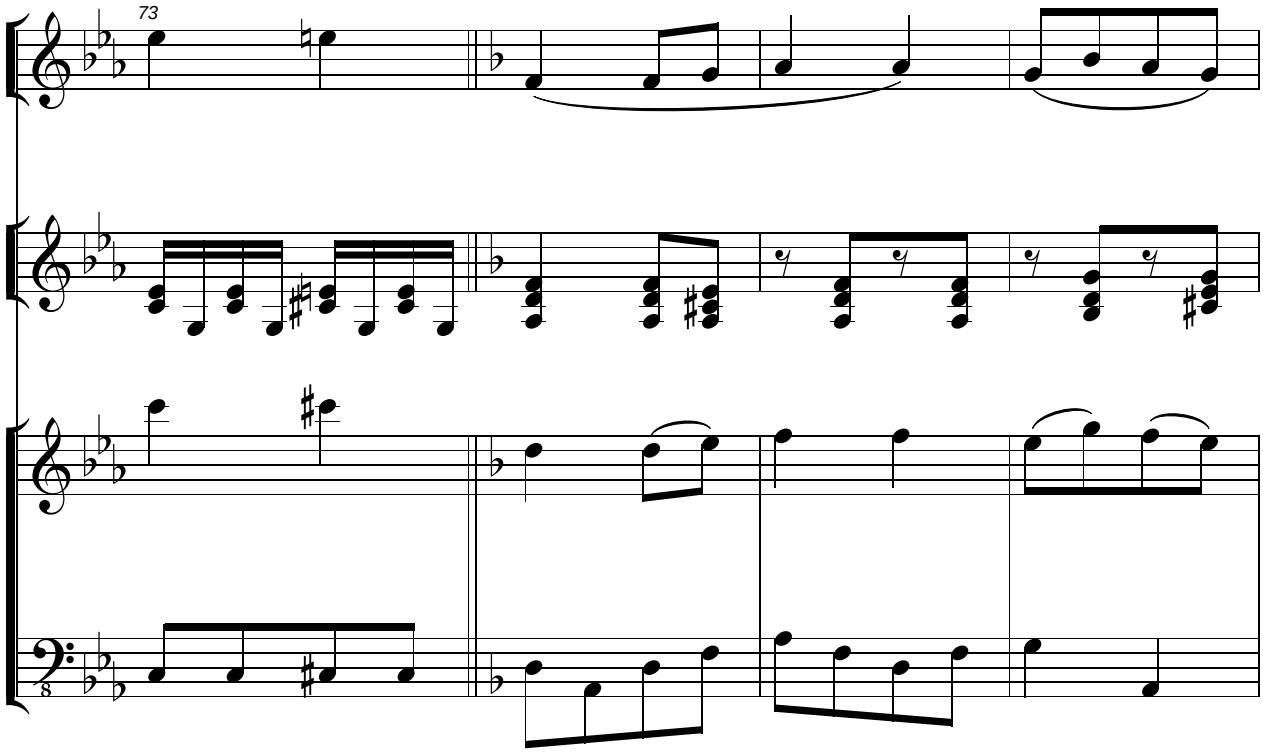

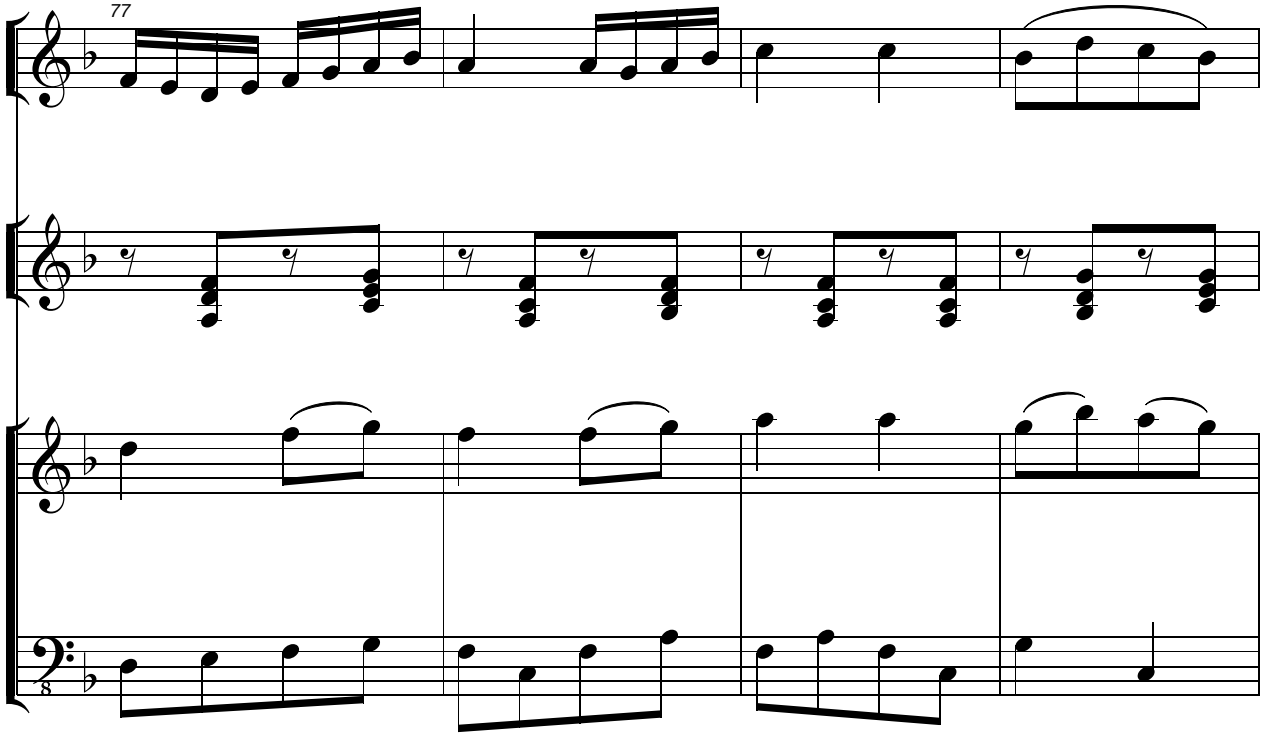

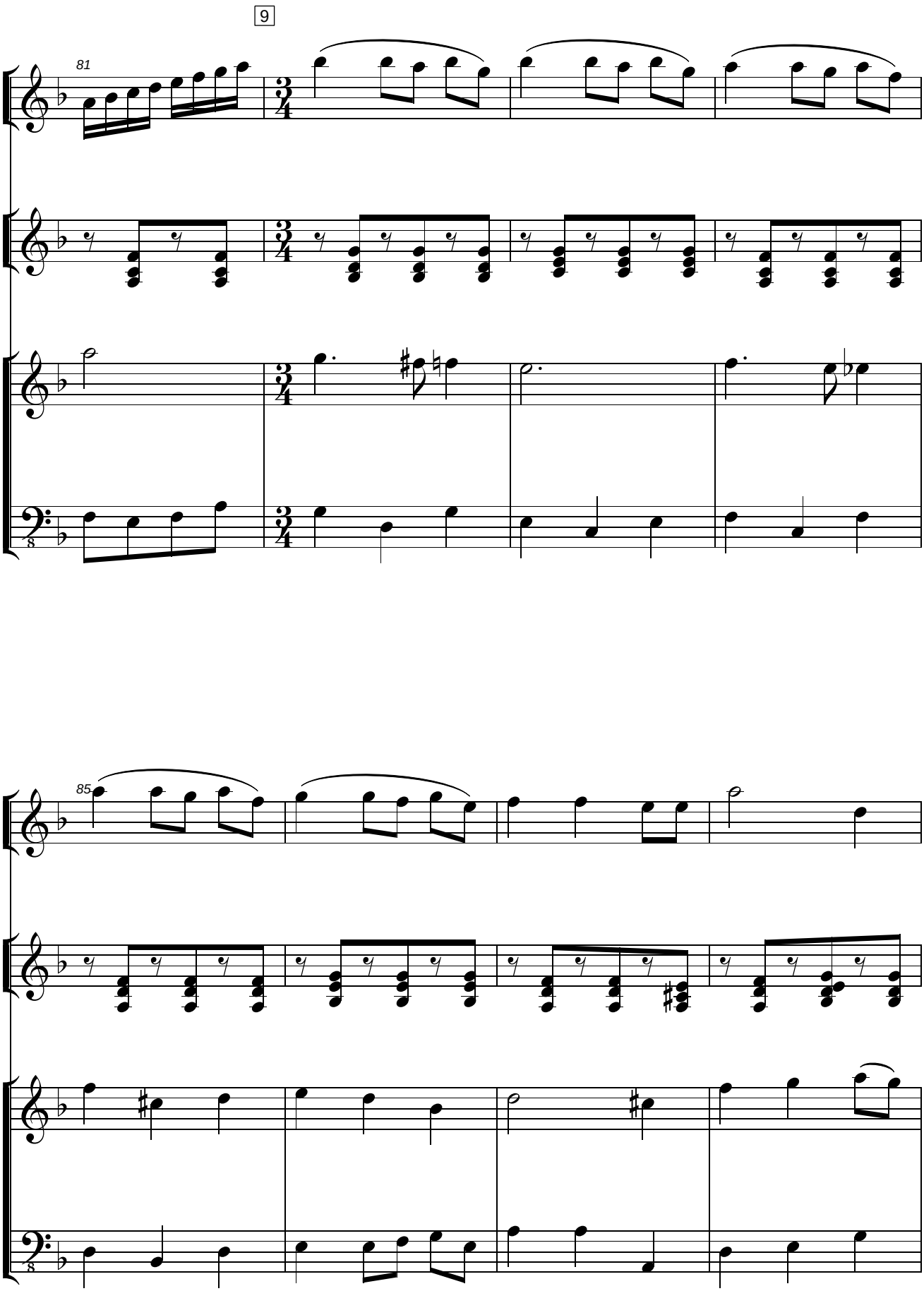
9
81
85

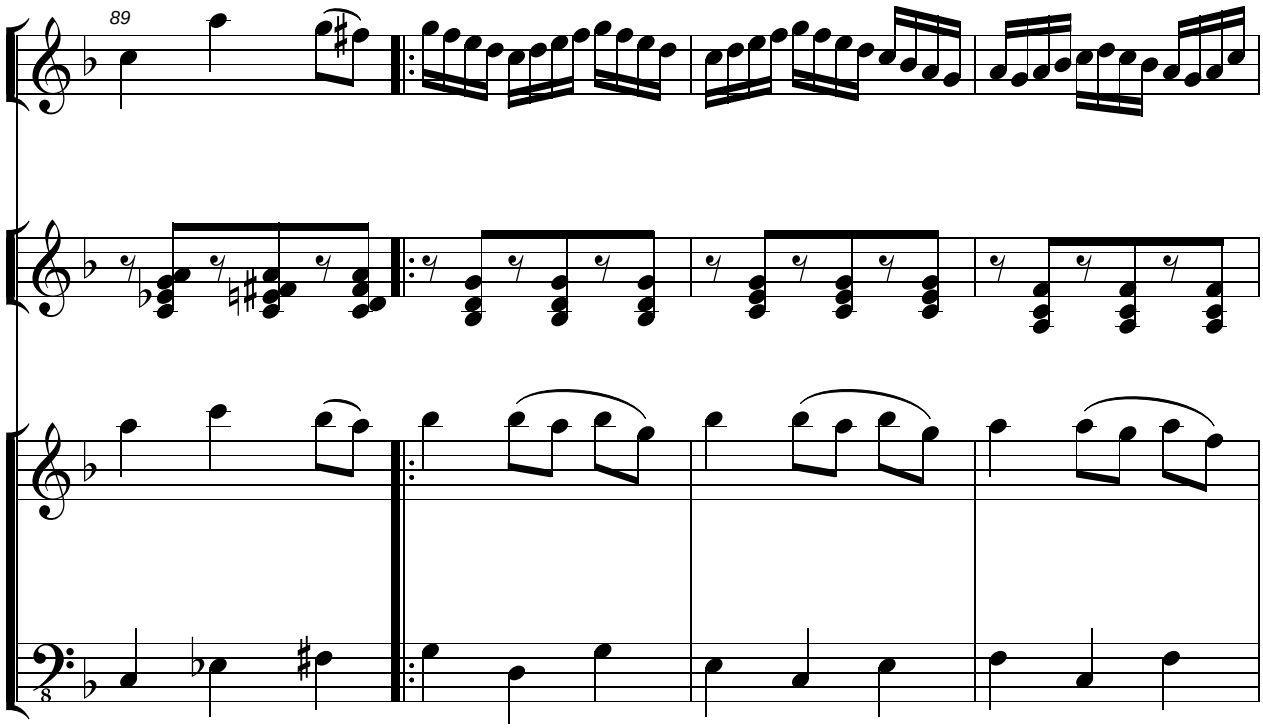
89

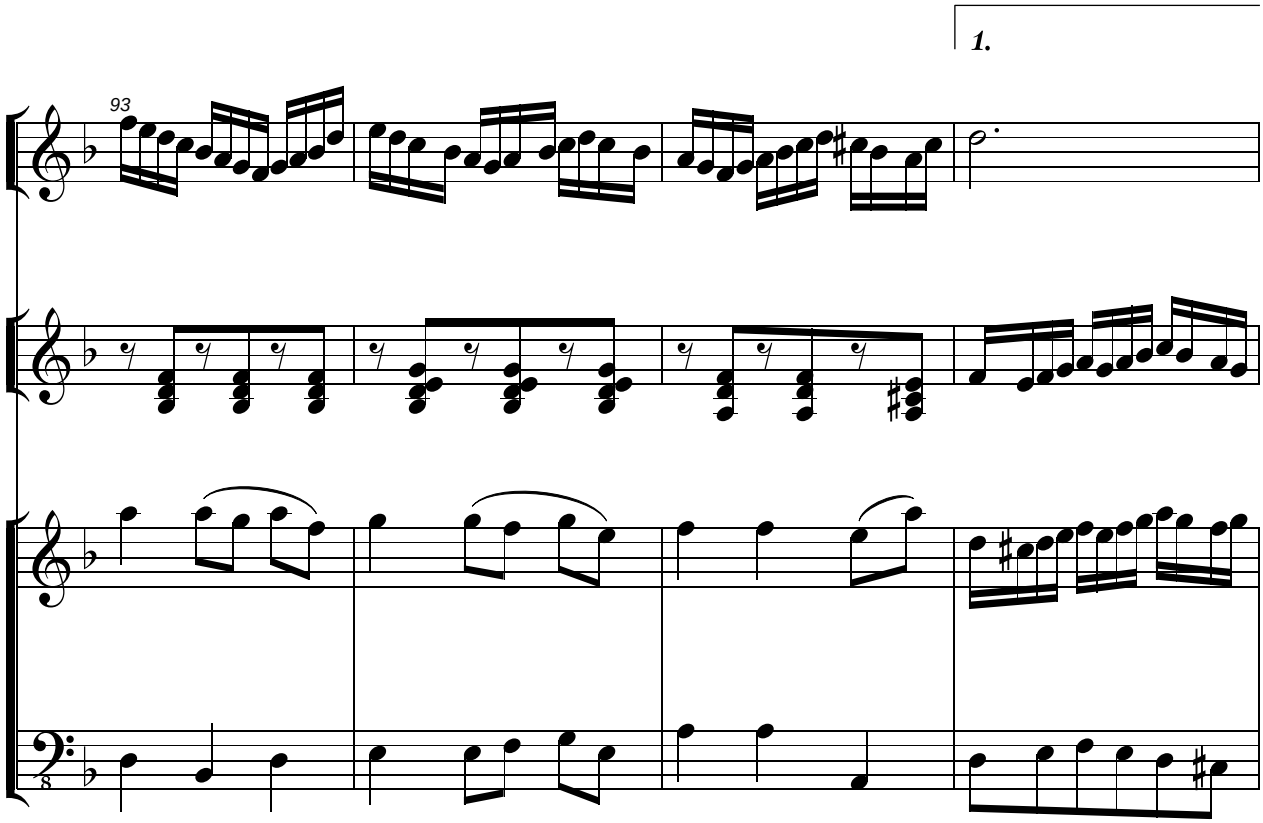
1.
93

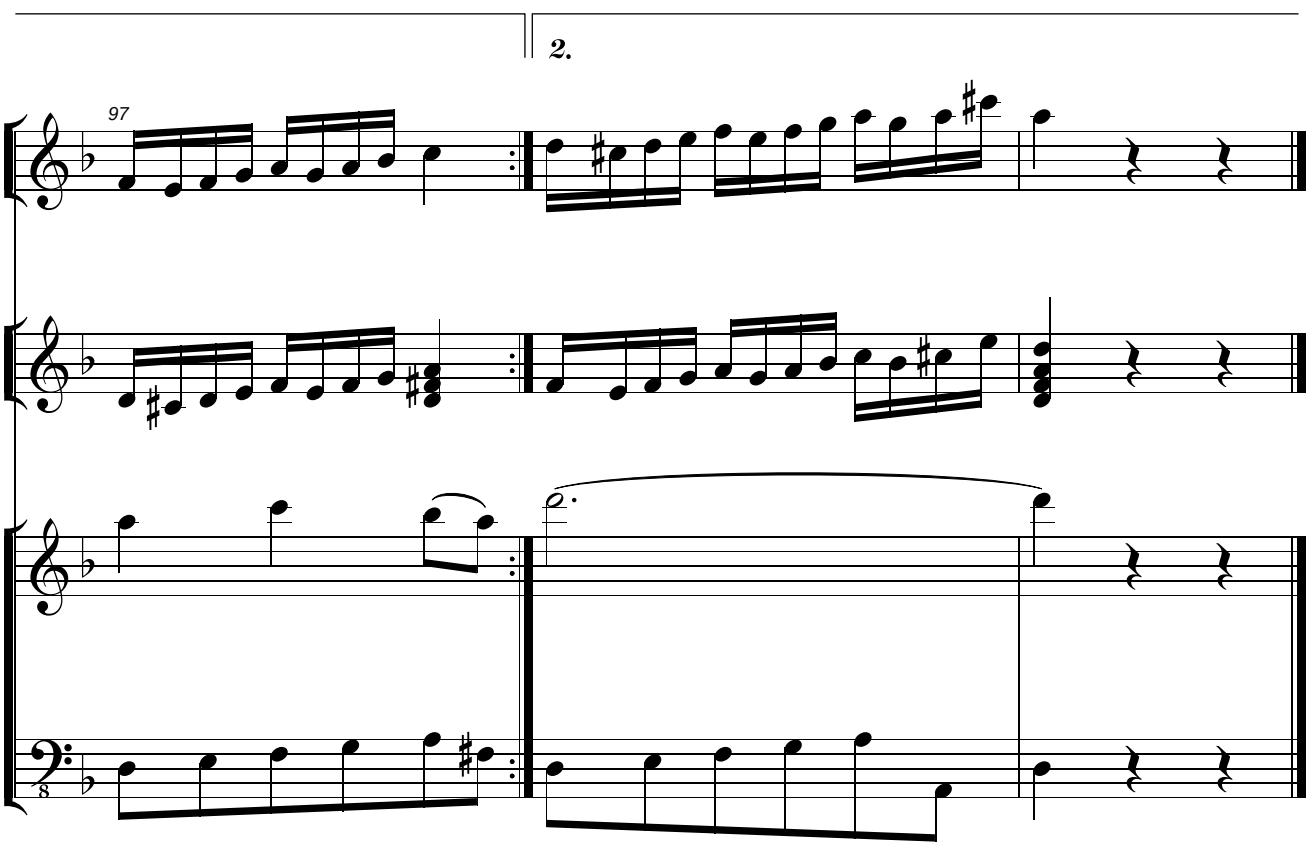
2.
97

Тиха ніч

За версією Пікардійської терції

Ф. Грубер,
інстр. В Кучерука

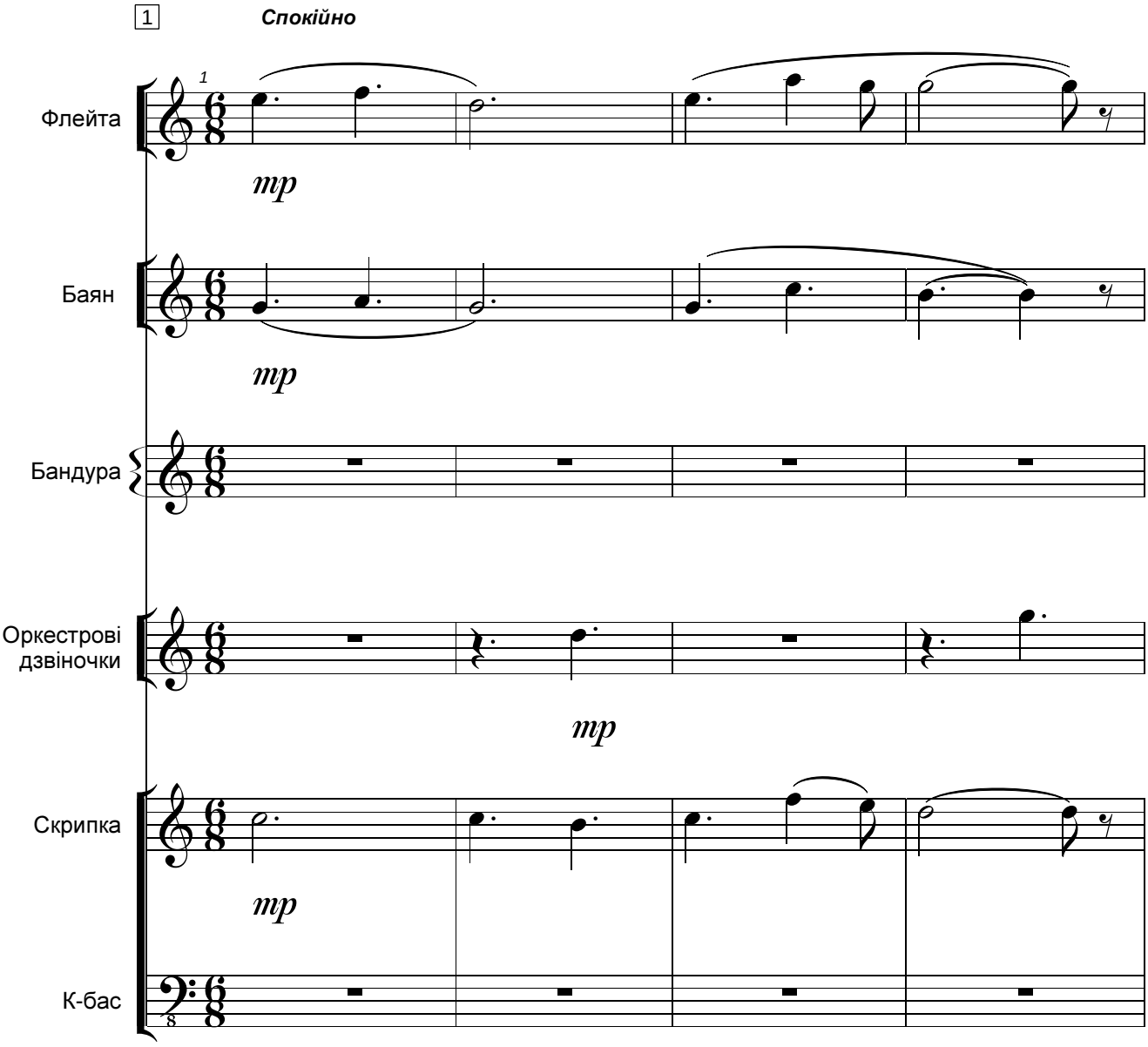

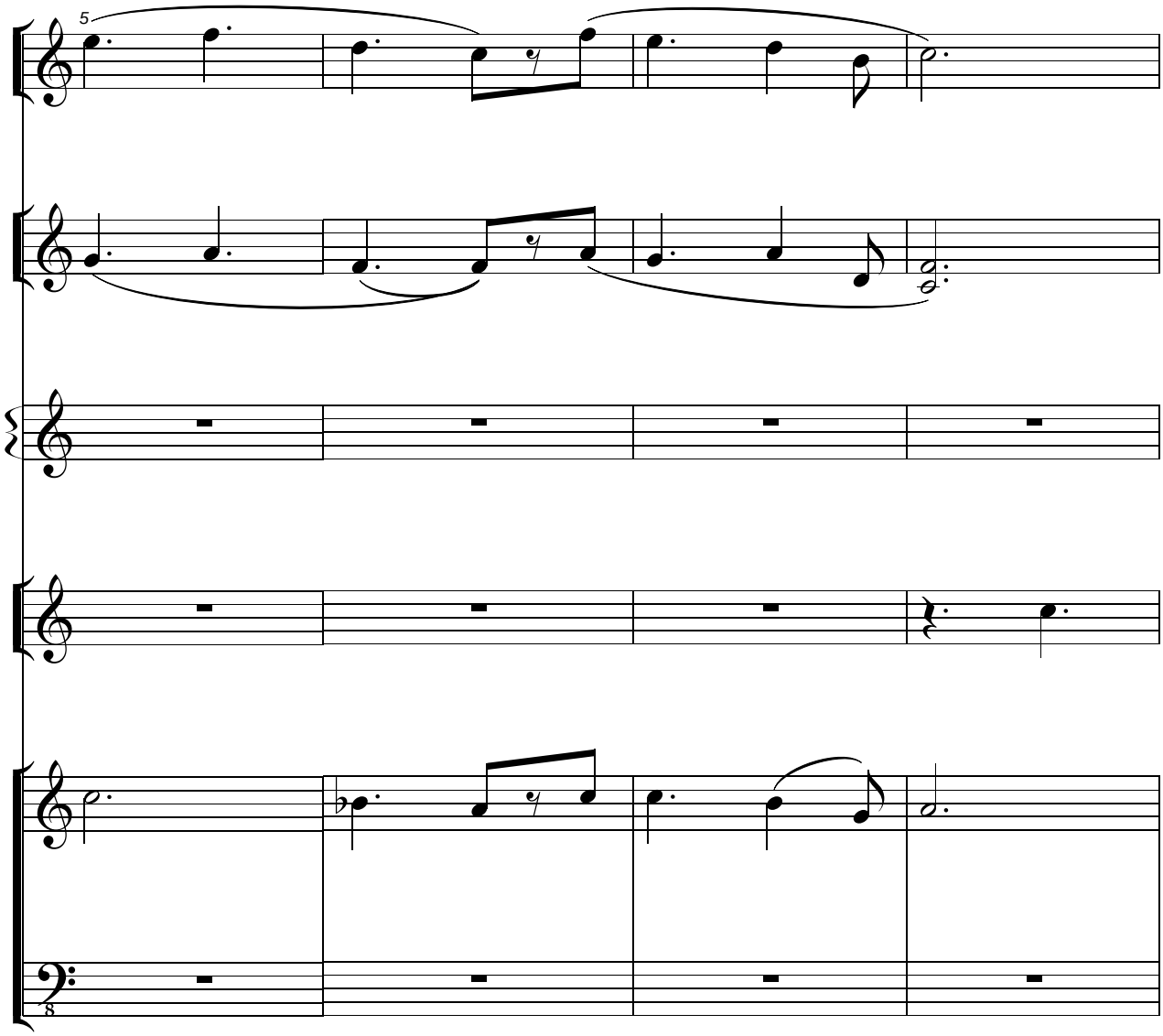
5

2

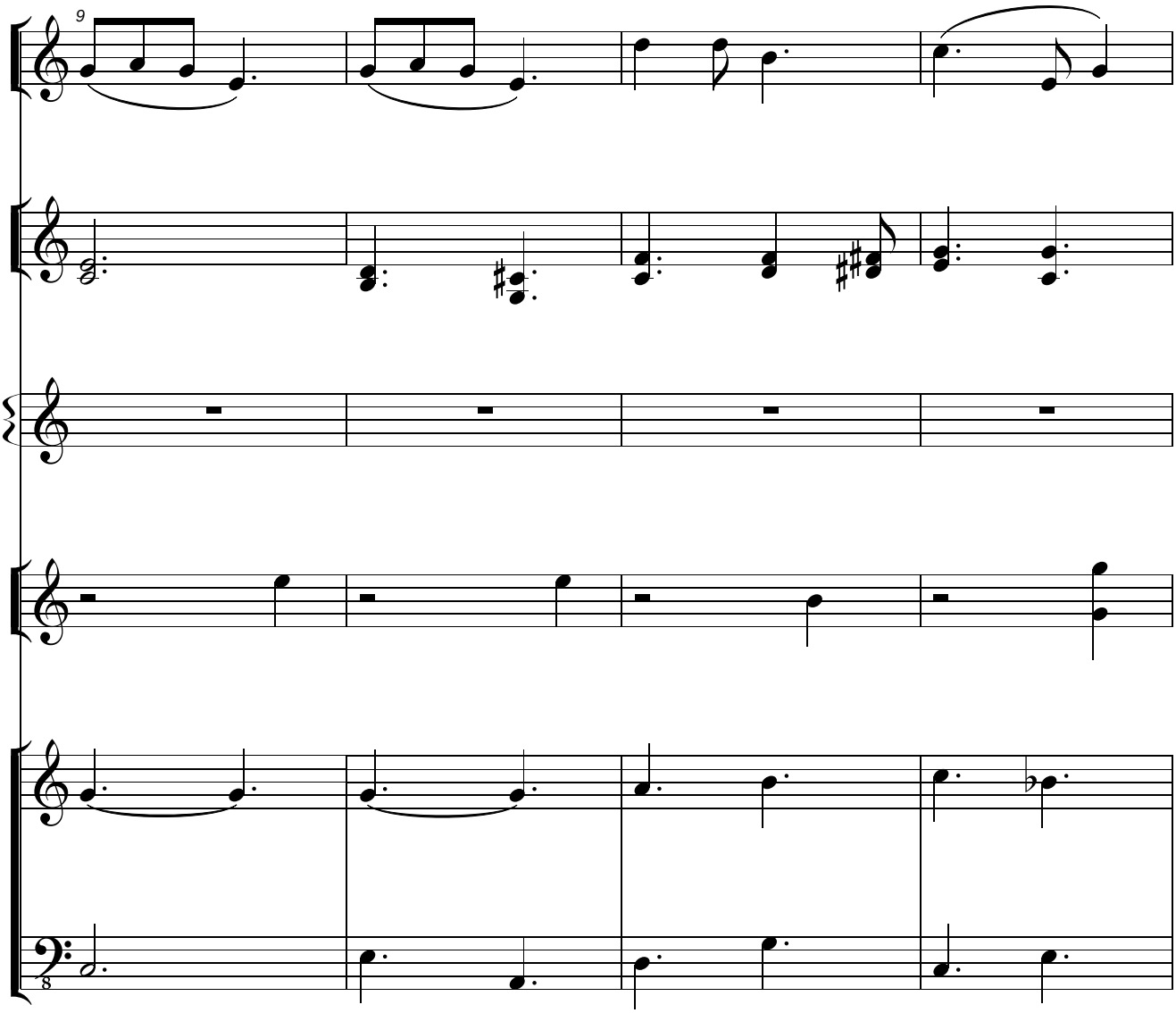

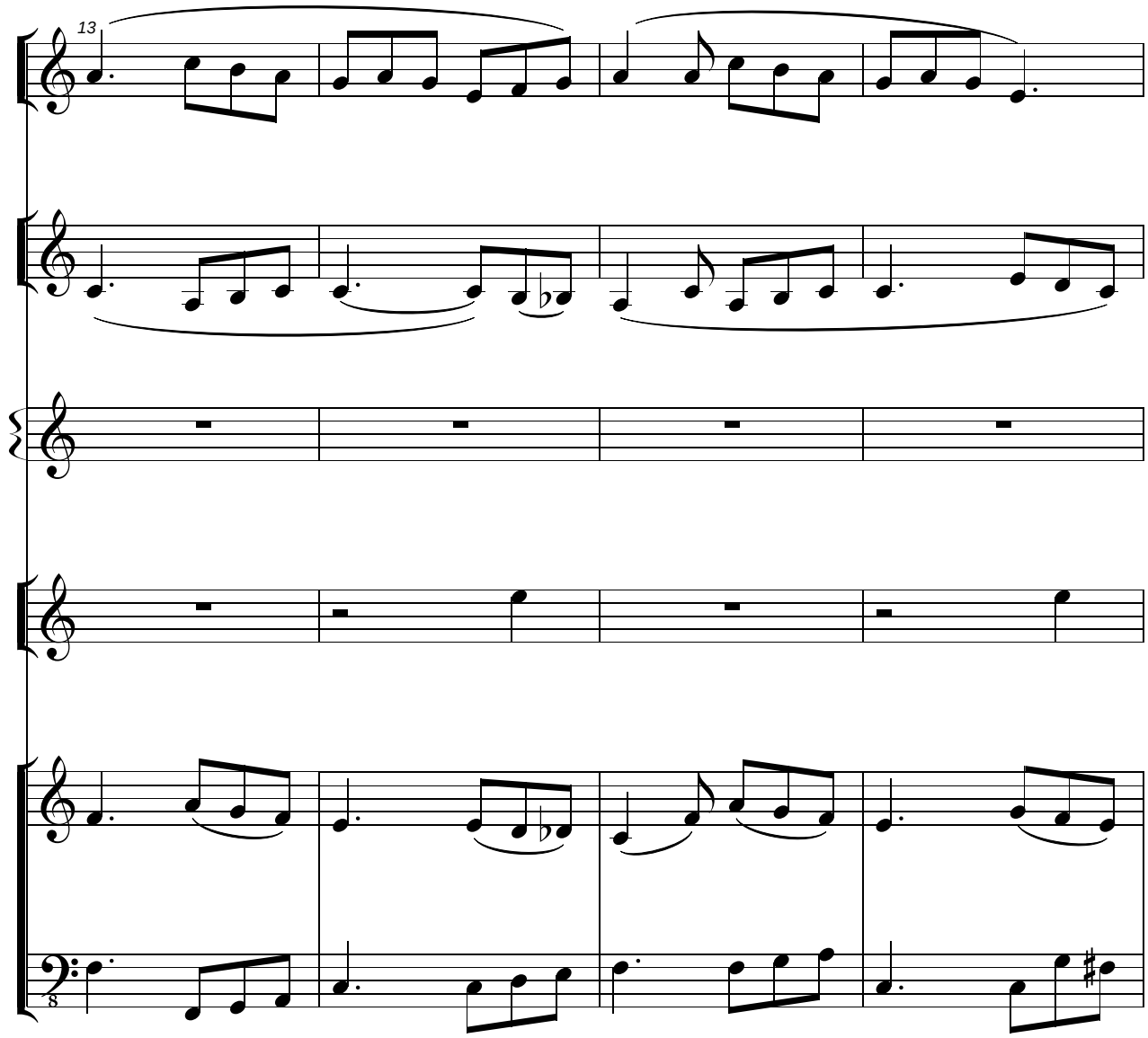
13

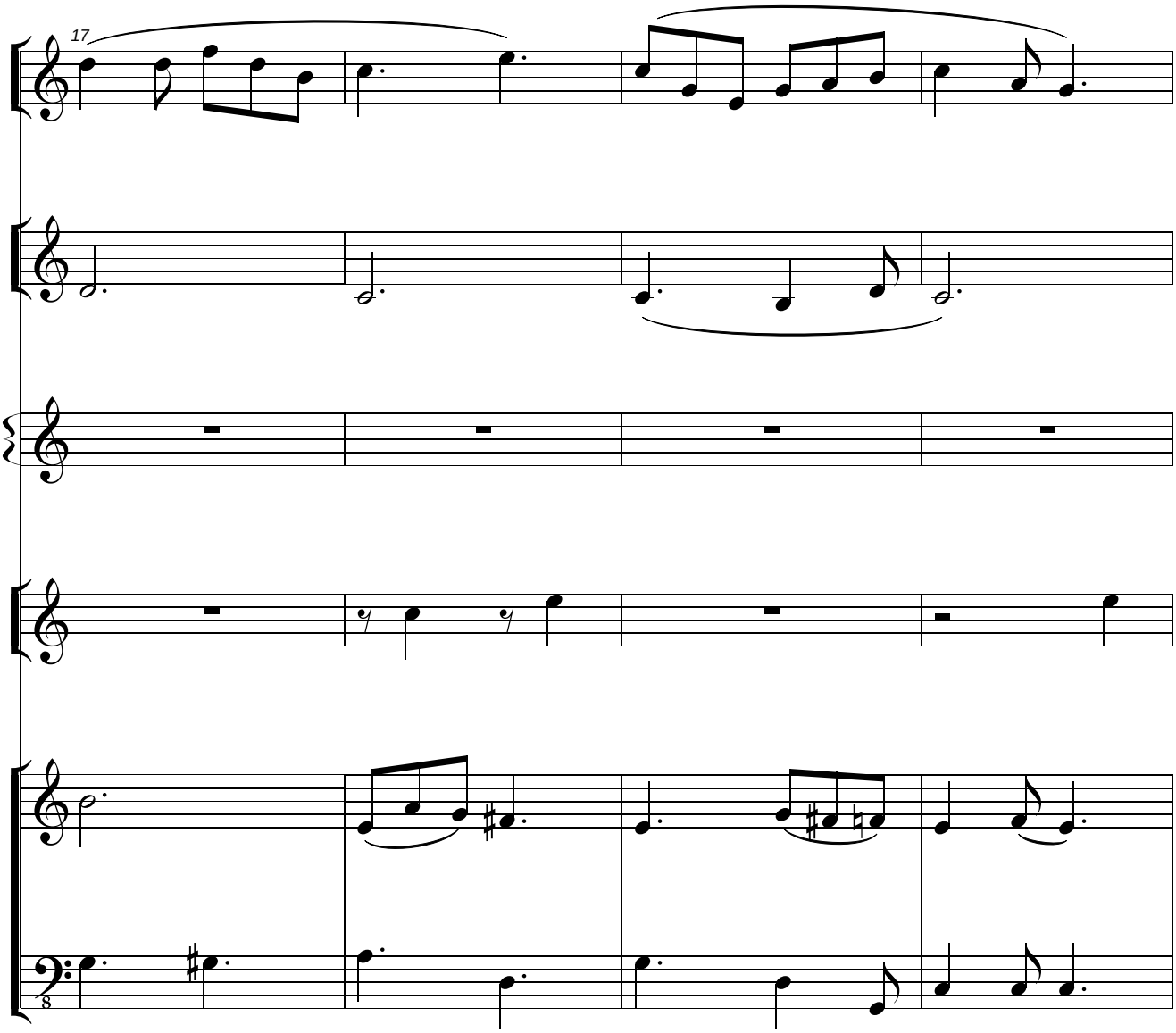
17

3

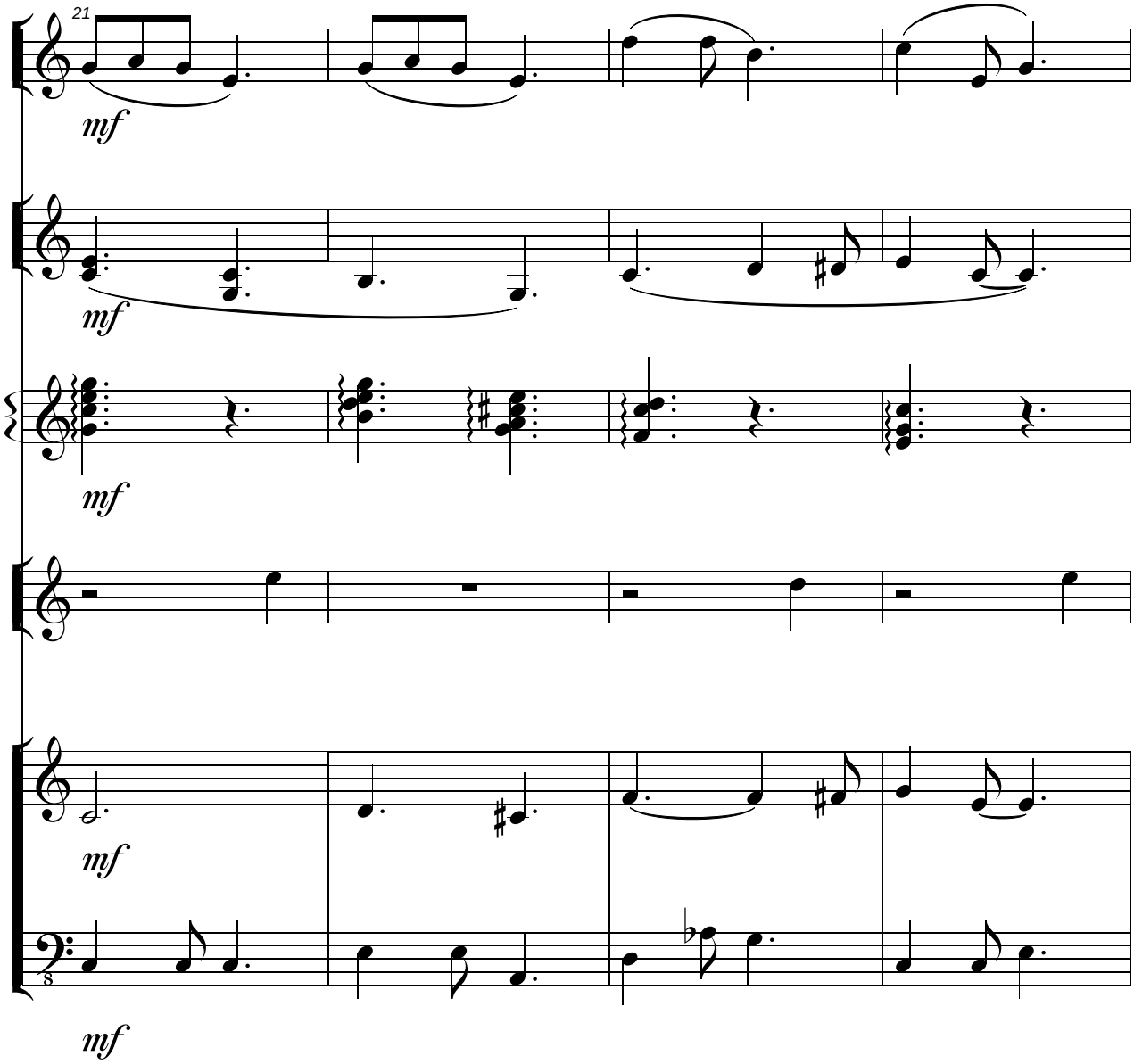

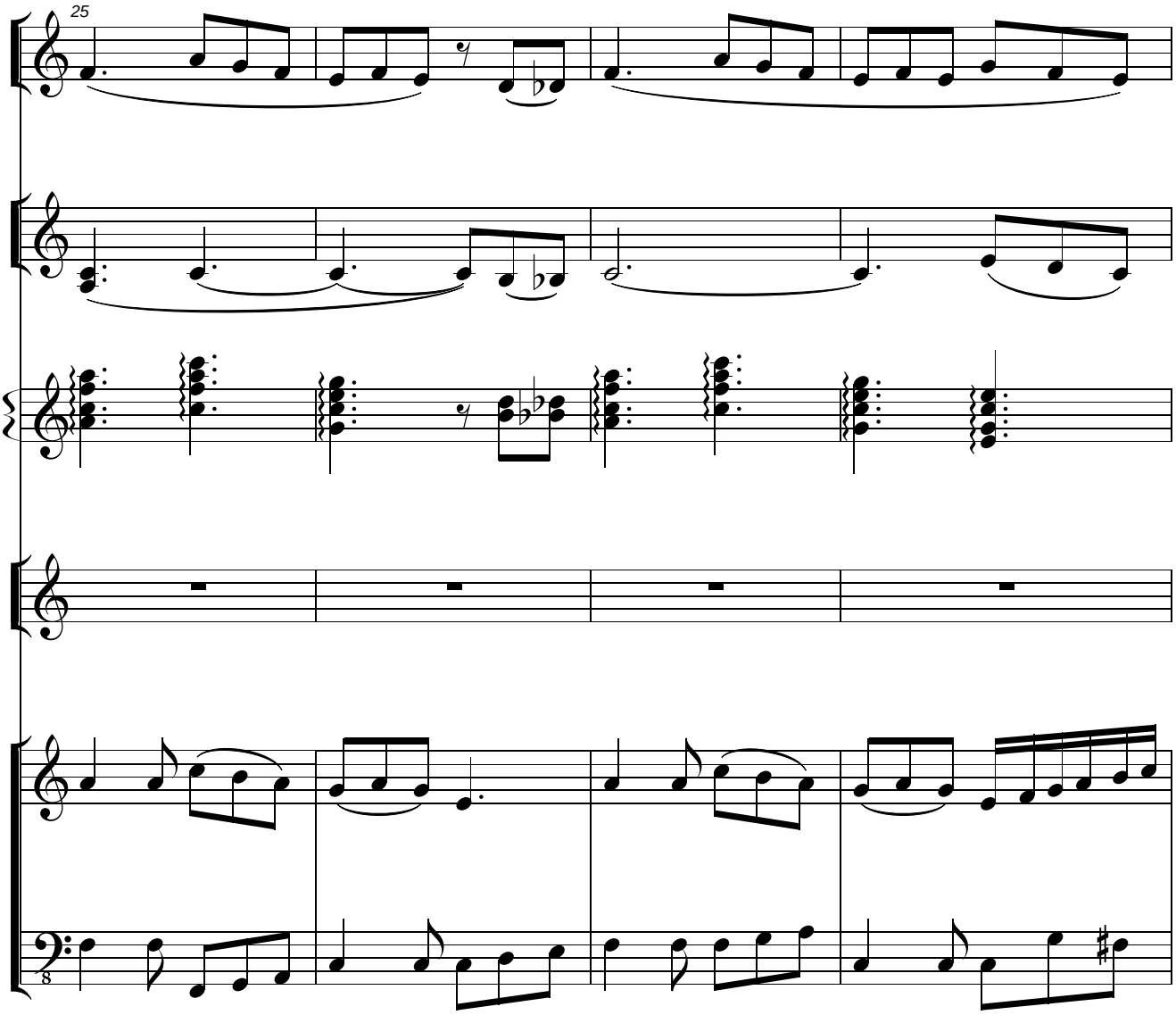
25

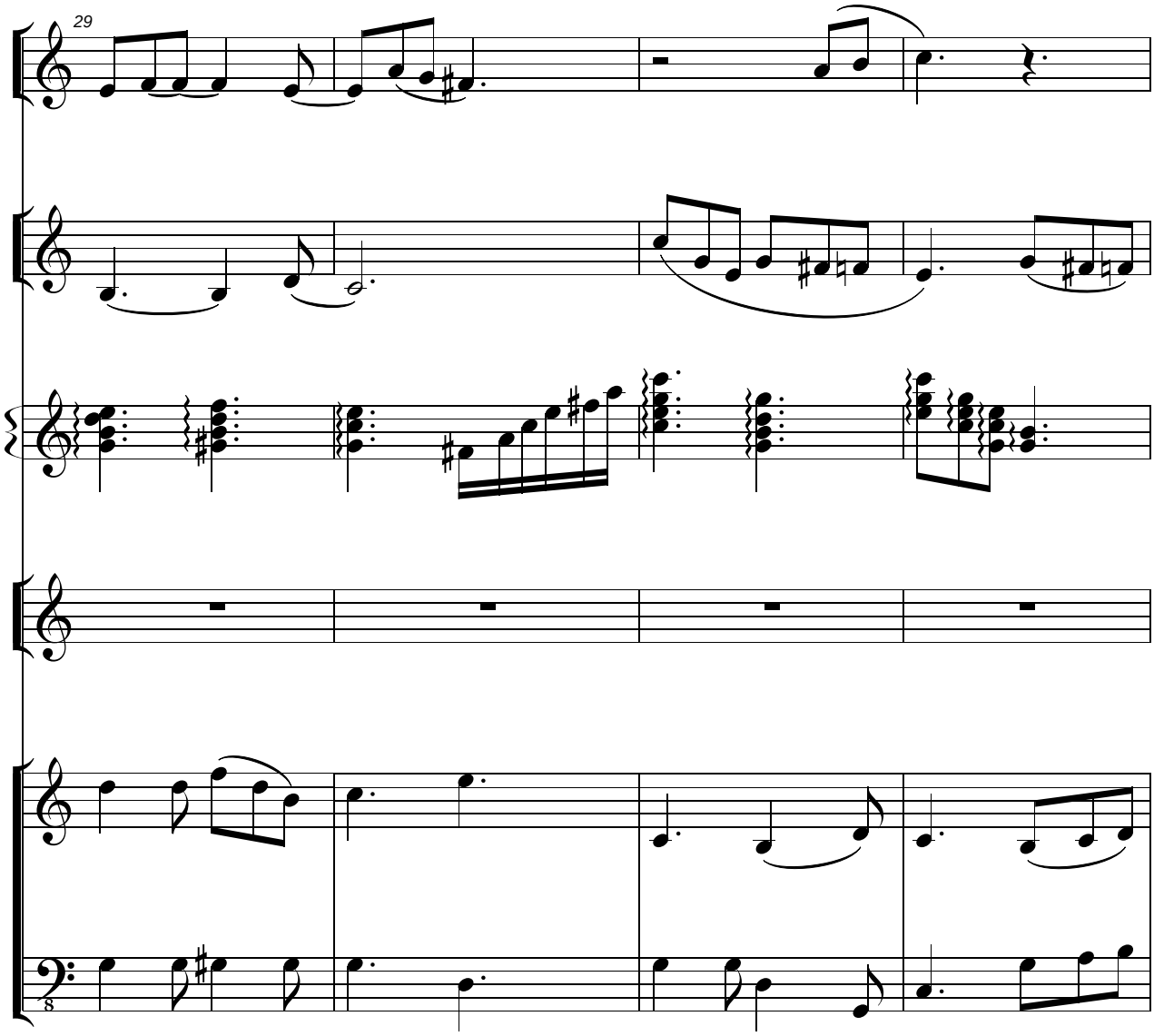
29

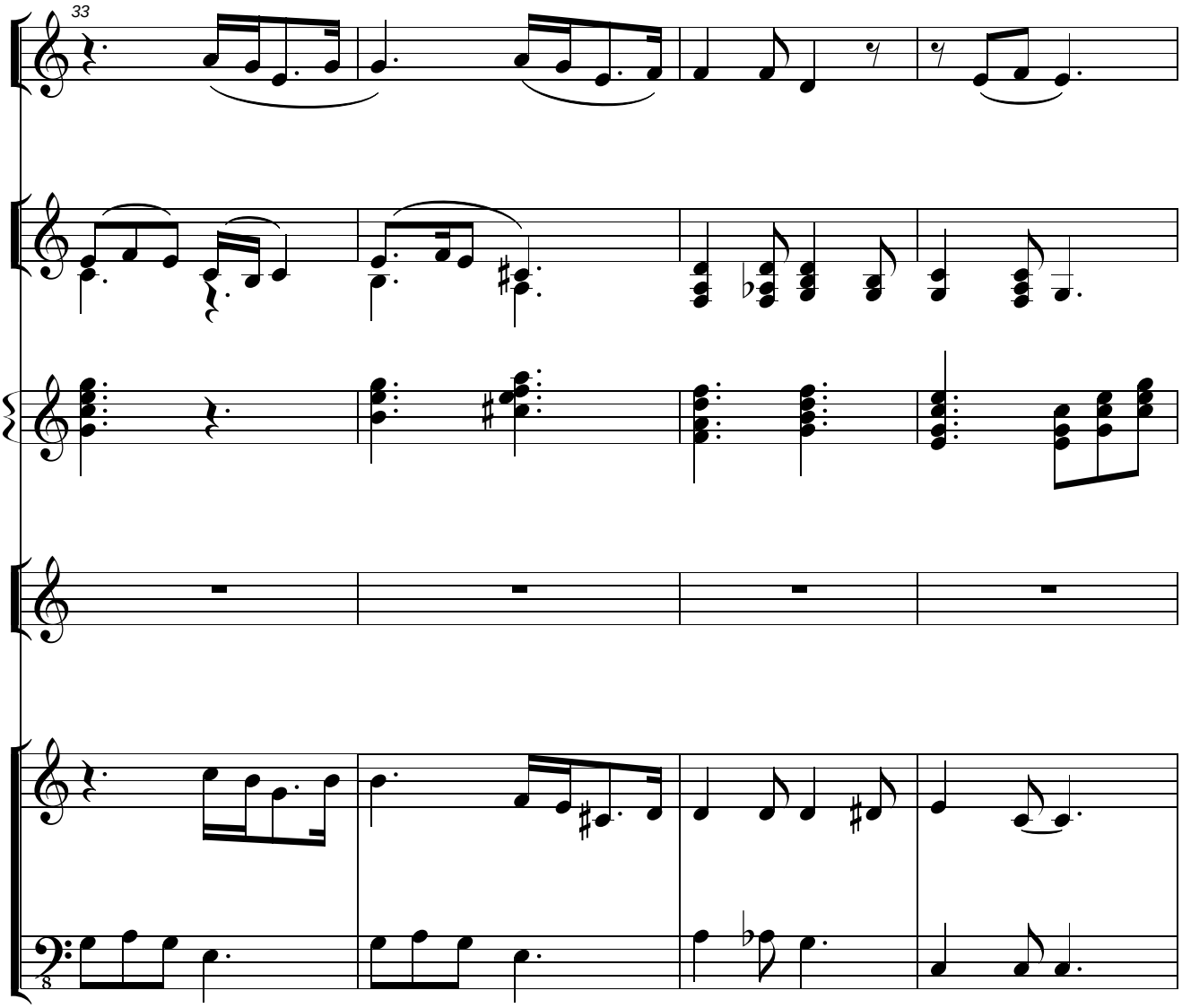
33

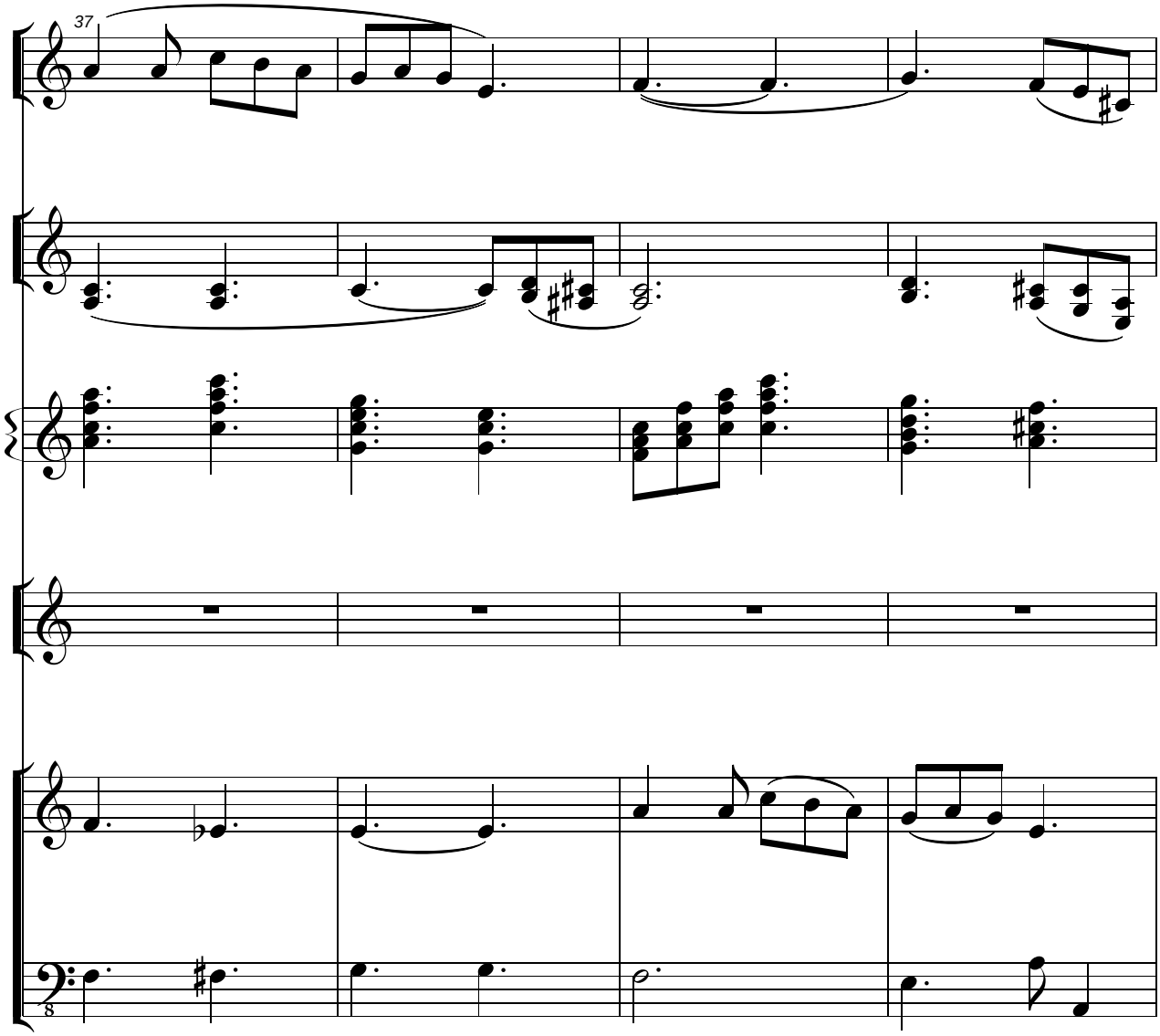
37

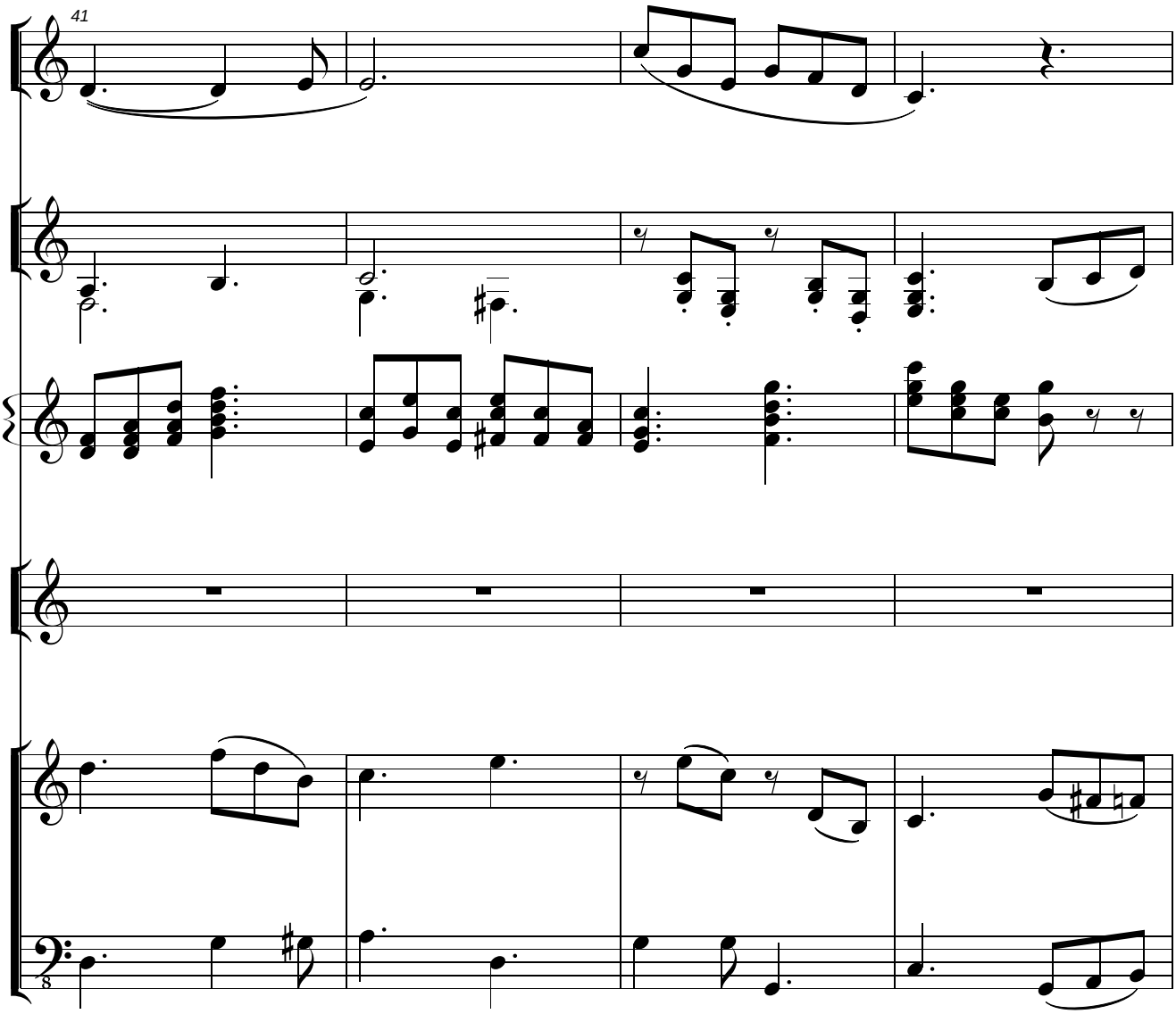
41

5

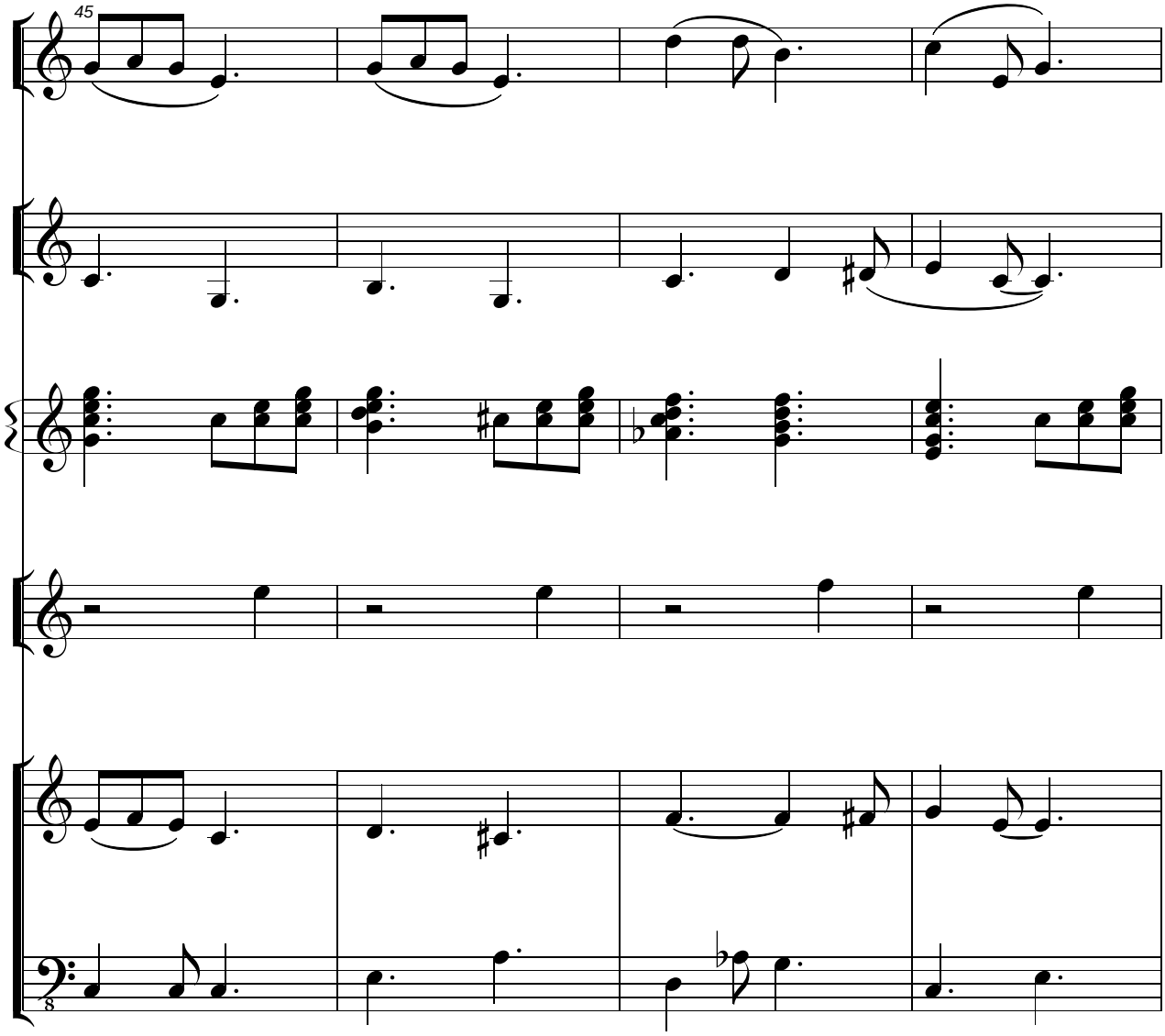

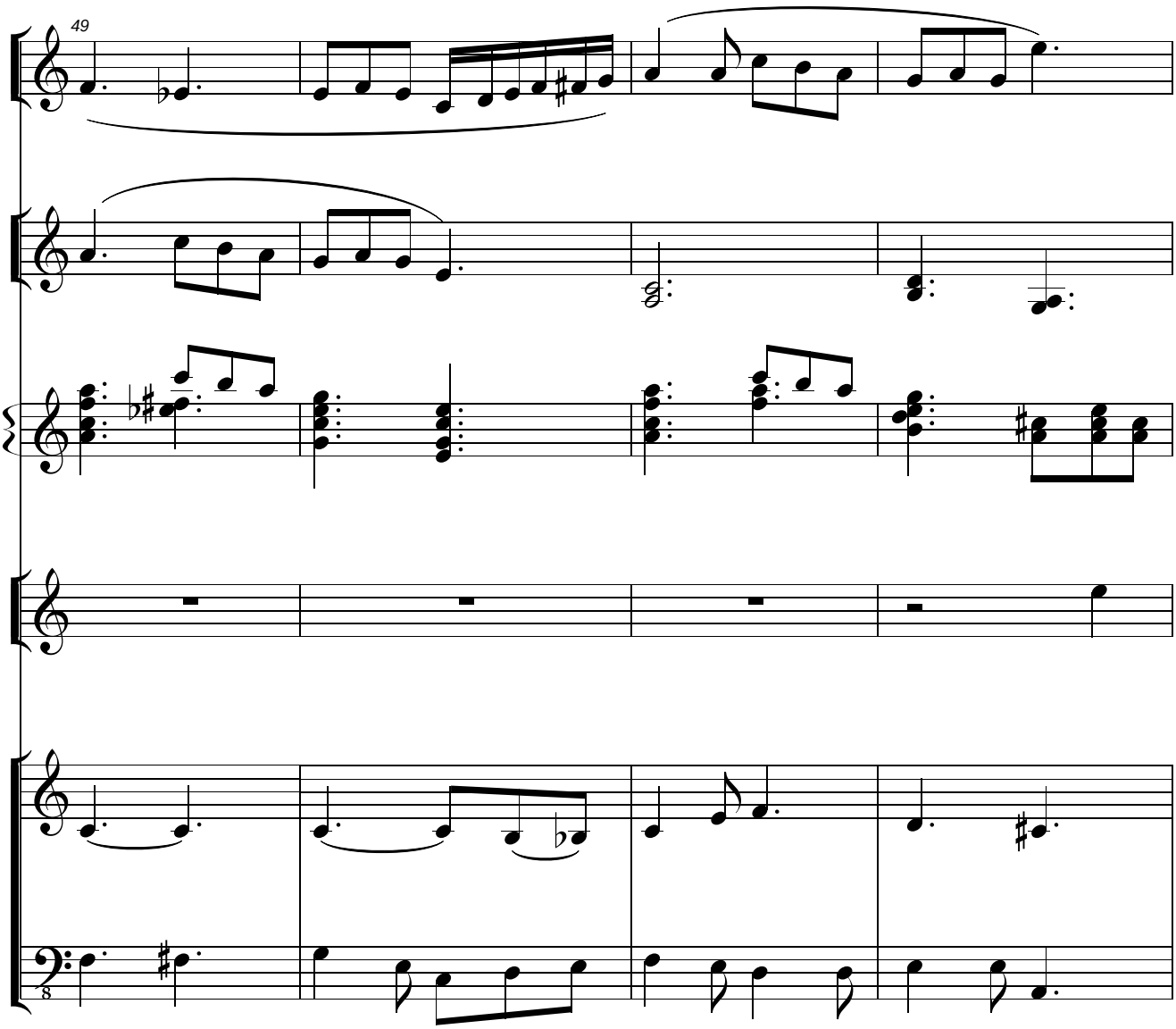
49

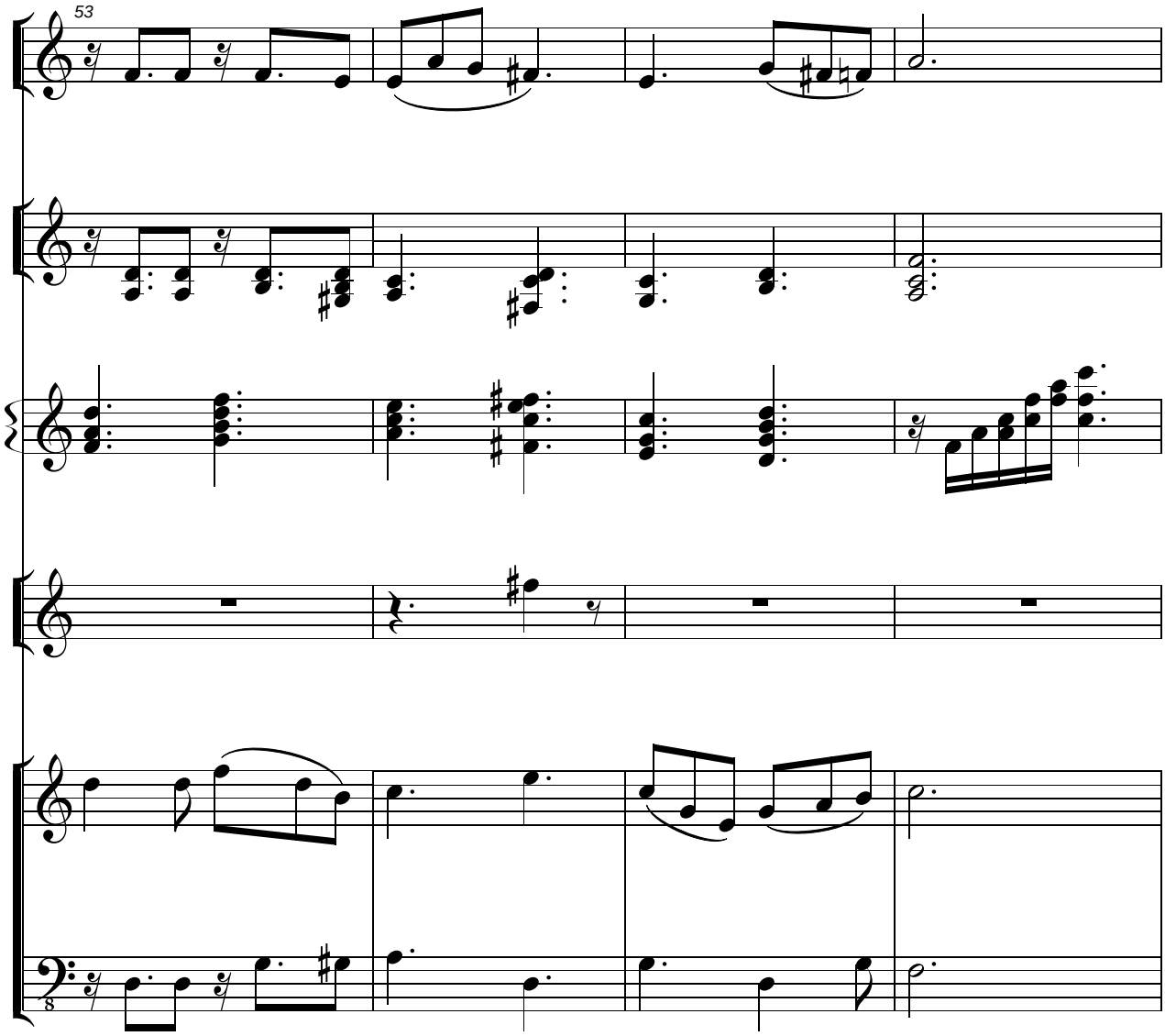
53

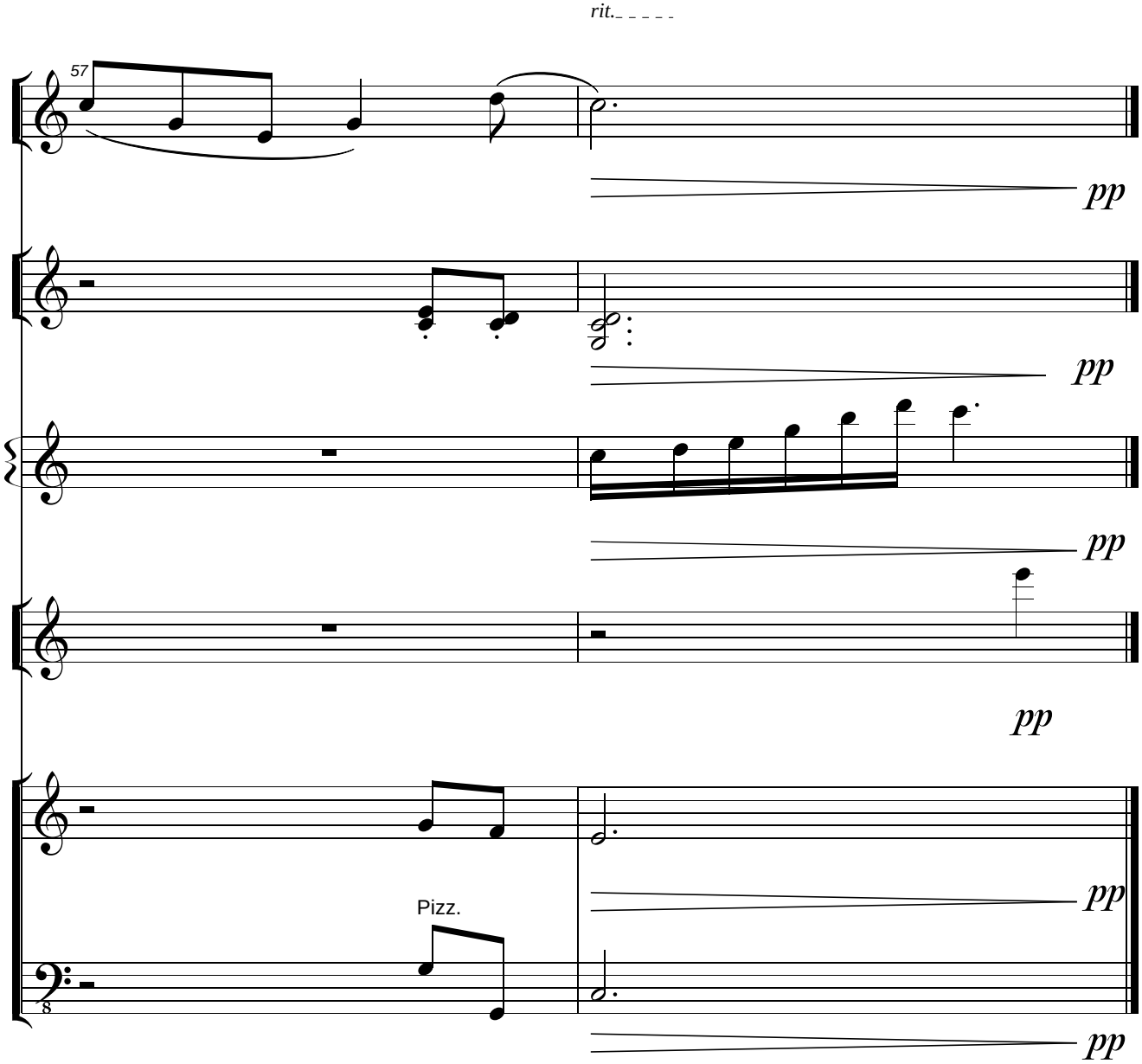
rit.
57
pp
pp
pp
pp
Pizz.
pp
pp

Przybiezeli do Betlejem pasterze

Інстр. В. Кучерука,
П. Шиманського

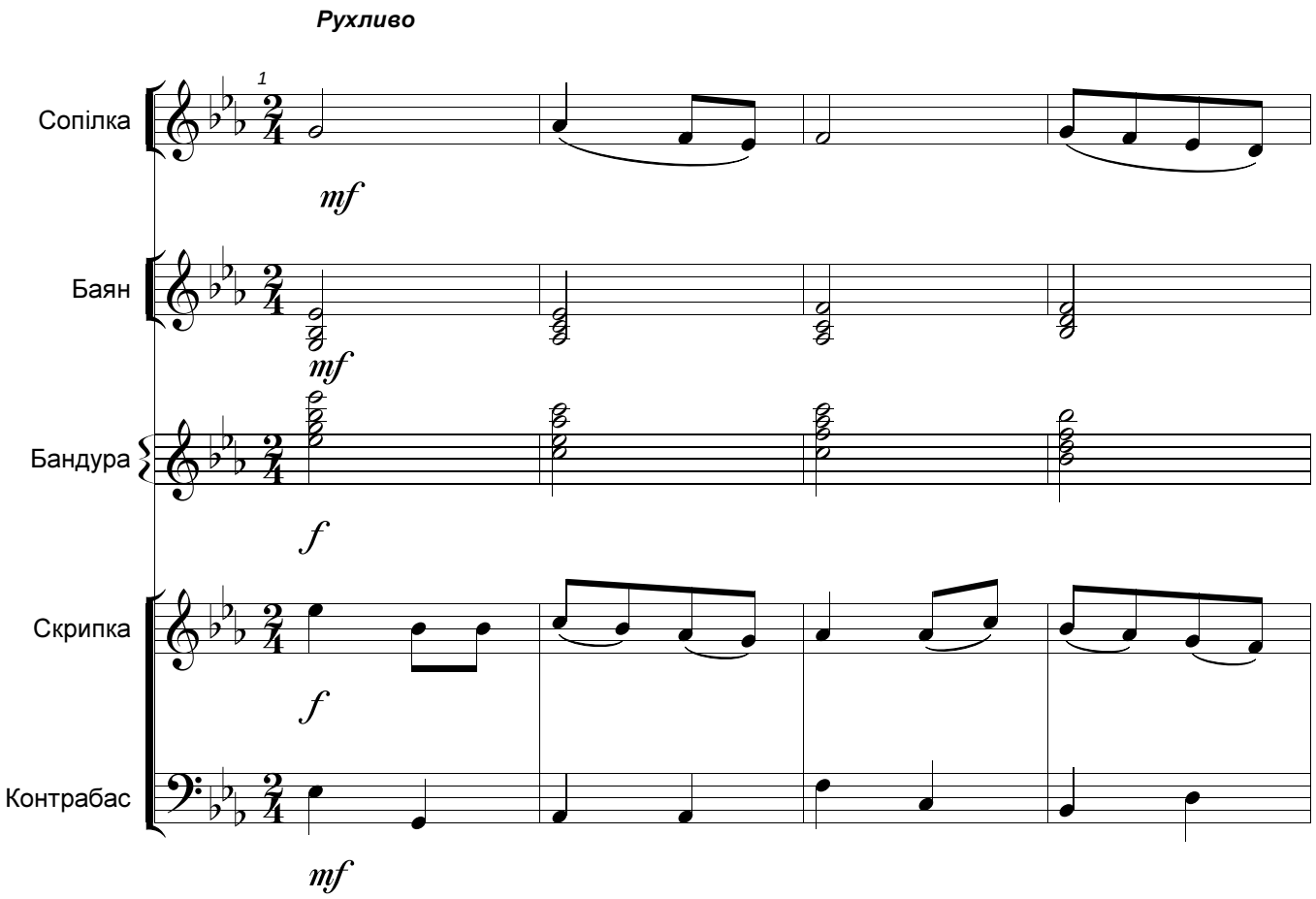

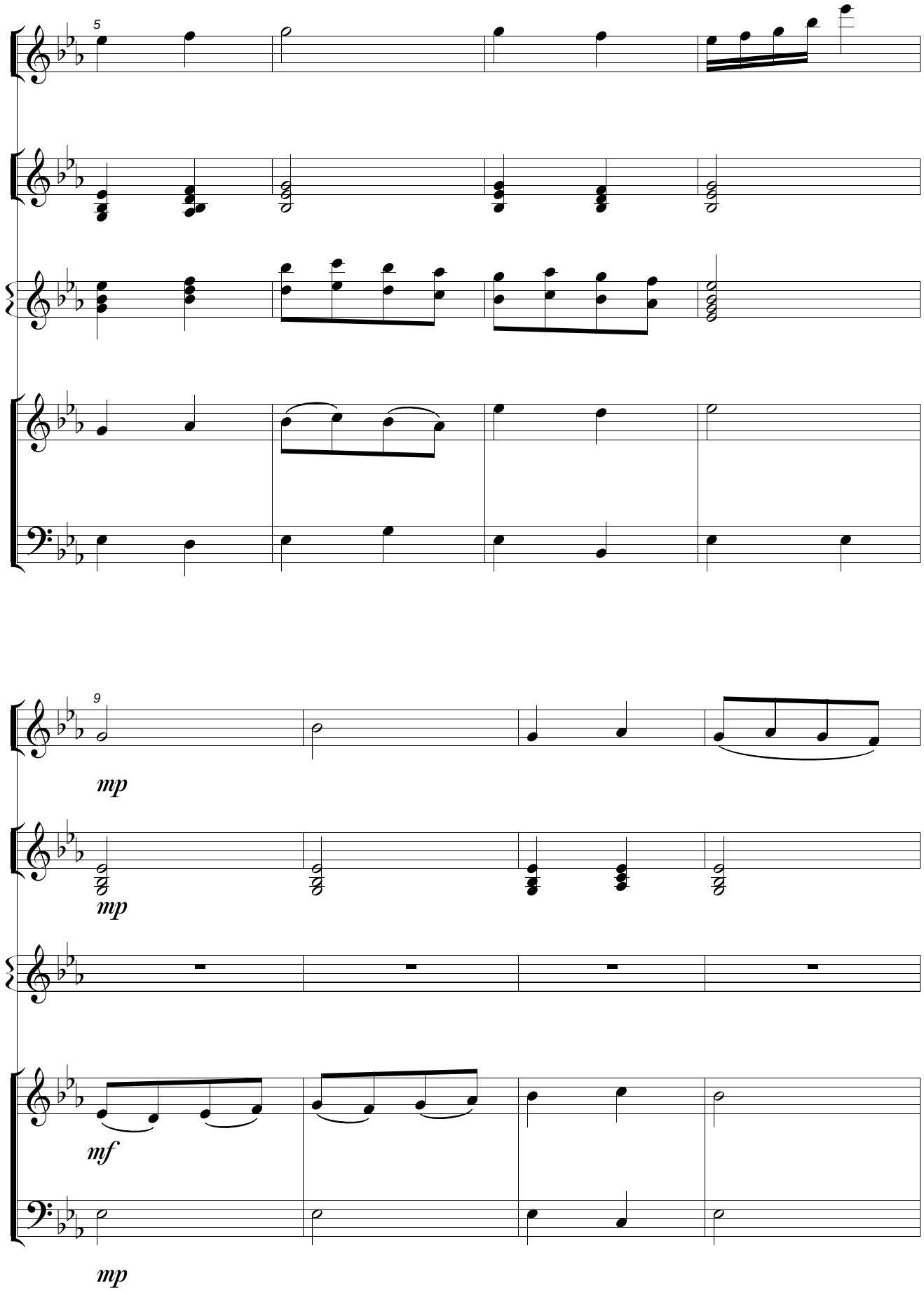
5
9
mp
mp
mf
mp

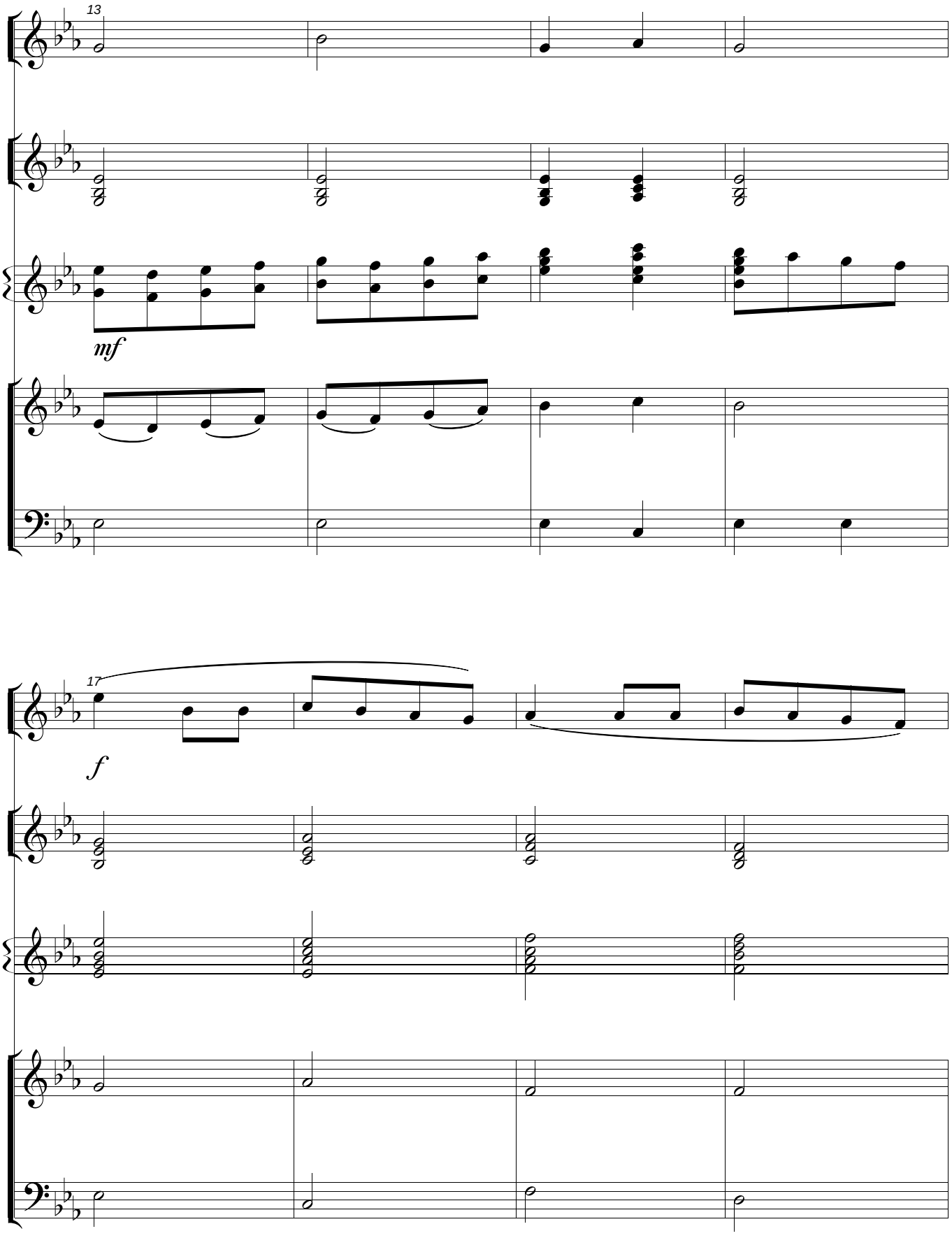
13
mf
17
f

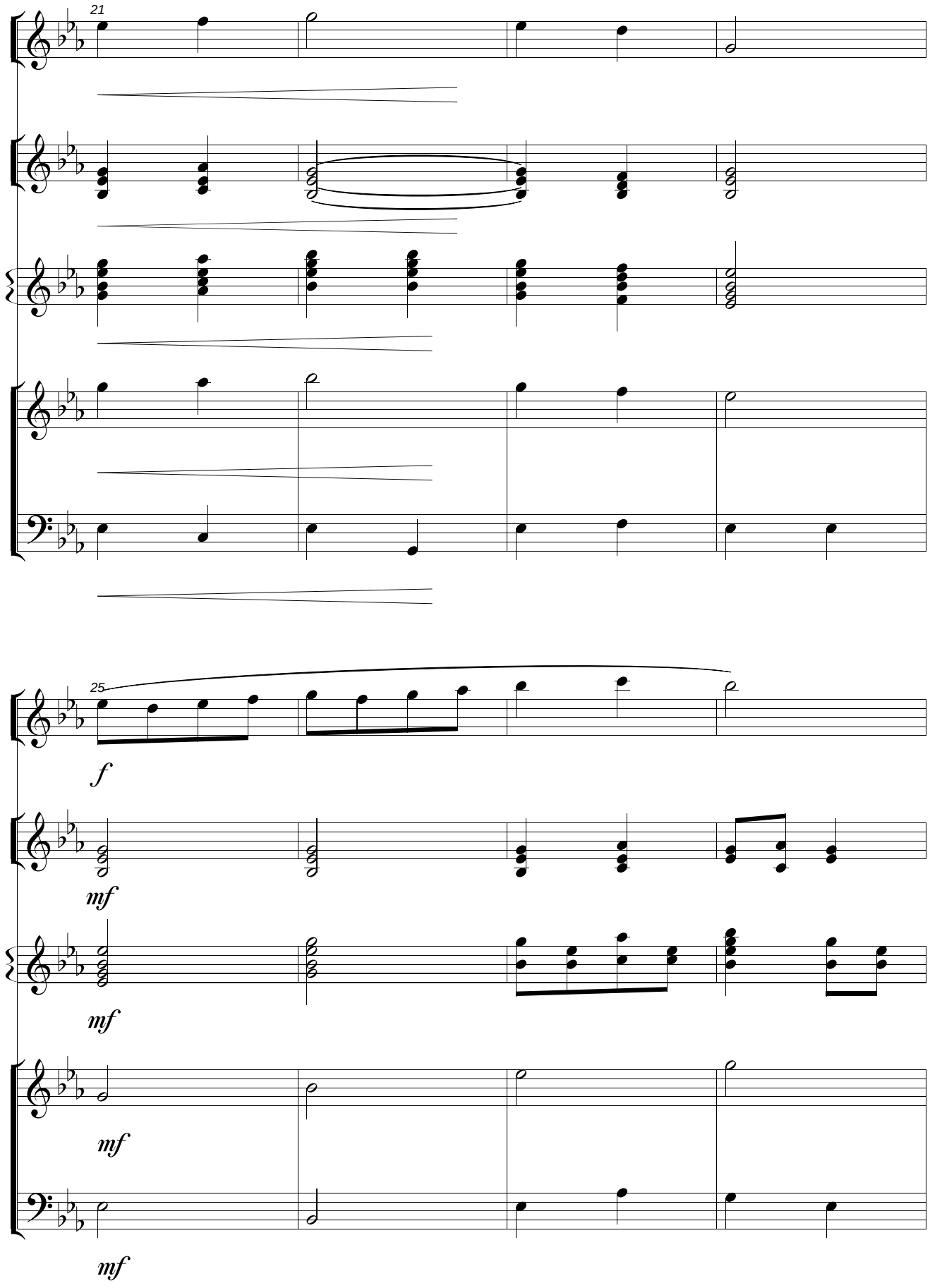
21
25
f
mf
mf
mf
mf

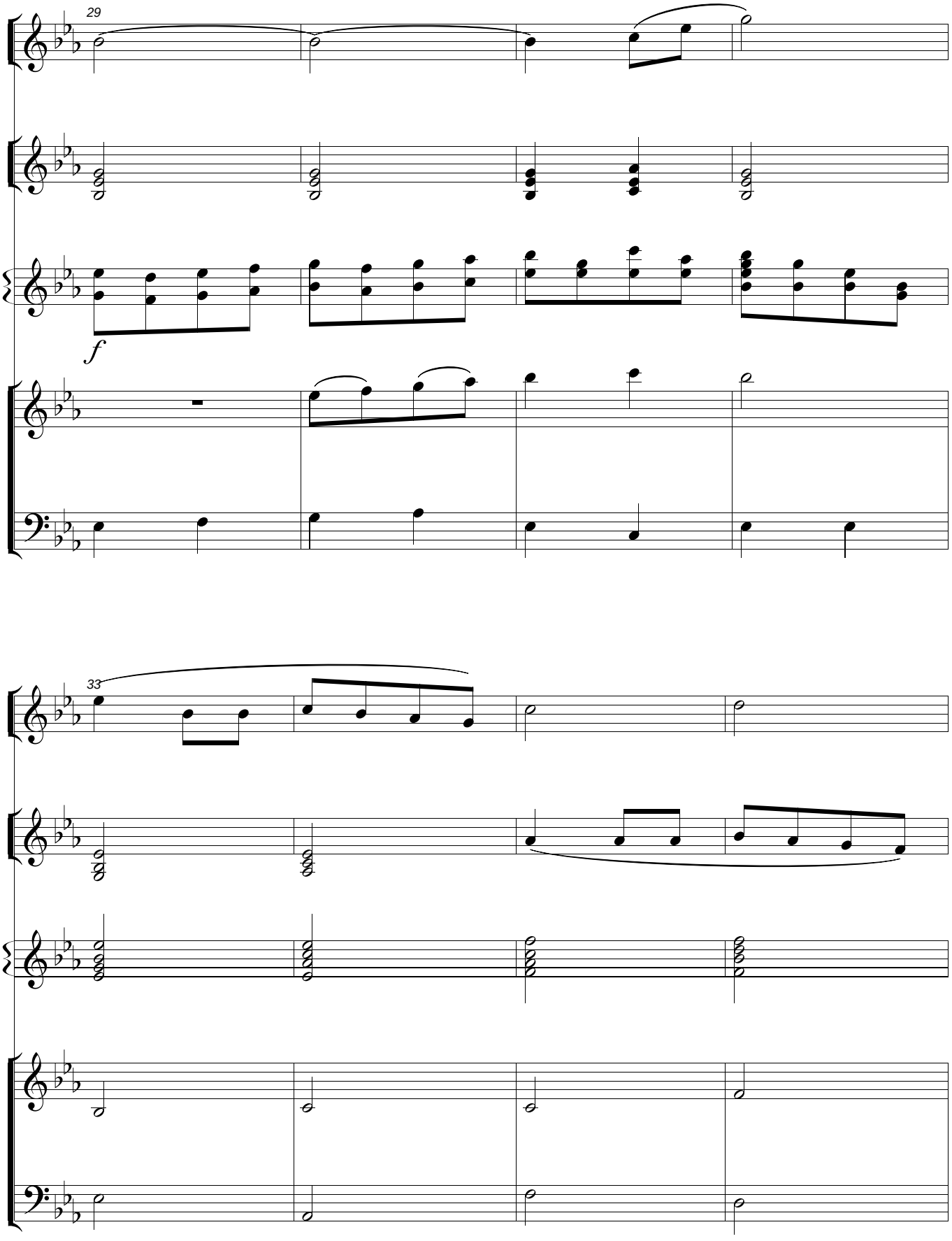
29
f
33

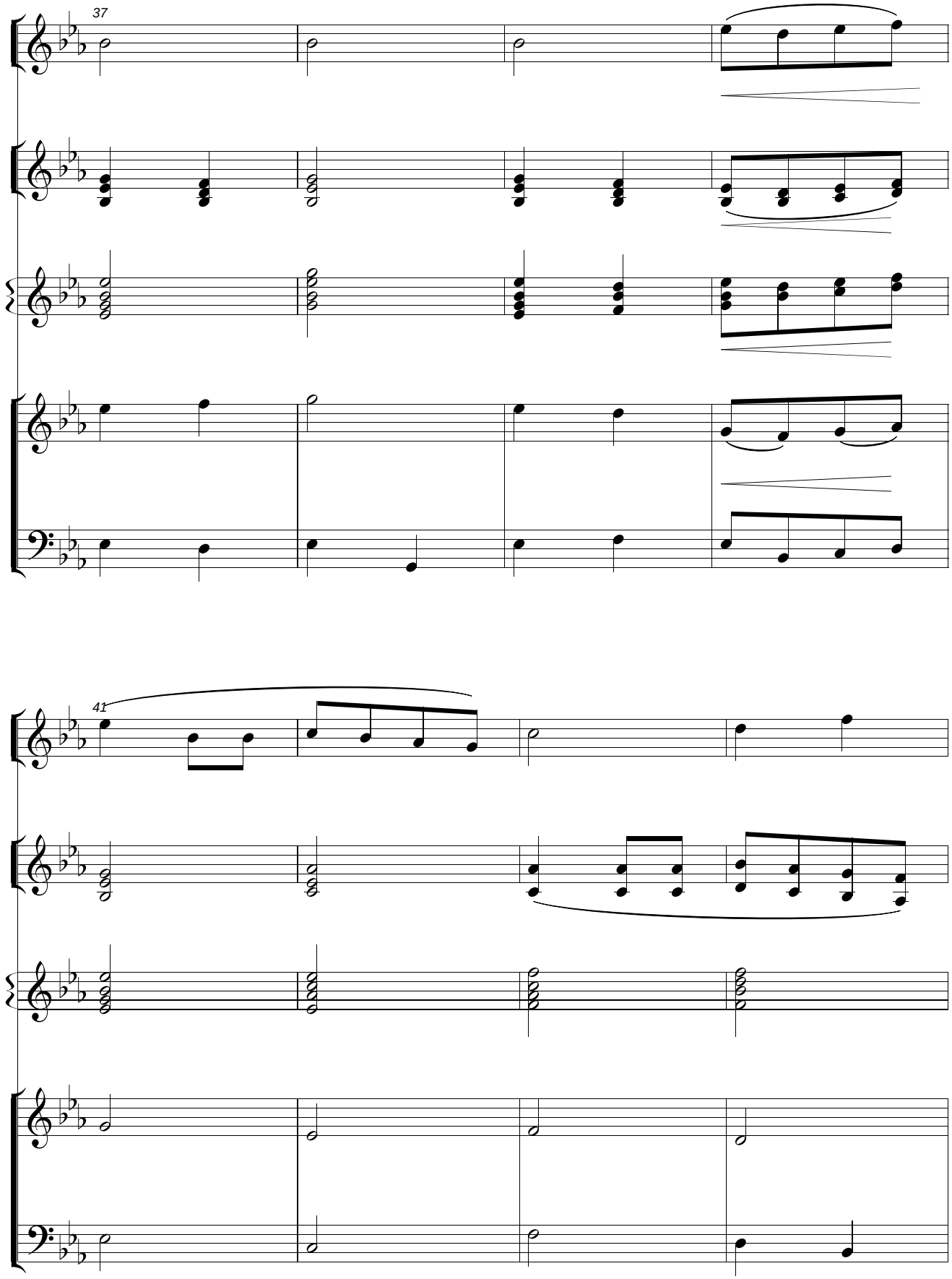
37
41

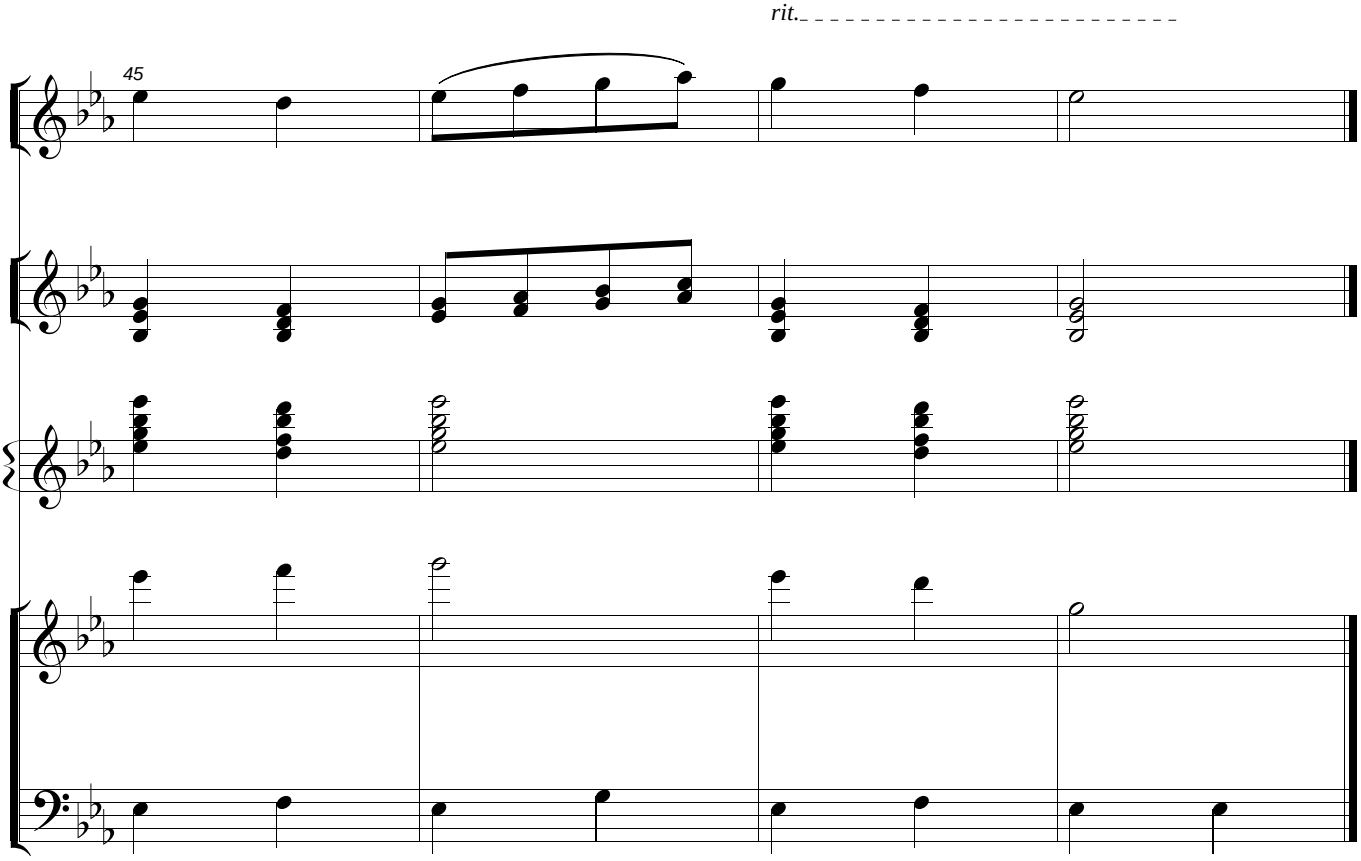
45
rit.

Ach ubogi zlobie

Інстр. В Кучерука,
П. Шиманського

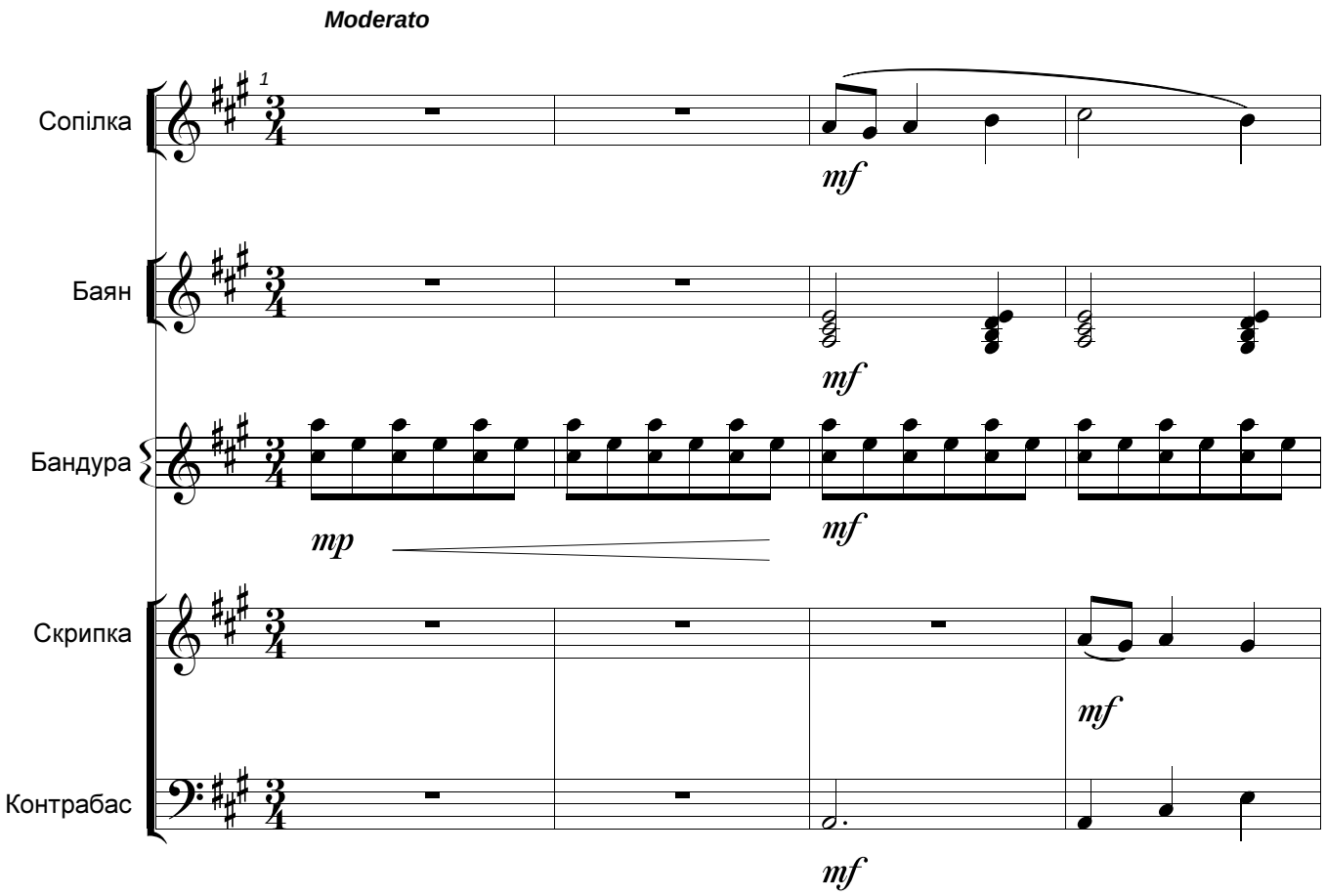

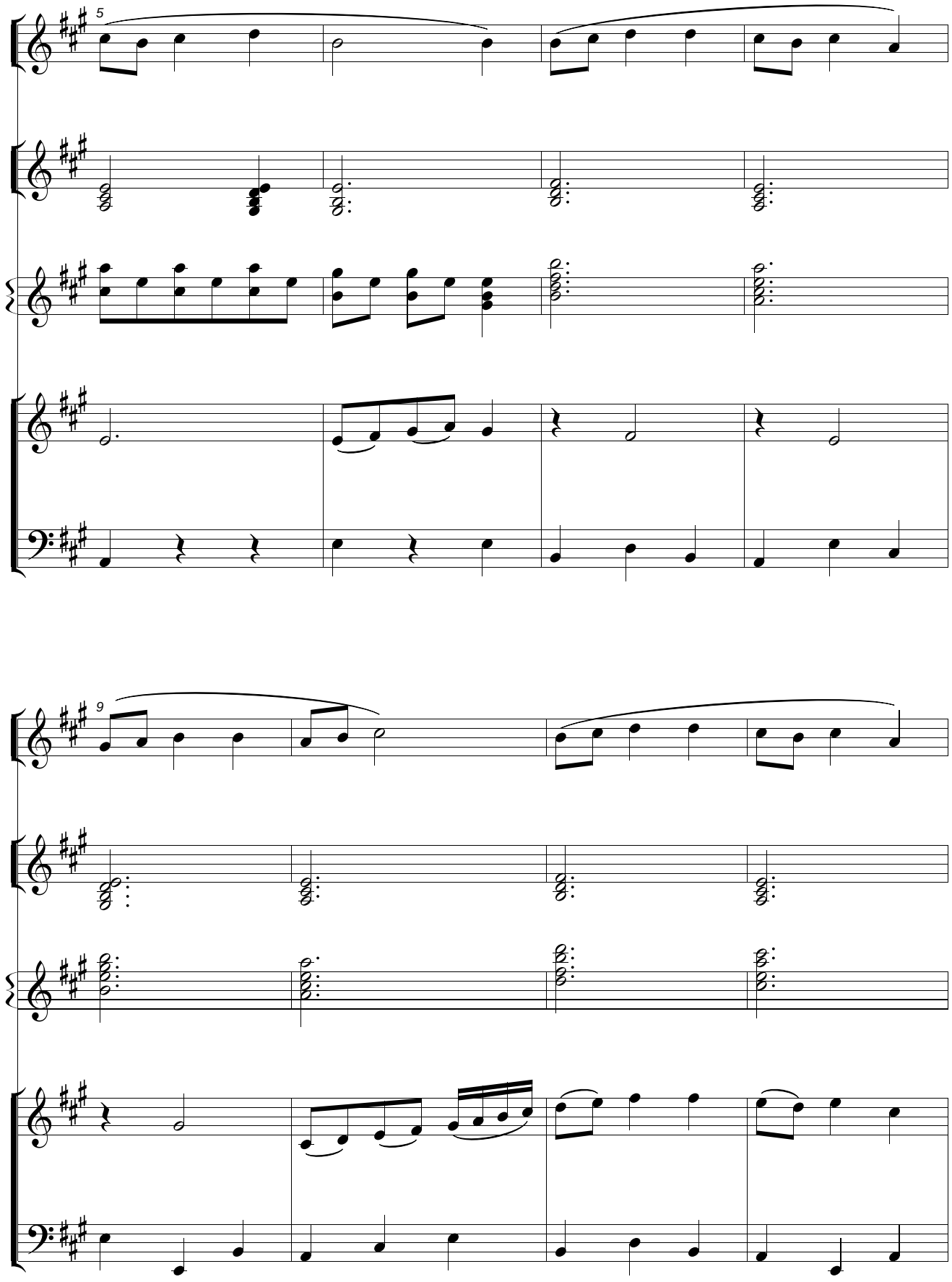
5
9

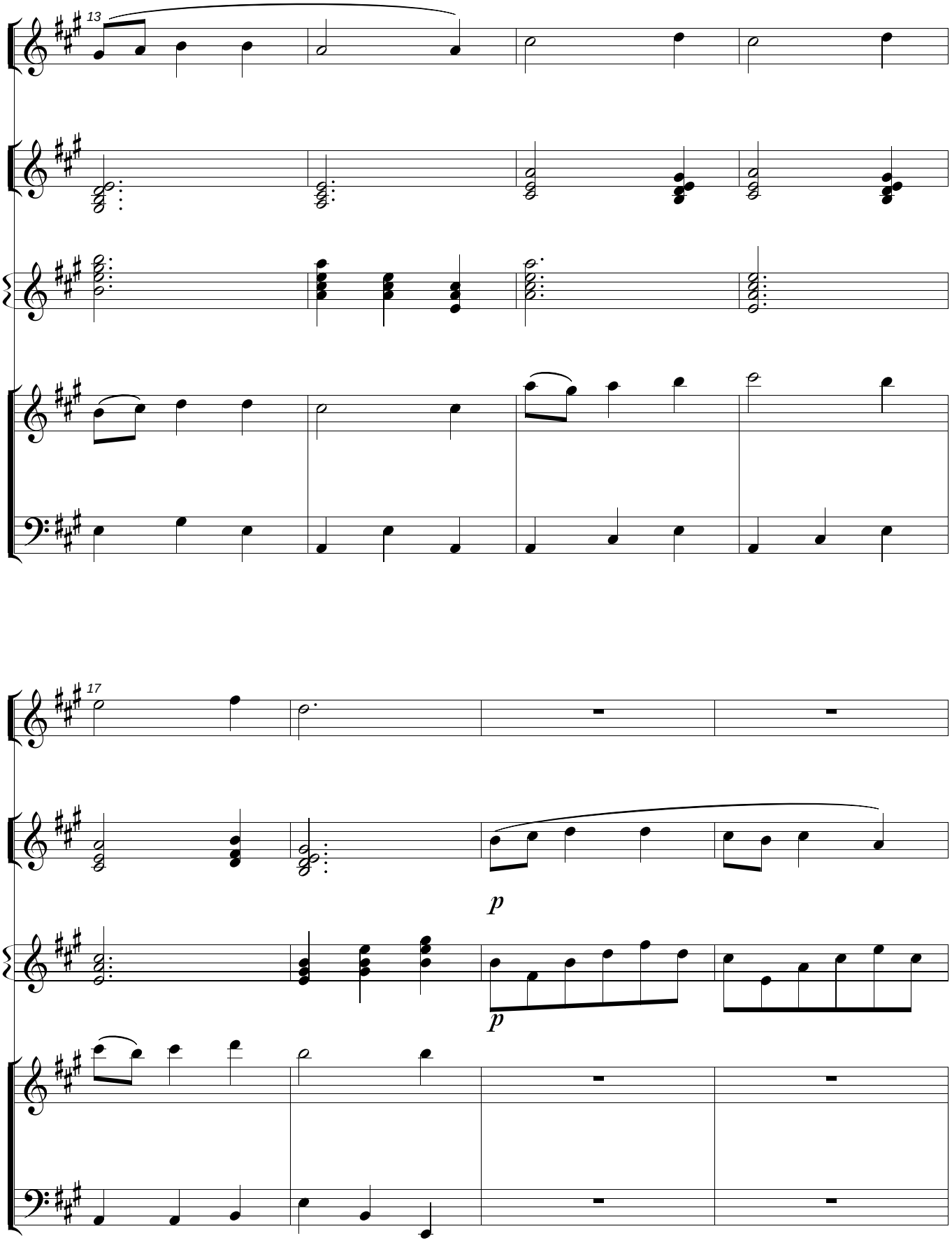
13
17
p
p

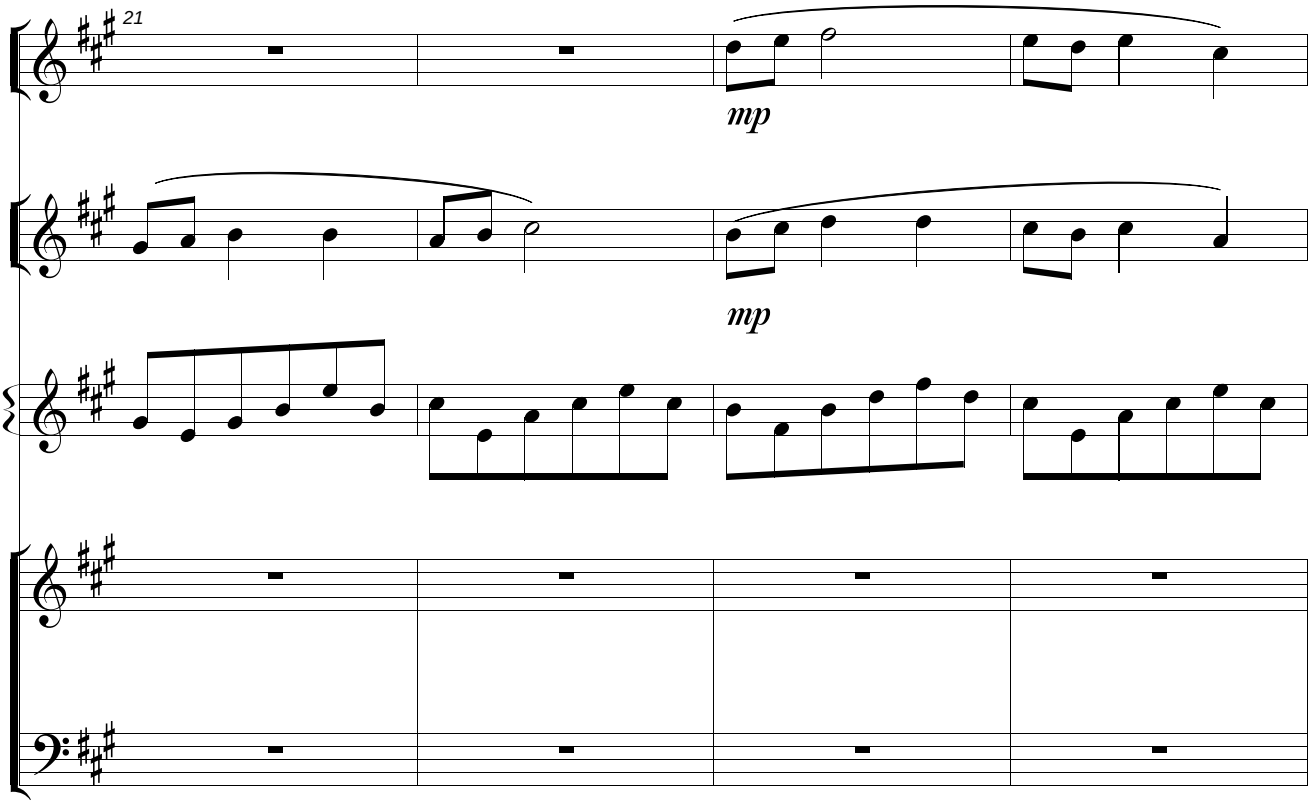
21
mp
mp

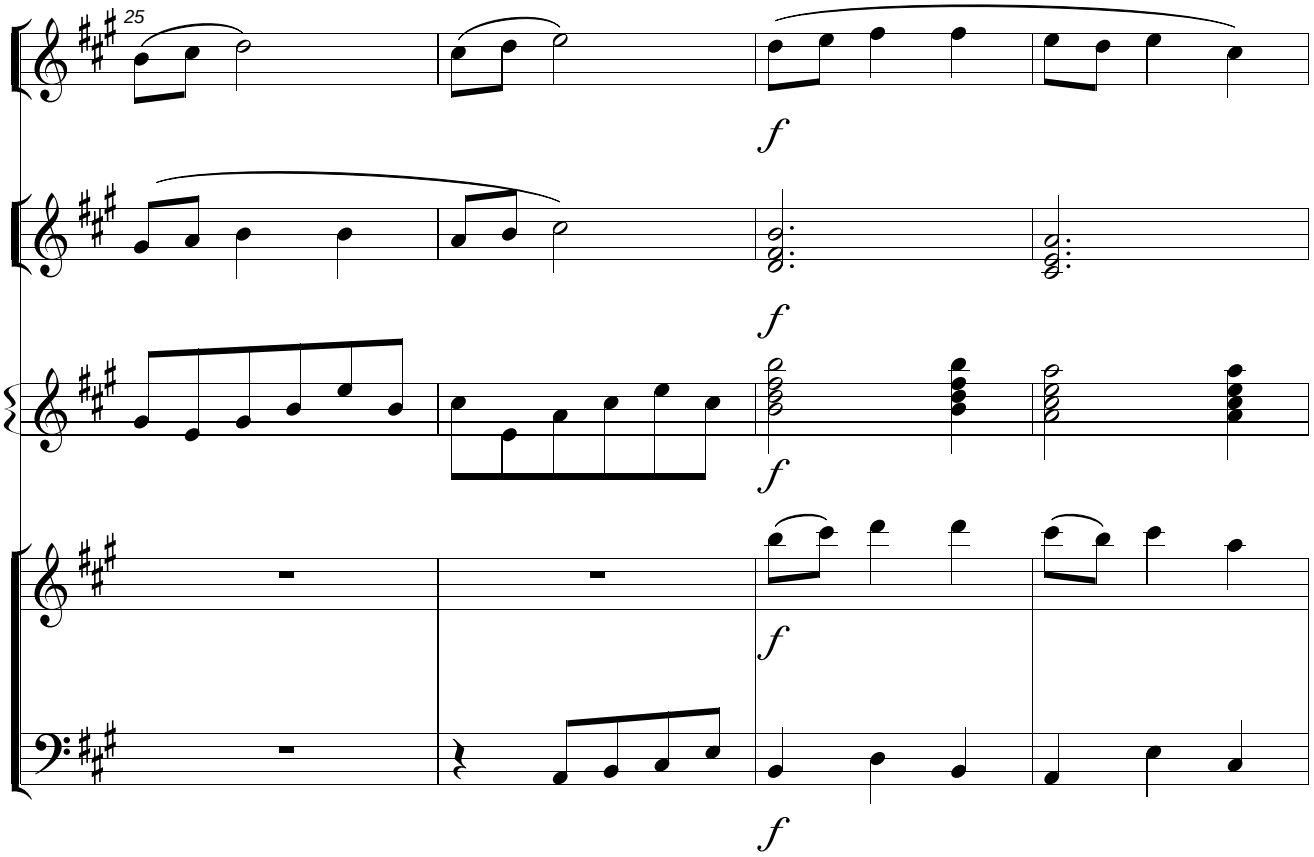
25
f
f
f
f
f

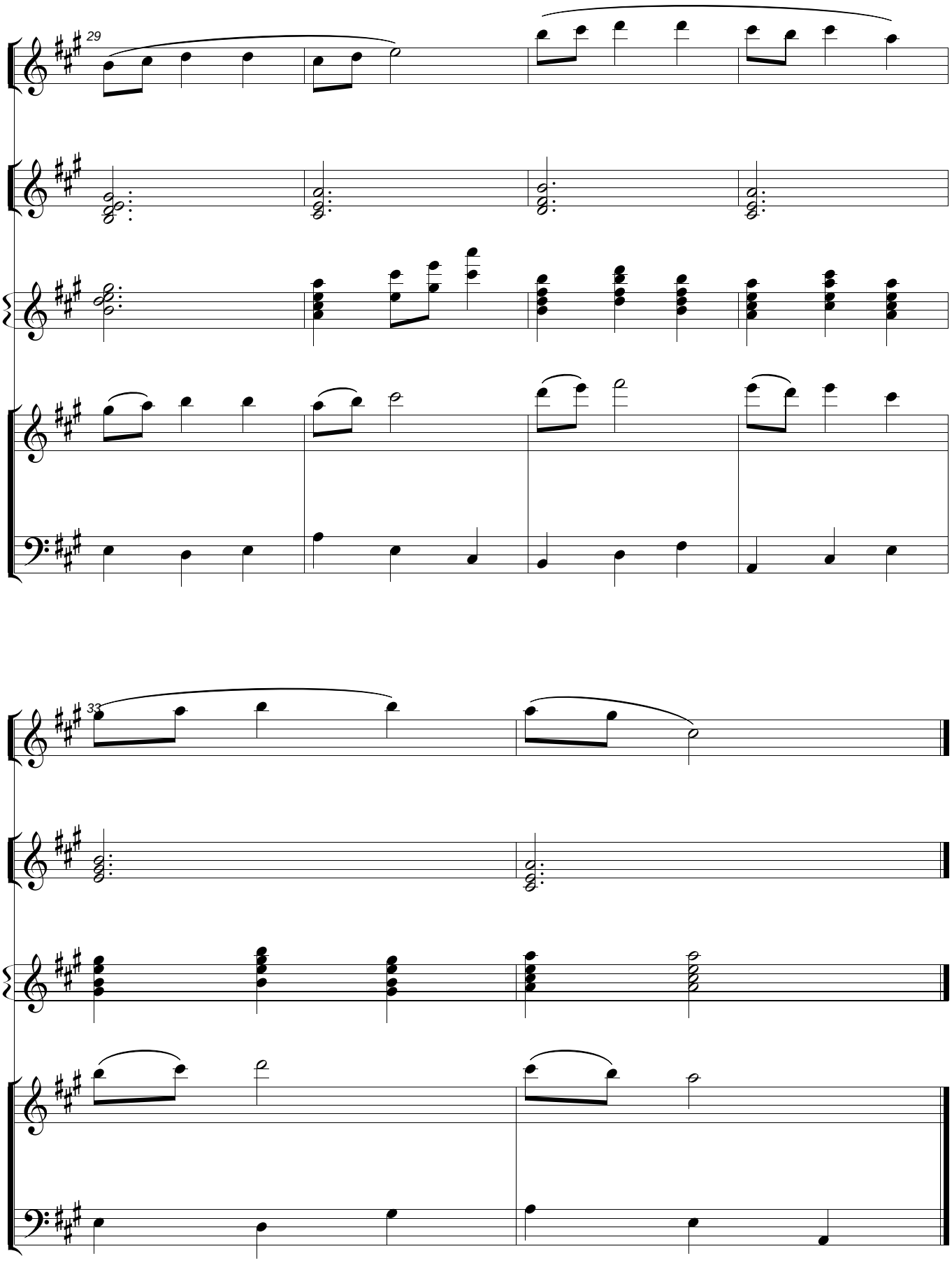
29
33

WHITE CHRISTMAS

IRLING BERLIN,
аранж. В. Кучерука

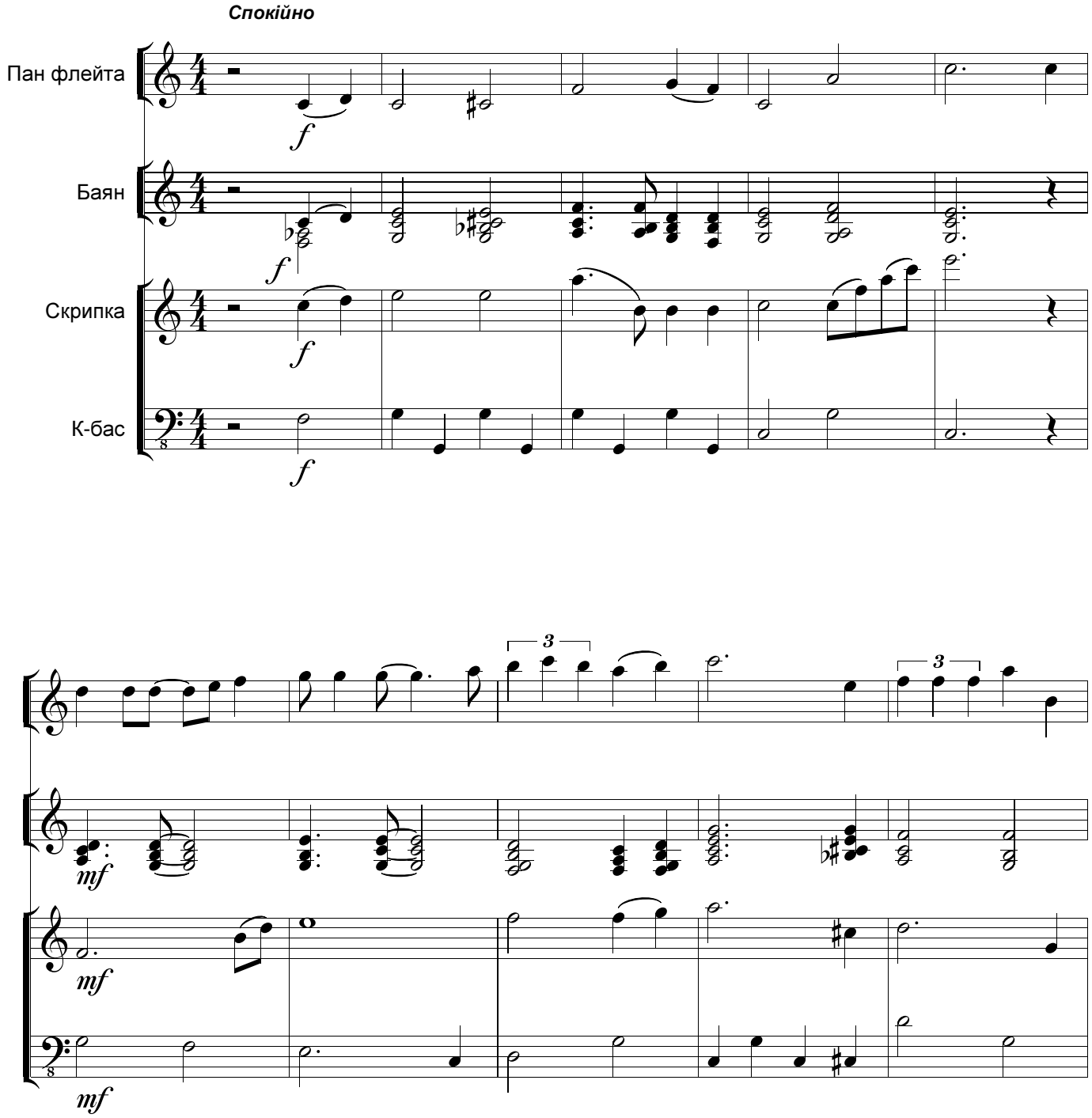

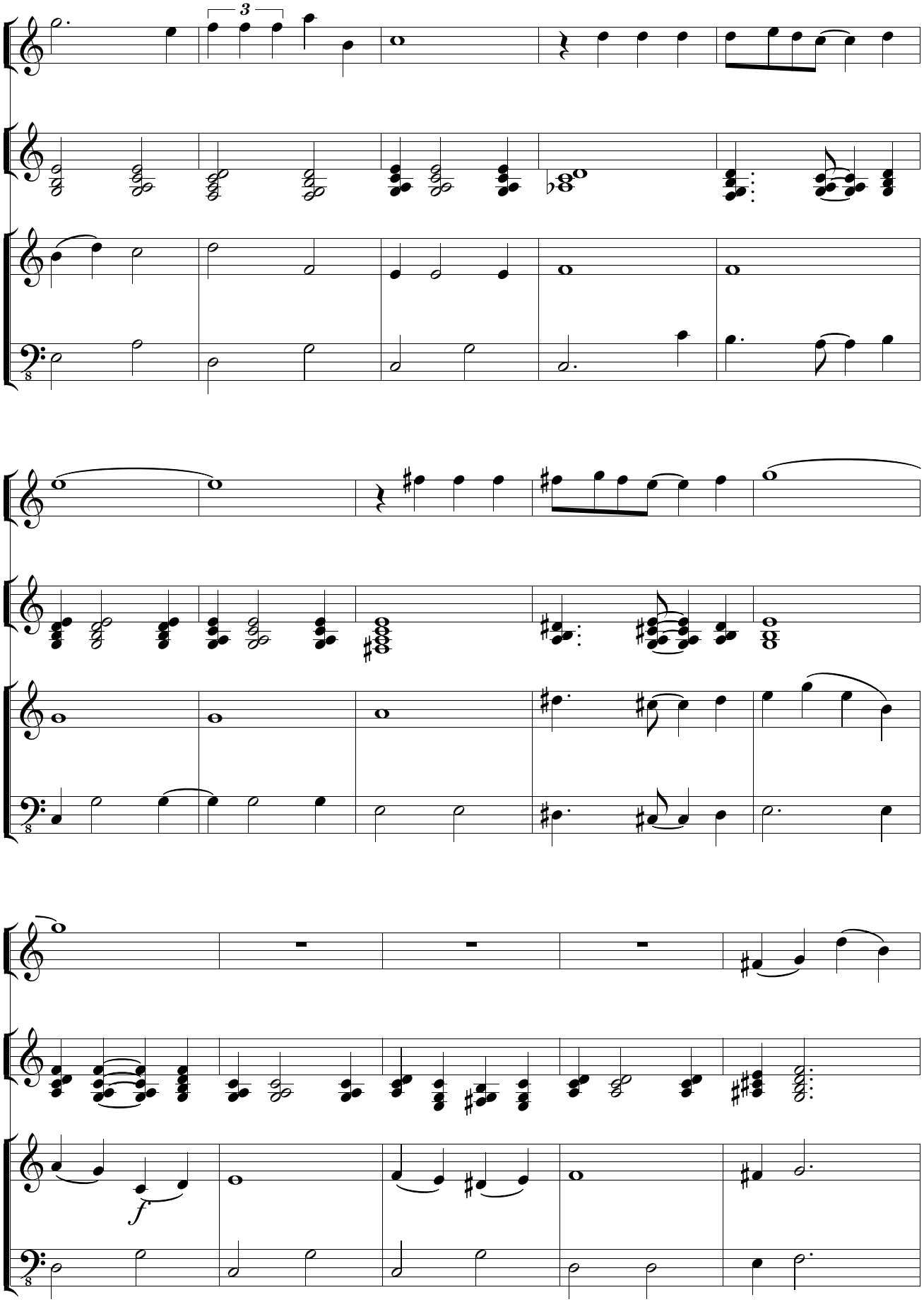
3
f

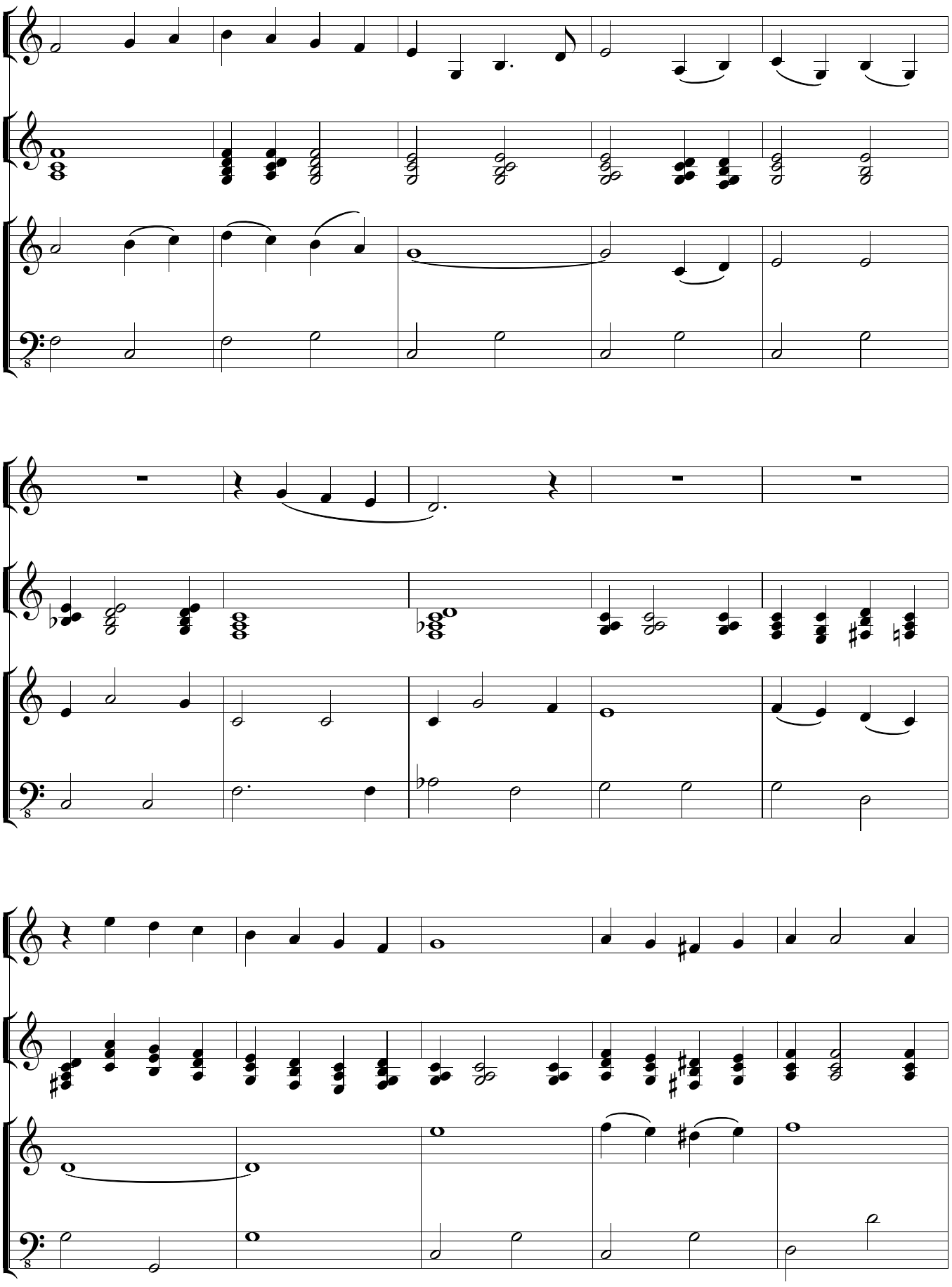

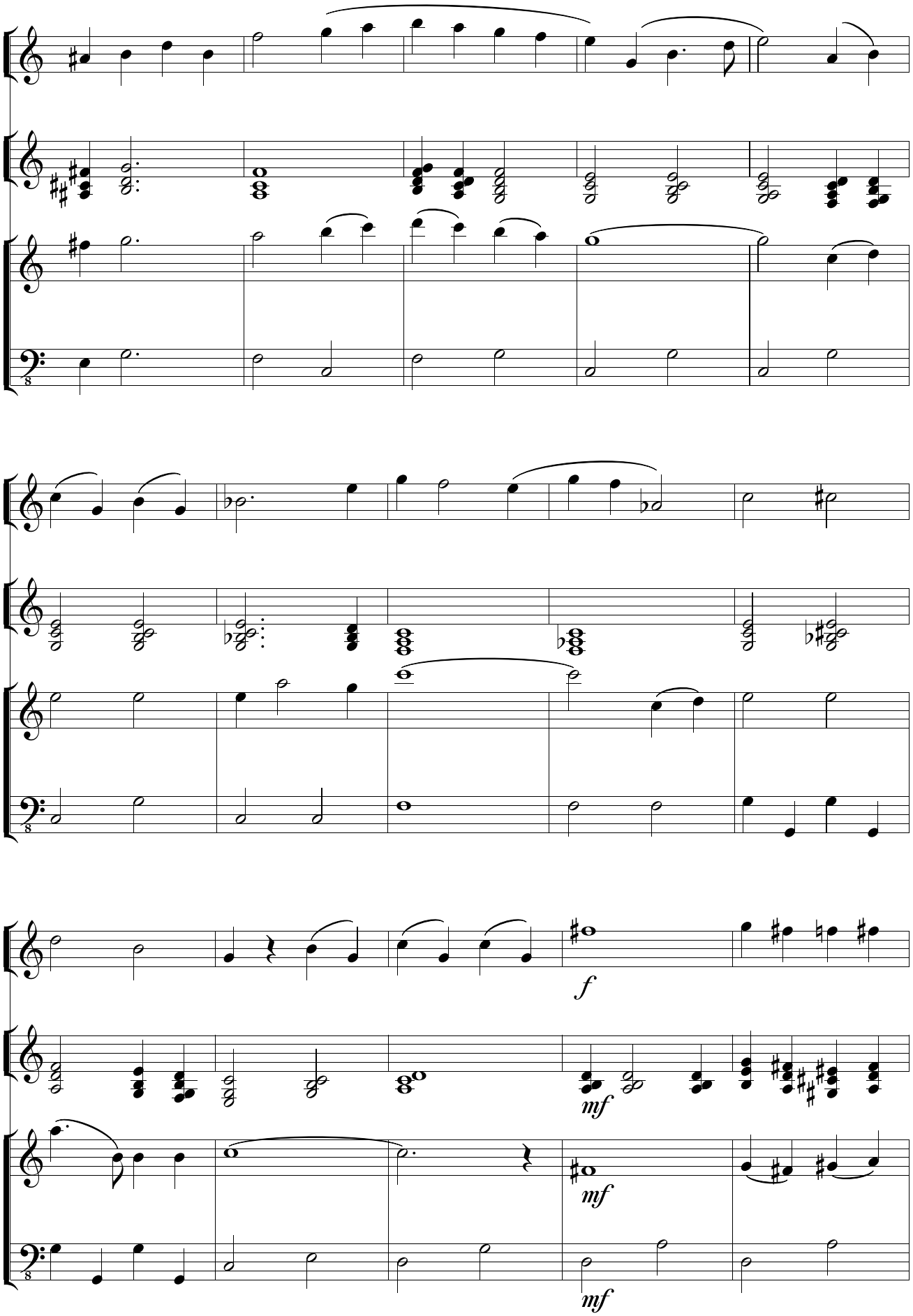
f
mf
mf
mf

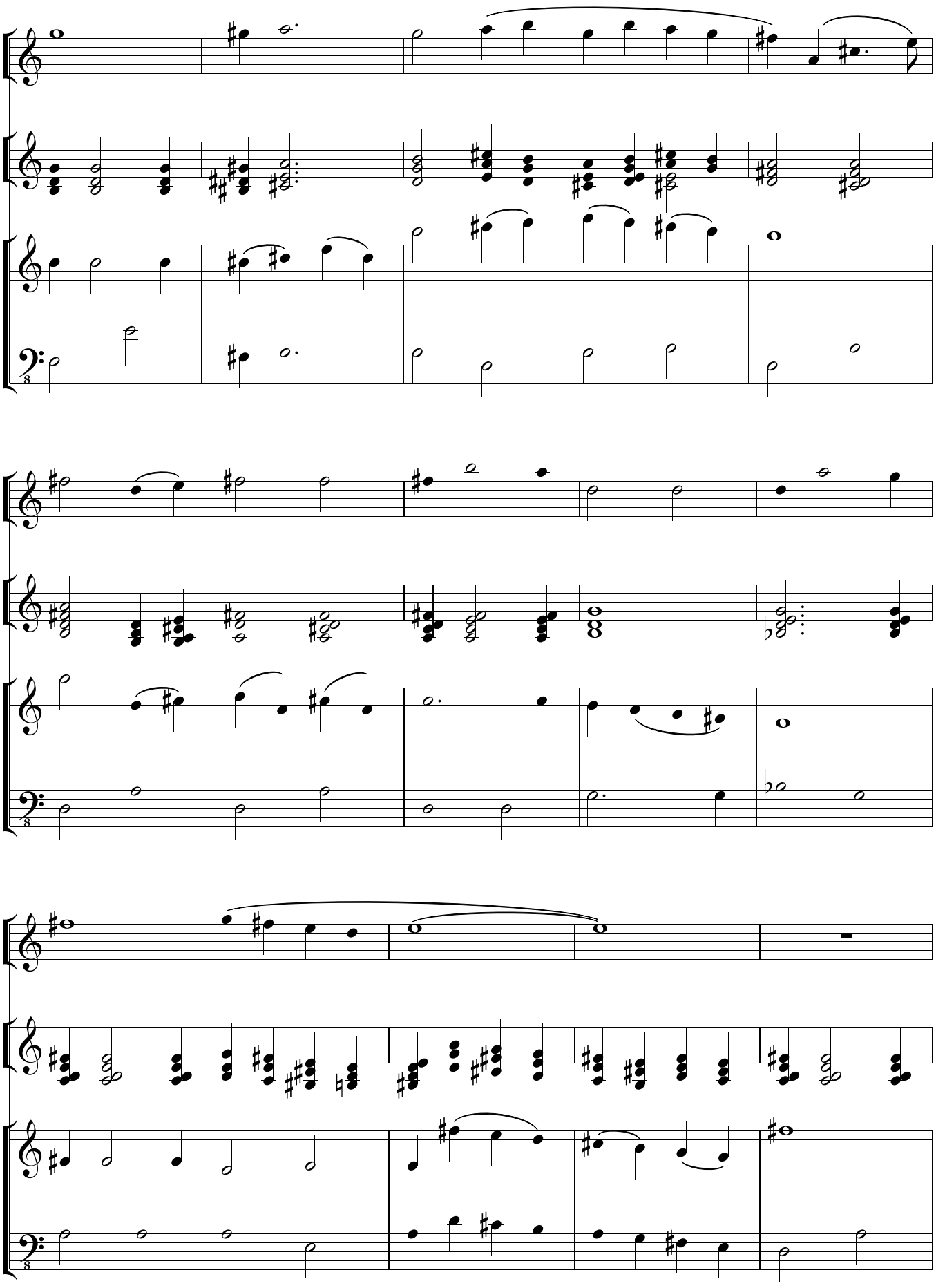

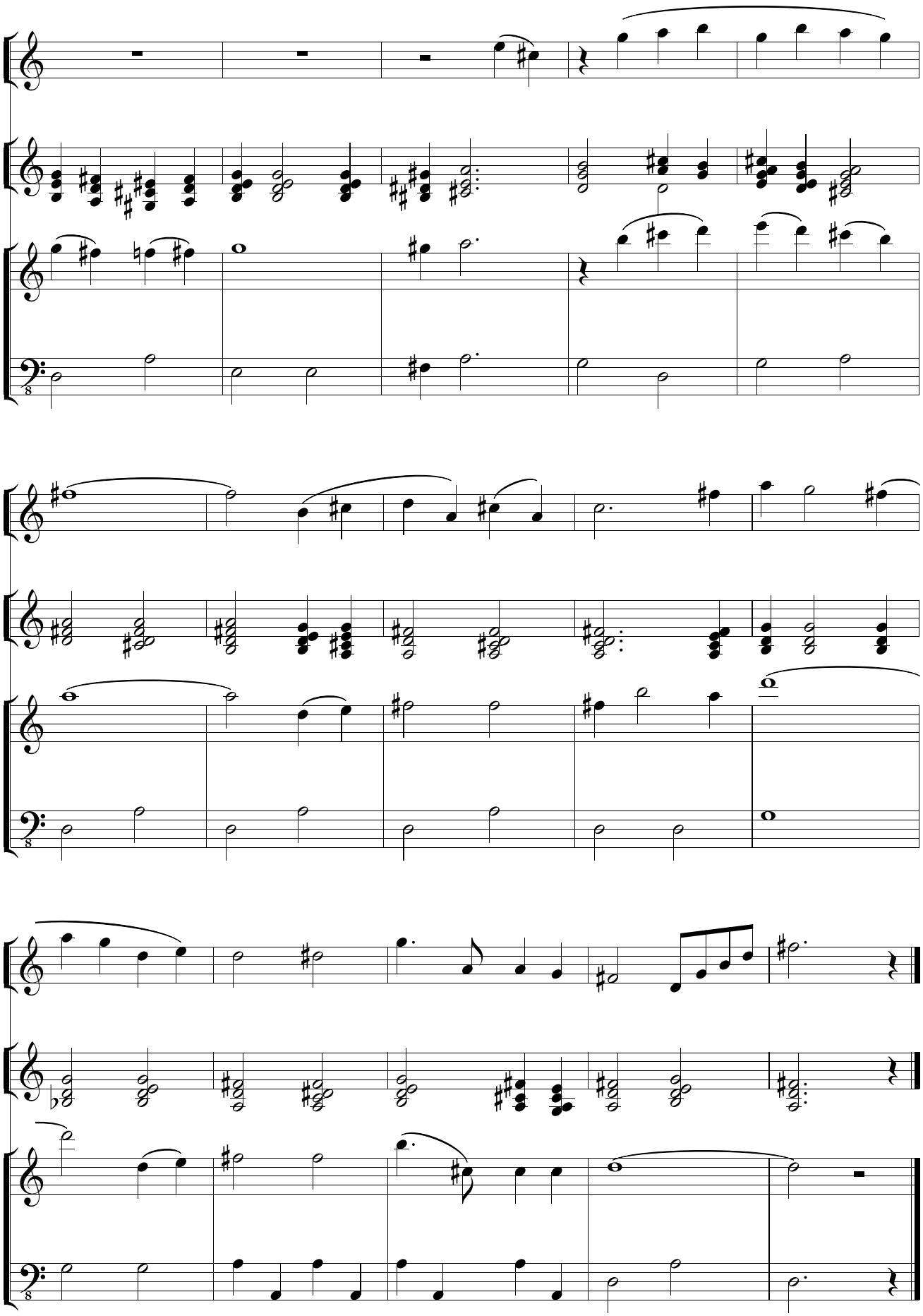

Stil,stil, stil, weil's Kindlein schlafen will

Інстр. В Кучерука

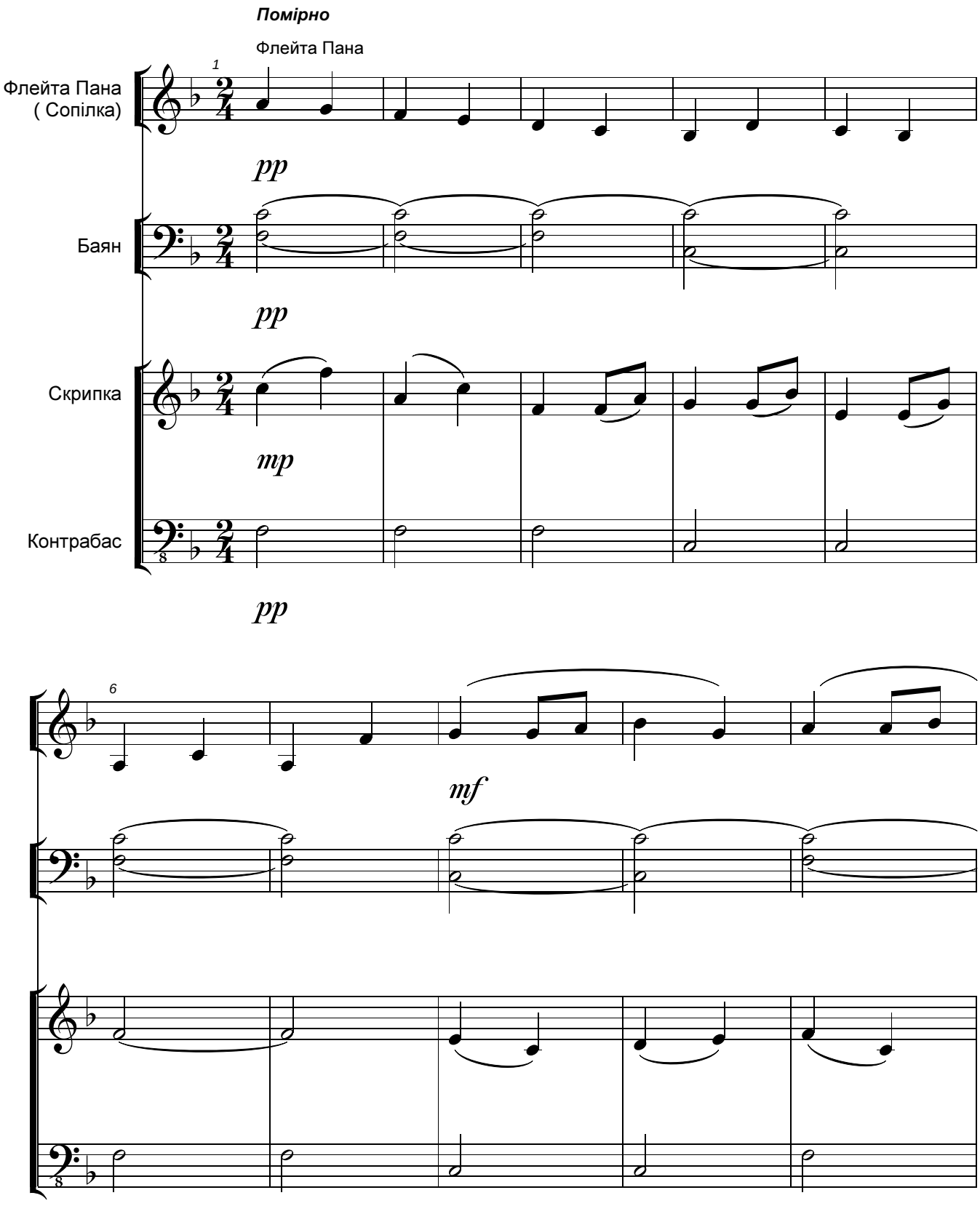

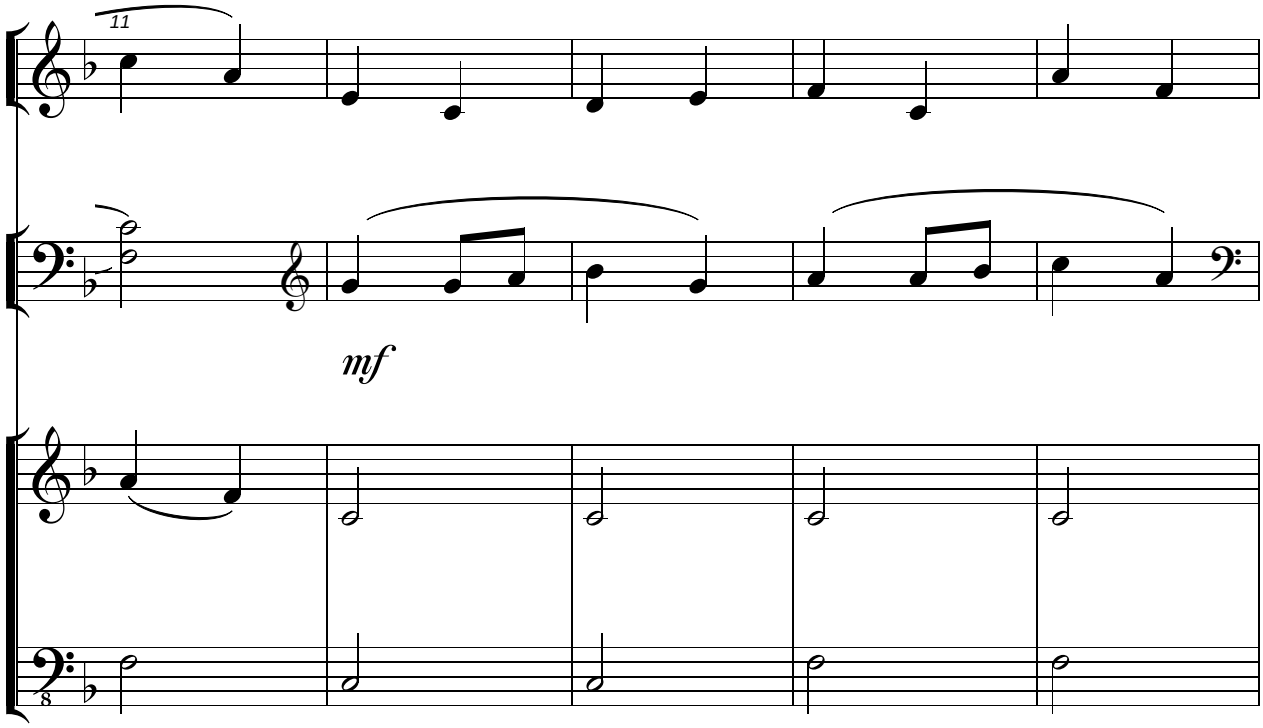
11
mf

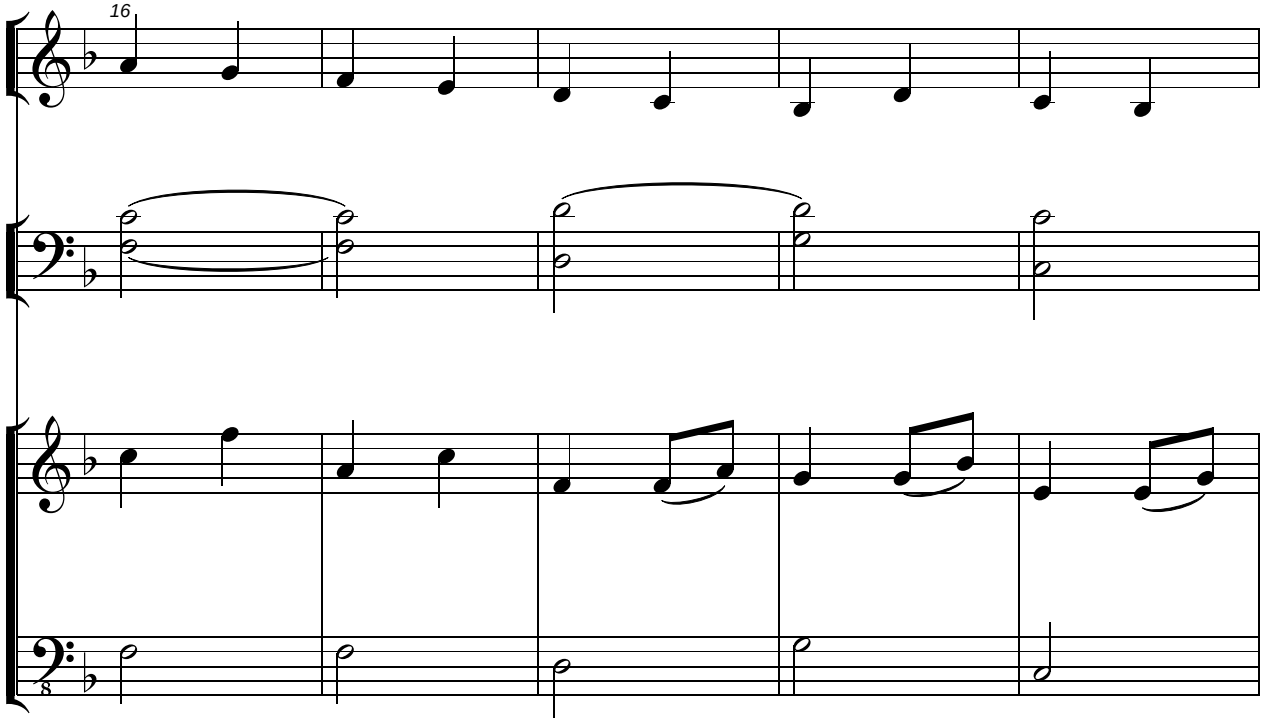
16

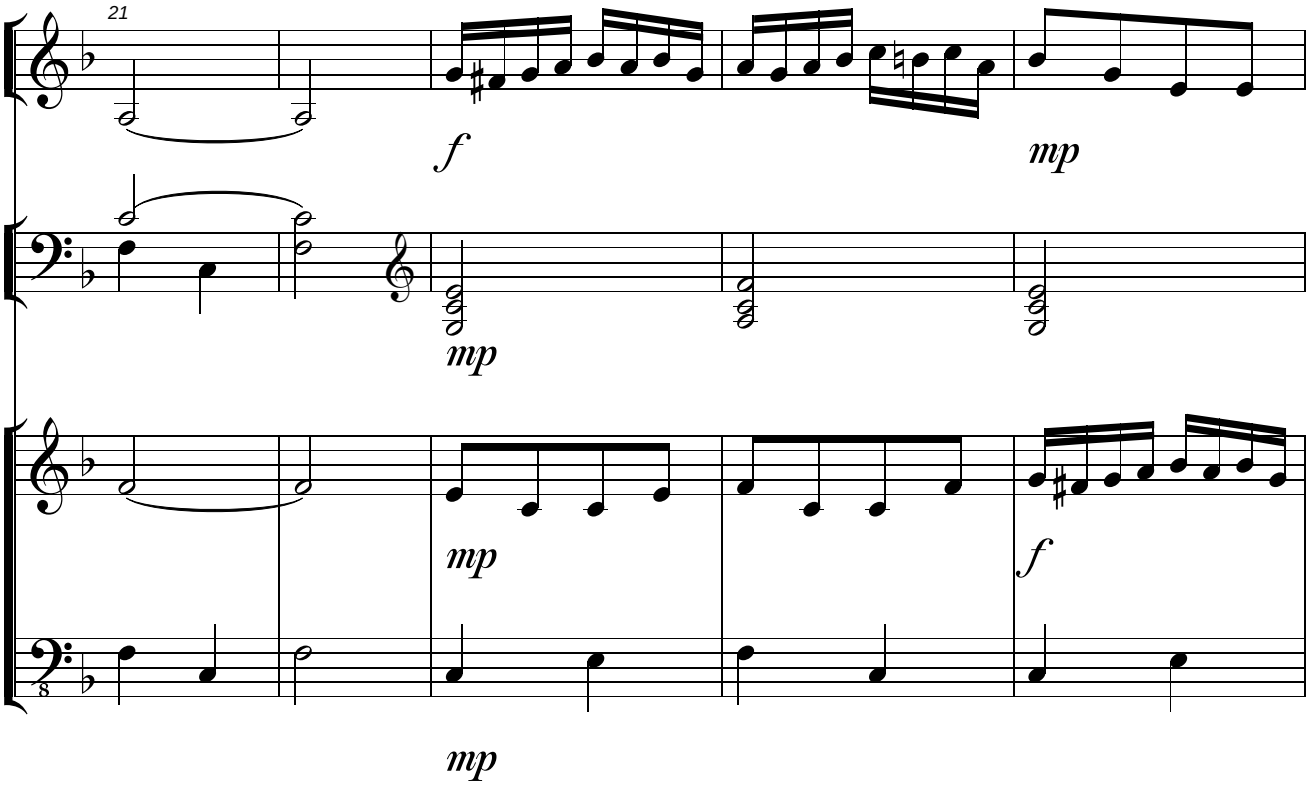
21
f
mp
mp
mp
f
mp

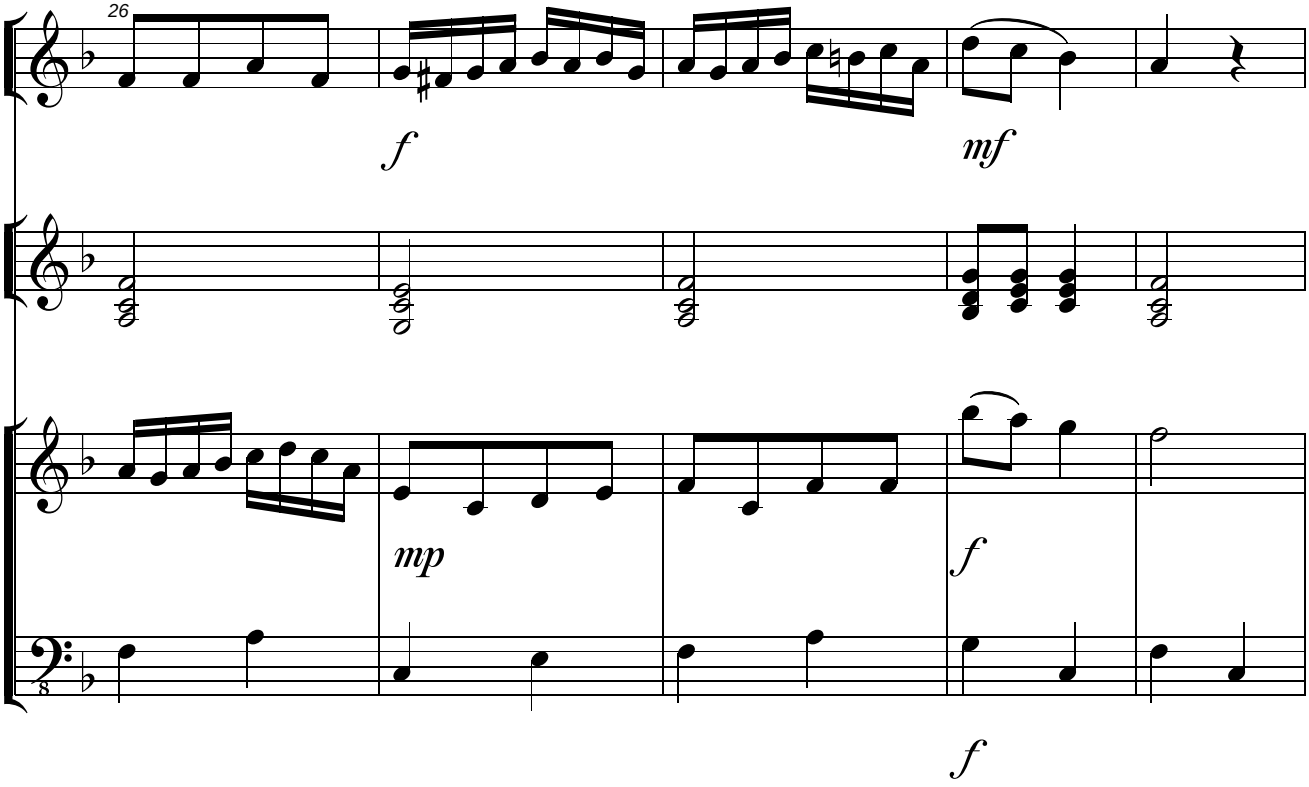
26
f
mf
mp
f
f

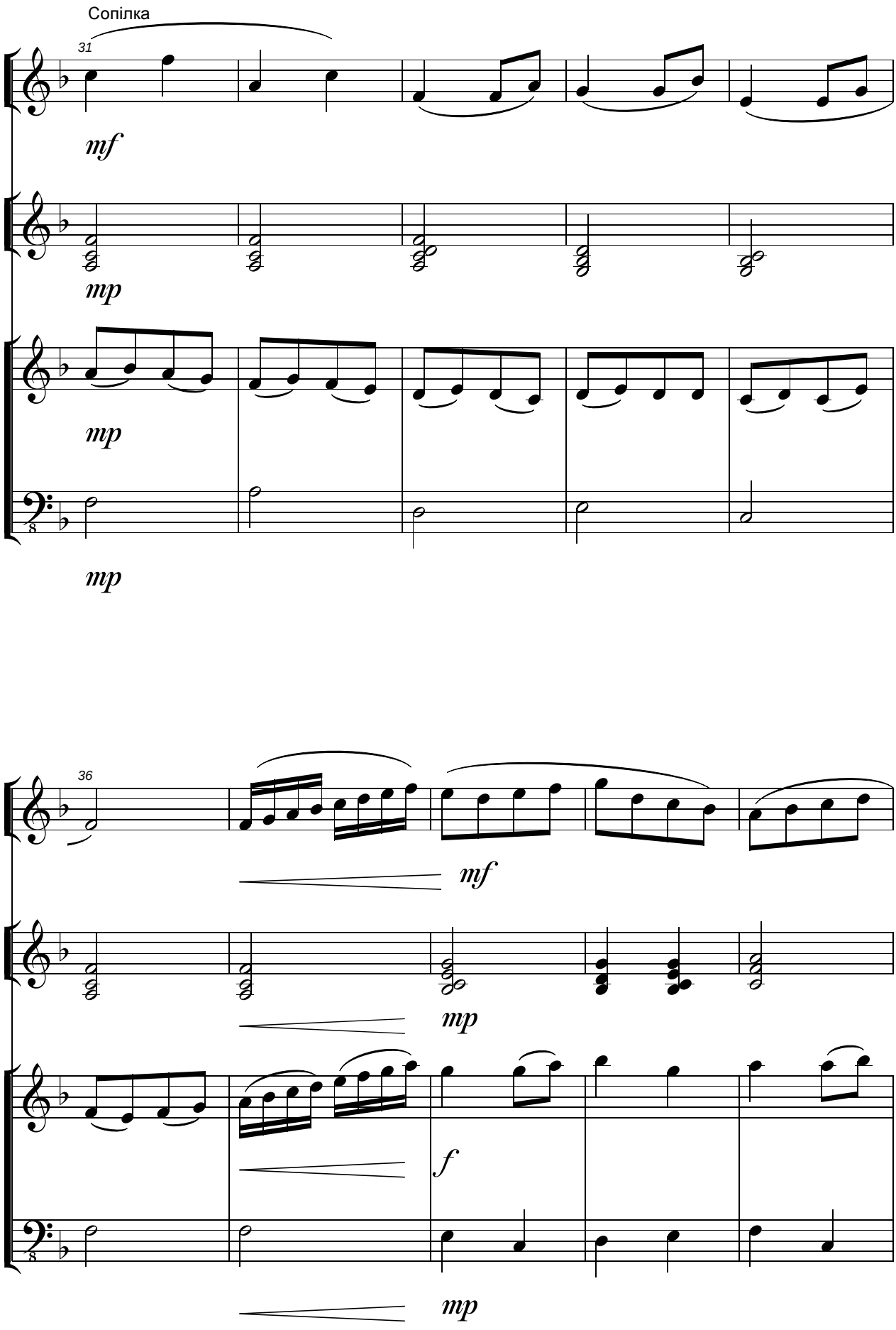
Сопілка
31
mf
mp
mp
mp
36
mf
mp
f
mp

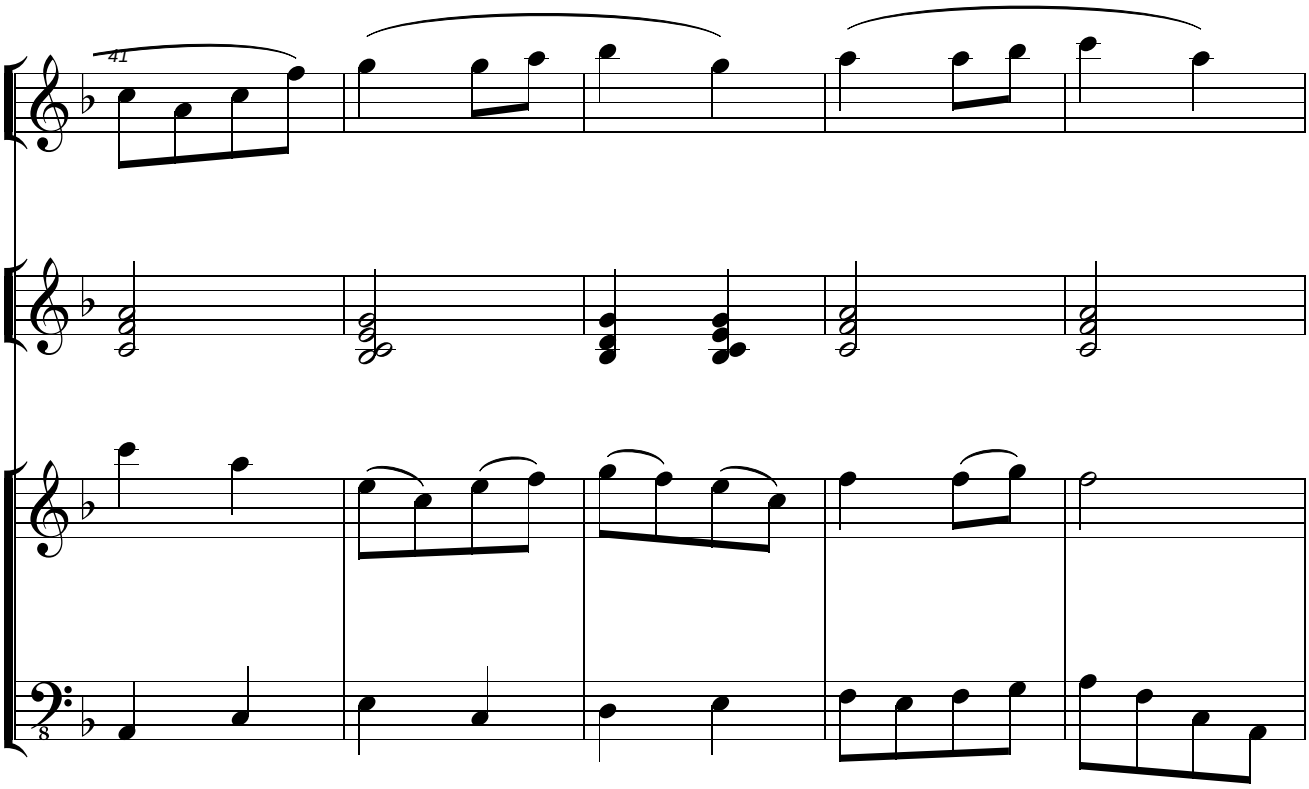
41

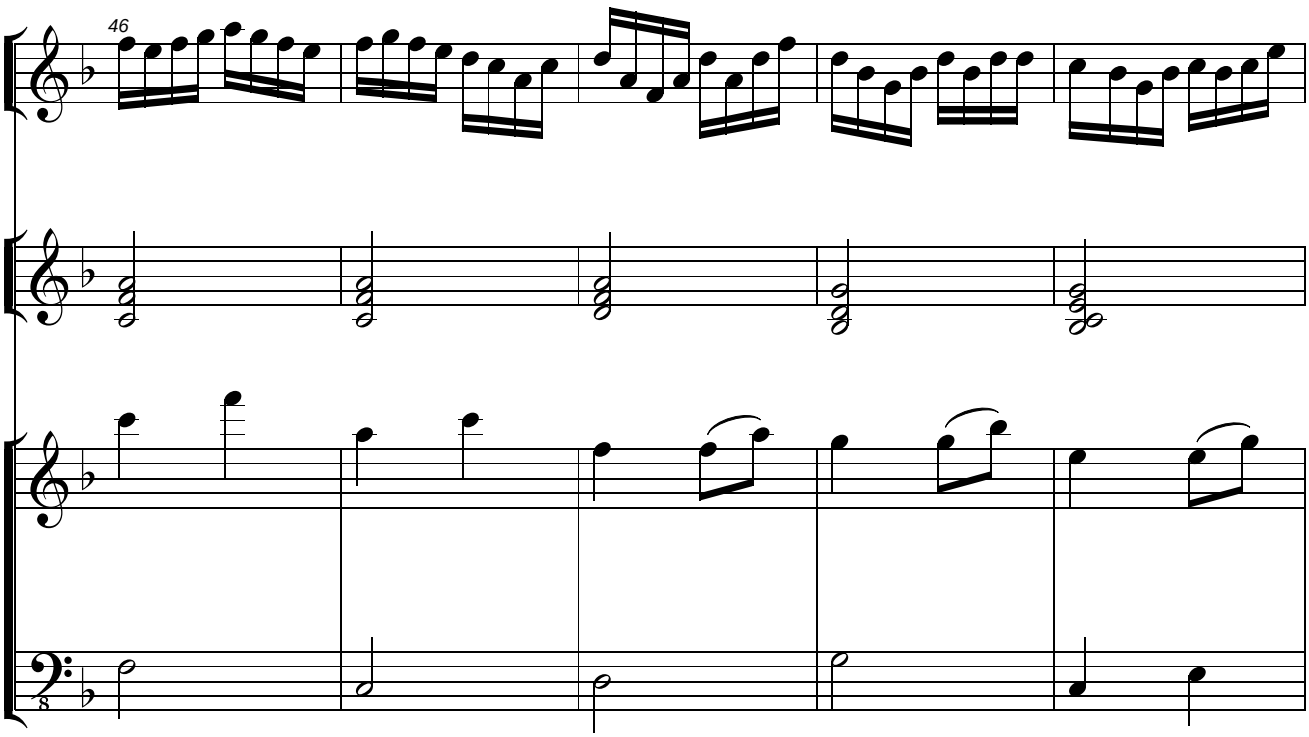
46

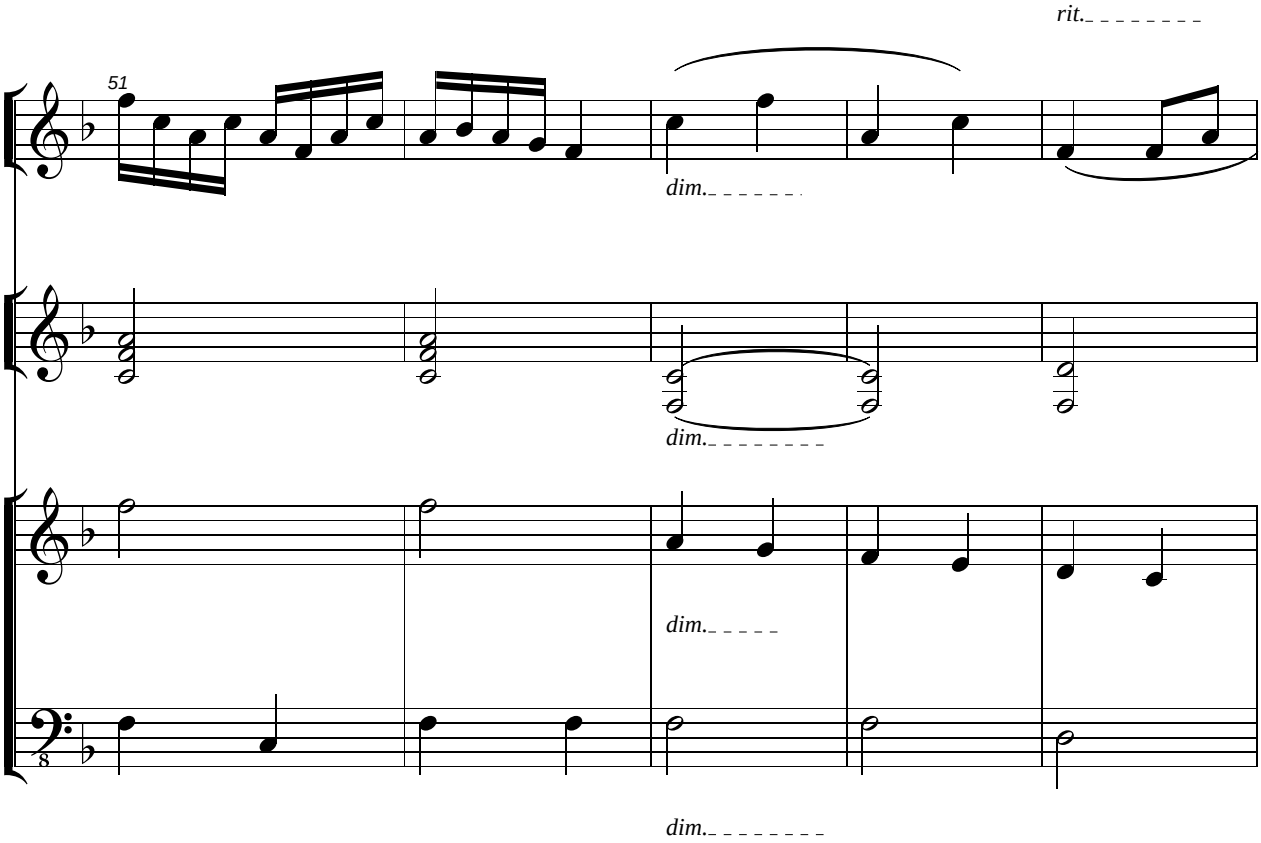
rit.
51
dim.
dim.
dim.
dim.

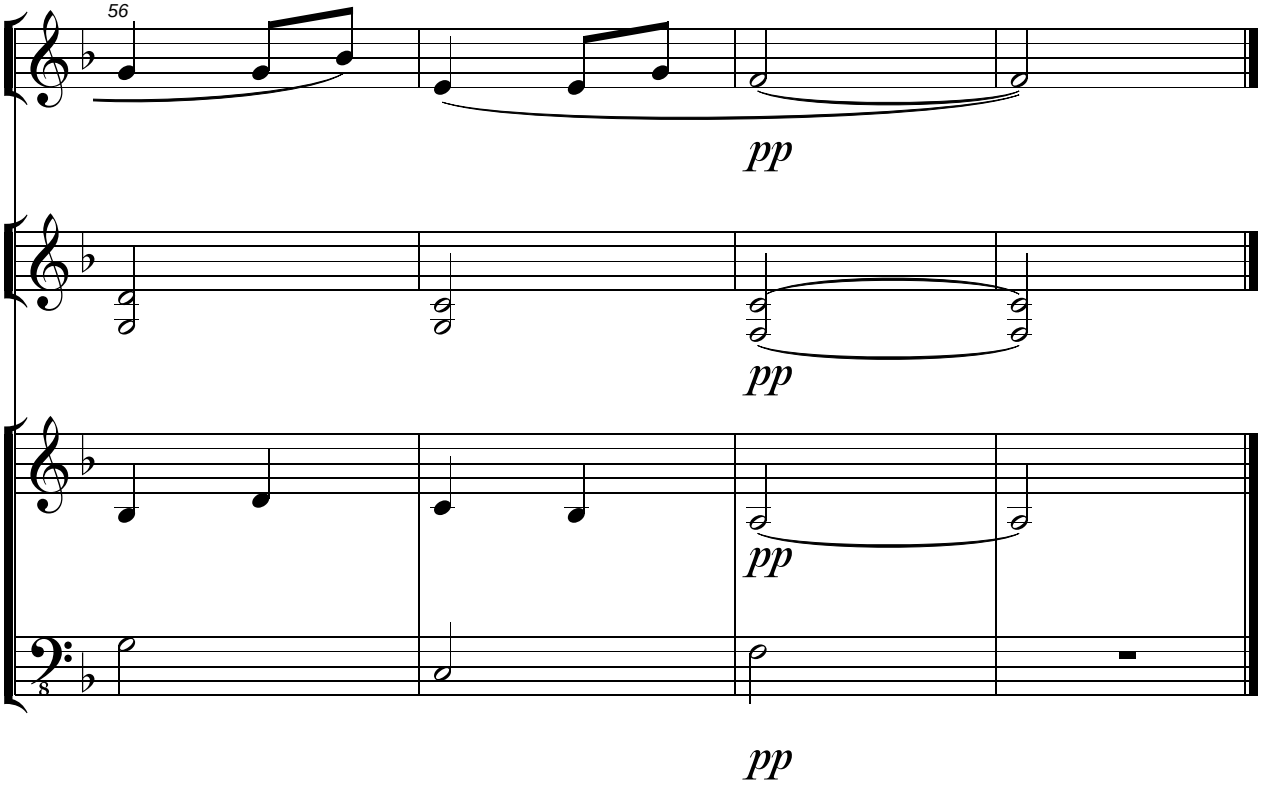
56
pp
pp
pp
pp

Morgen komt der Weihnachtsmann

August Heinrich Hoffmann von Fallersleben.
Інстр. В. Кучерука,
Н. Кучерук

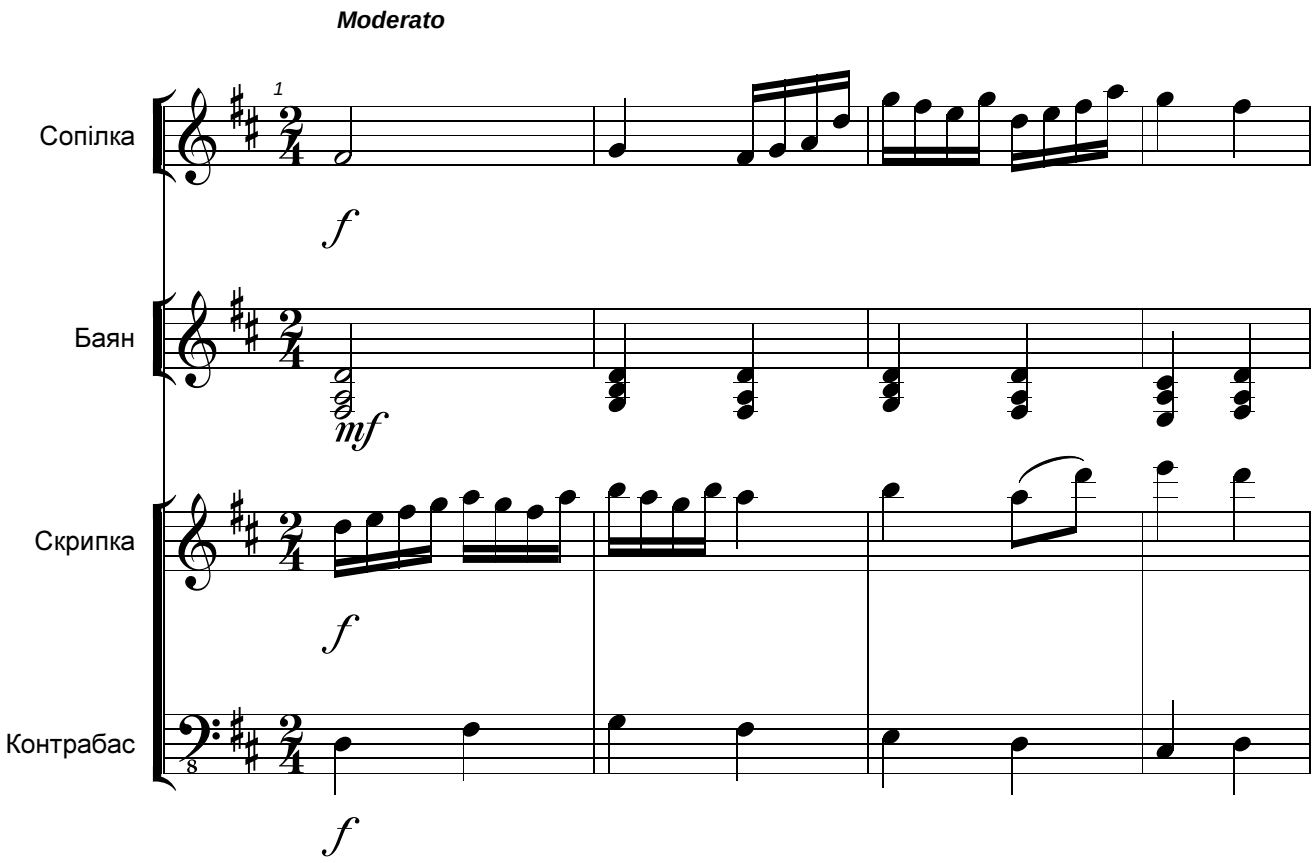

1

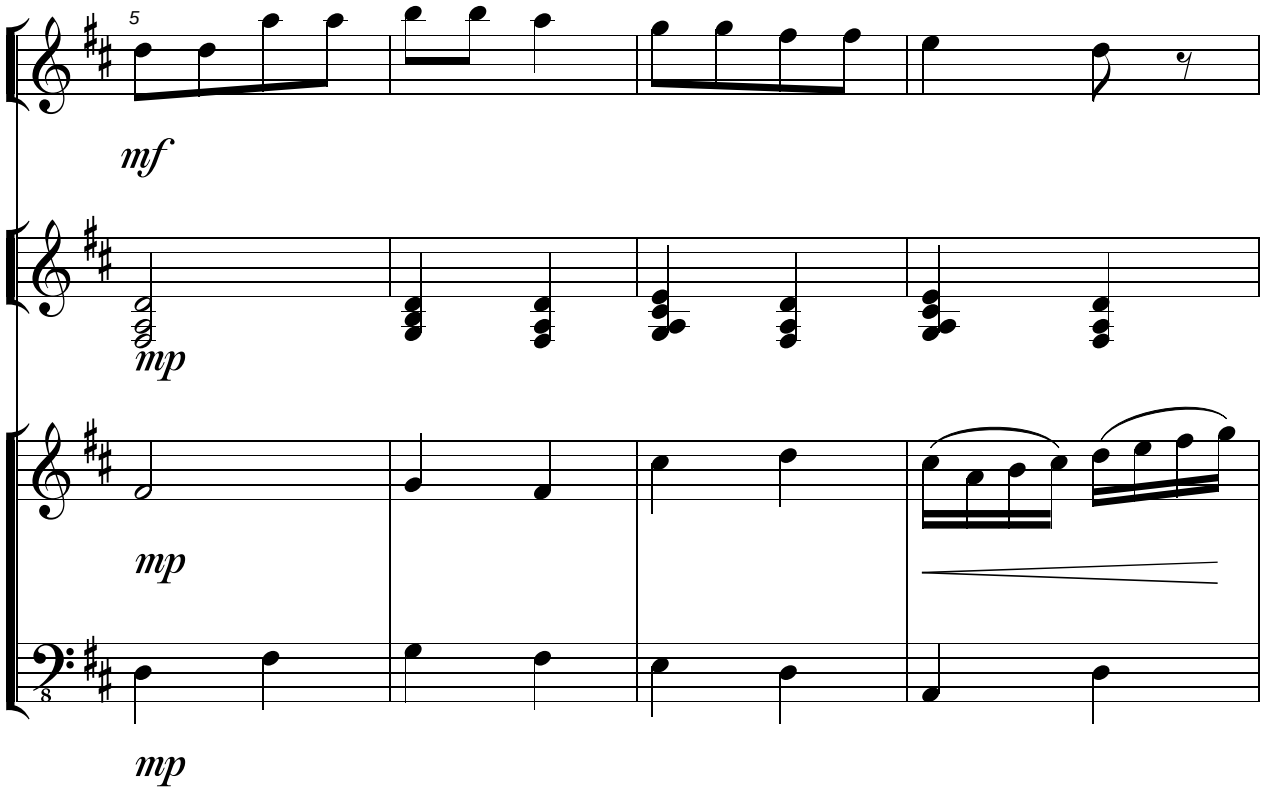

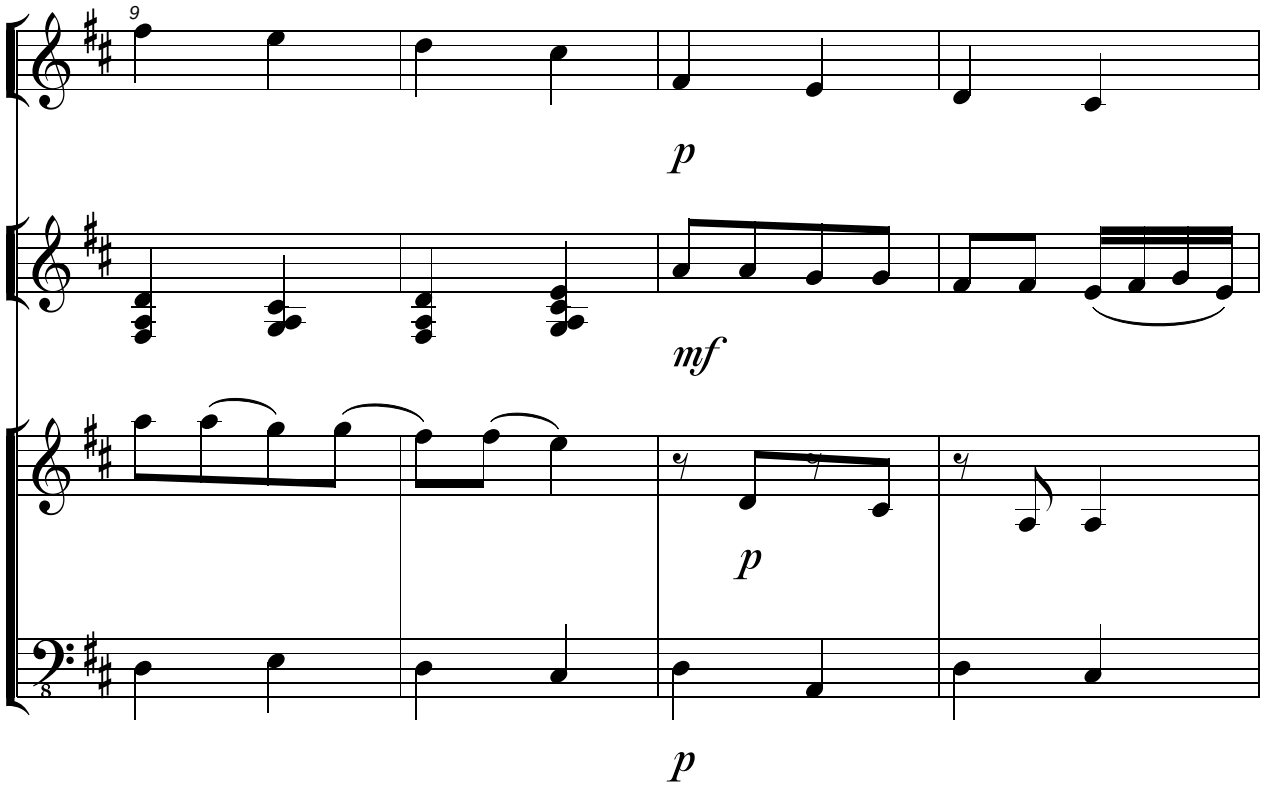

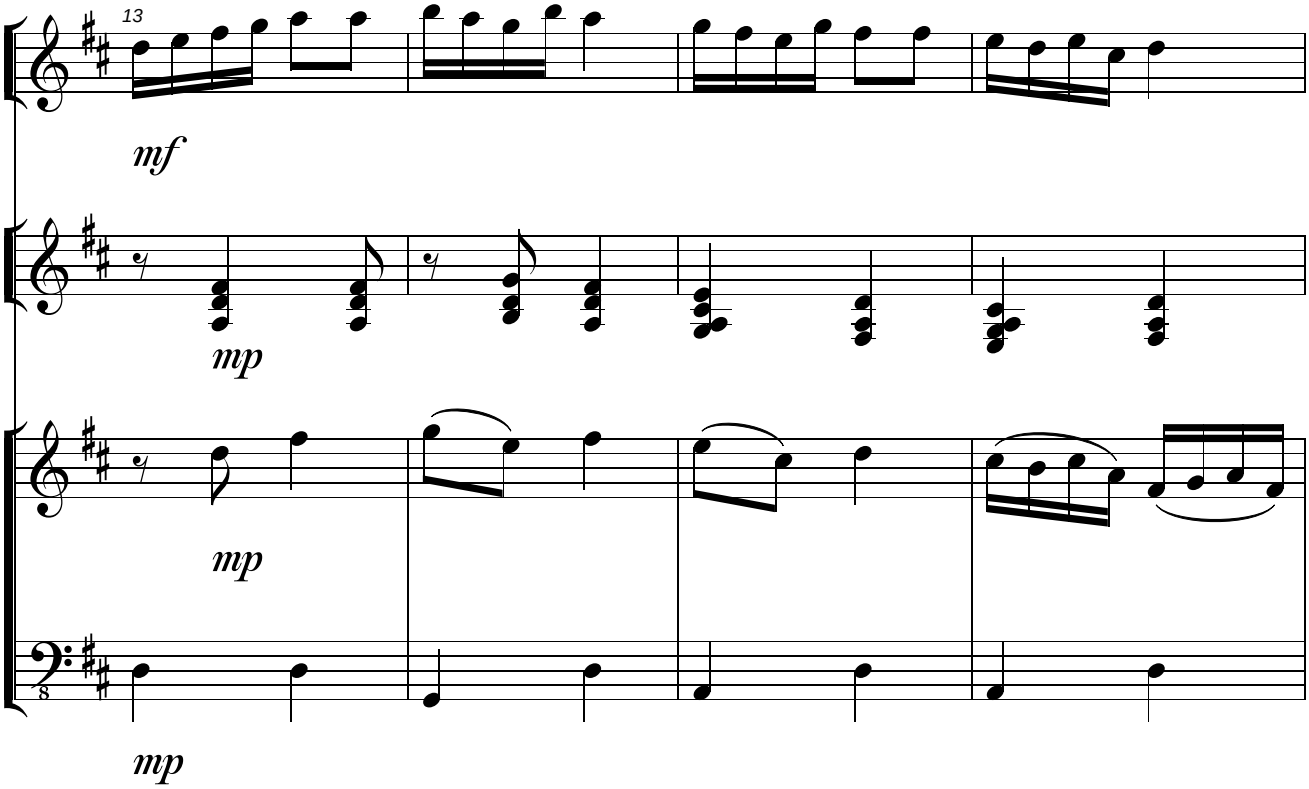
13
mf
mp
mp
mp

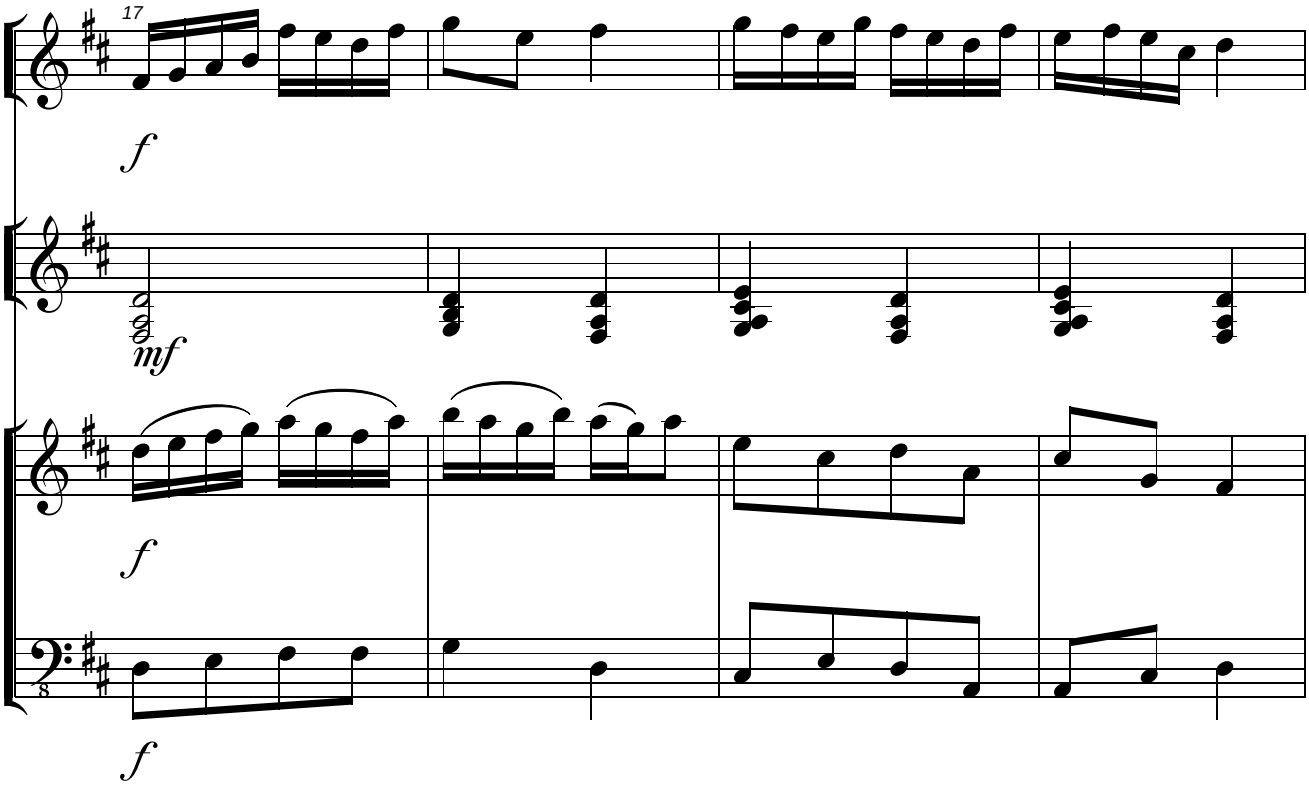
17
f
mf
f
f

2

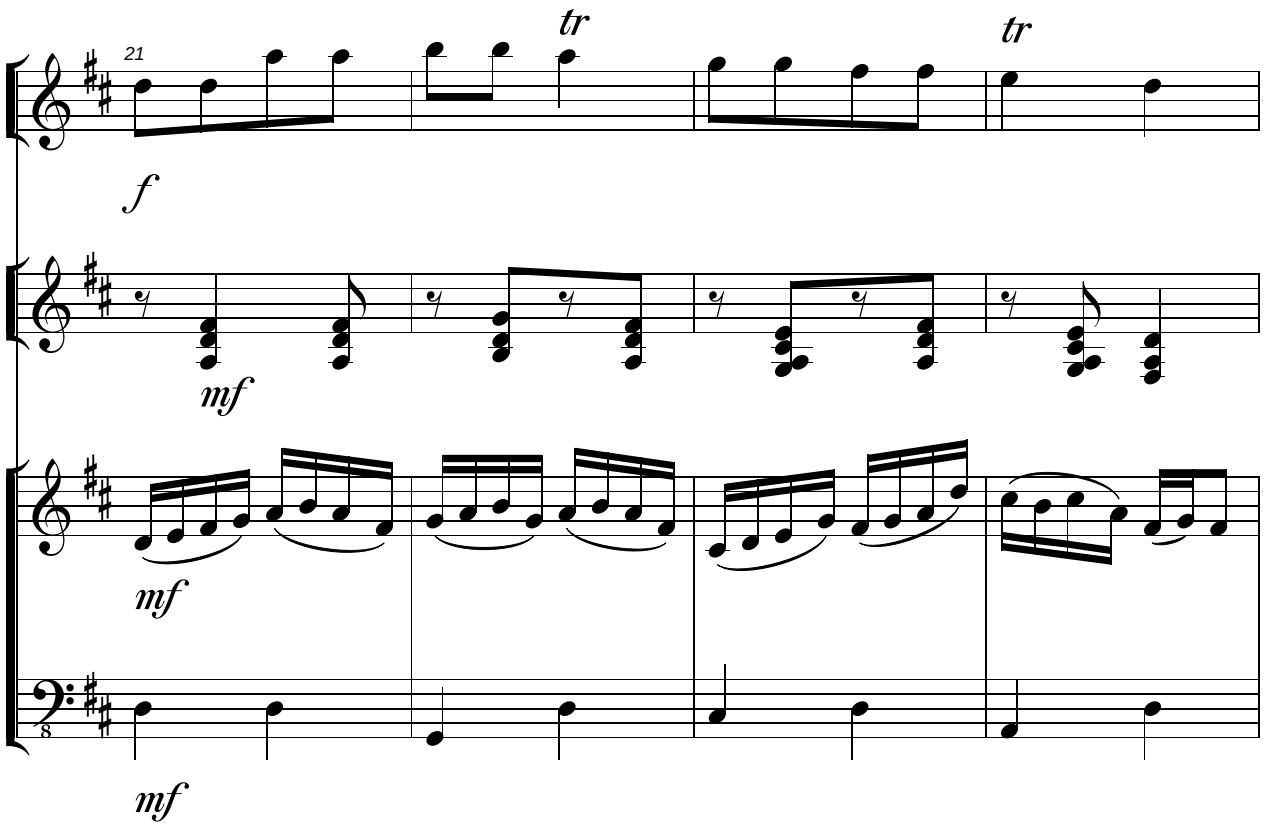

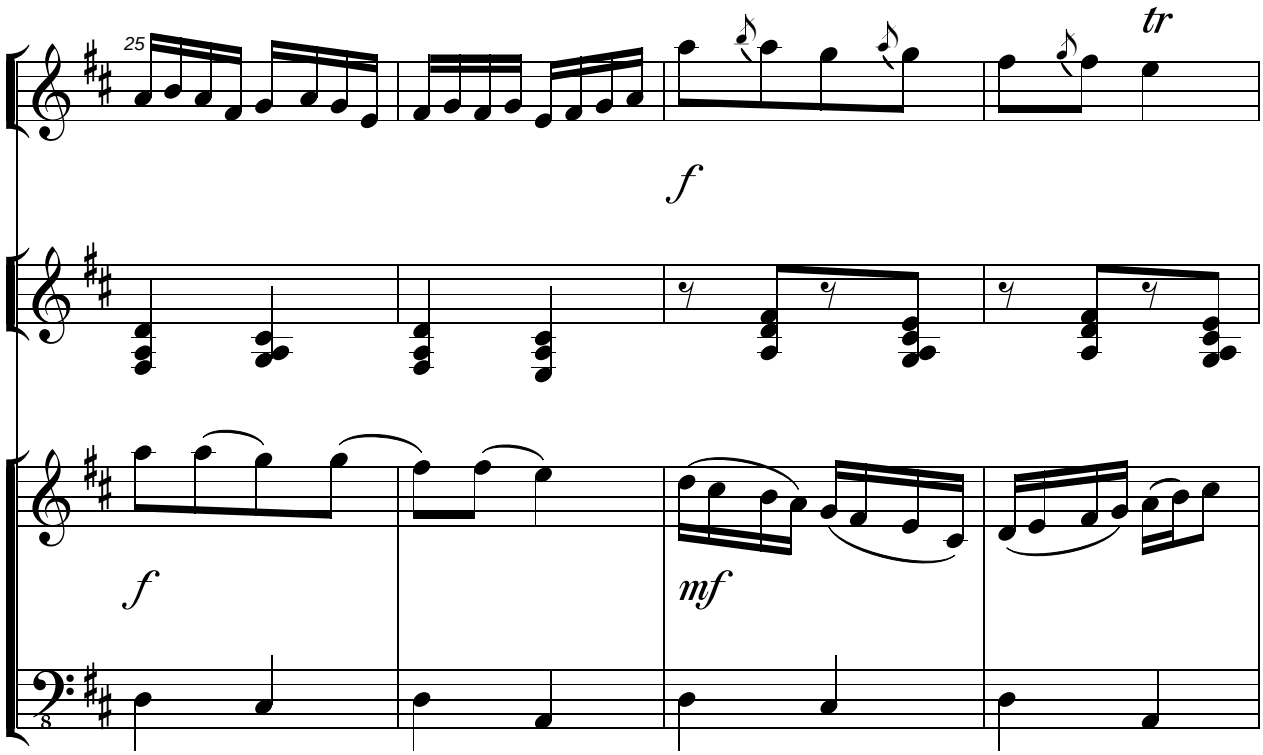

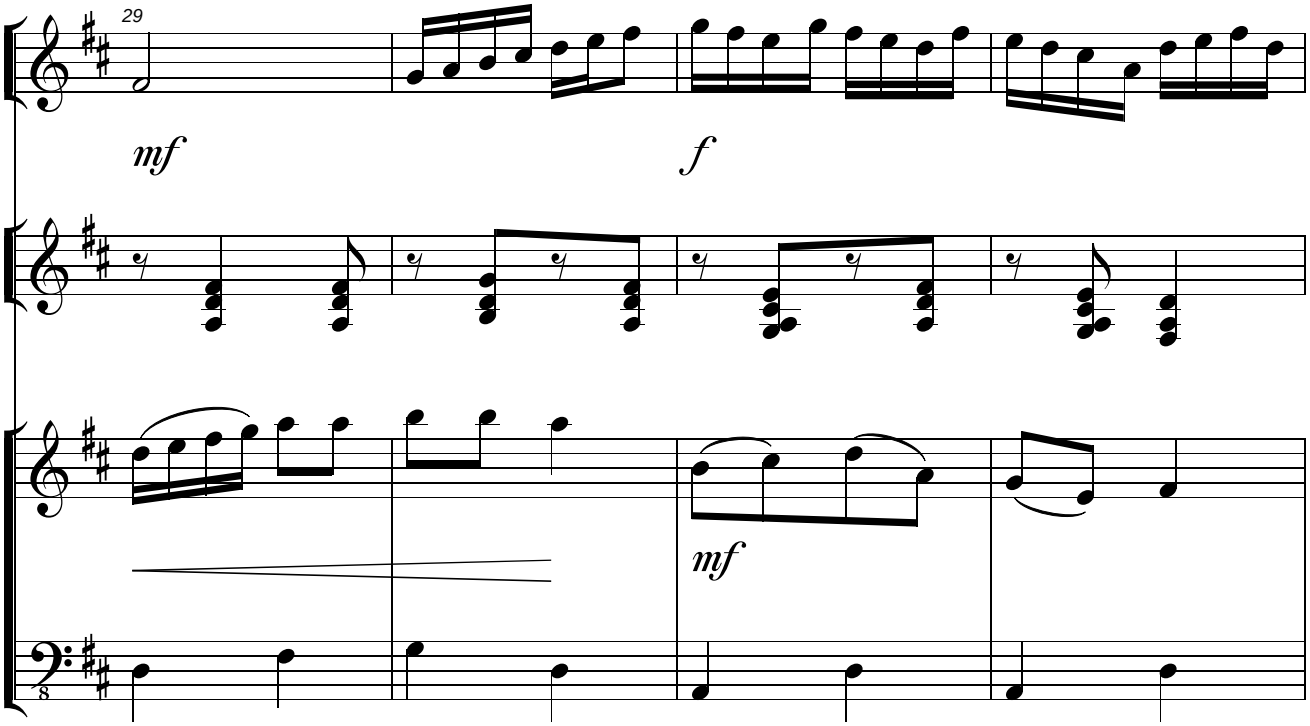
29
mf
f
mf

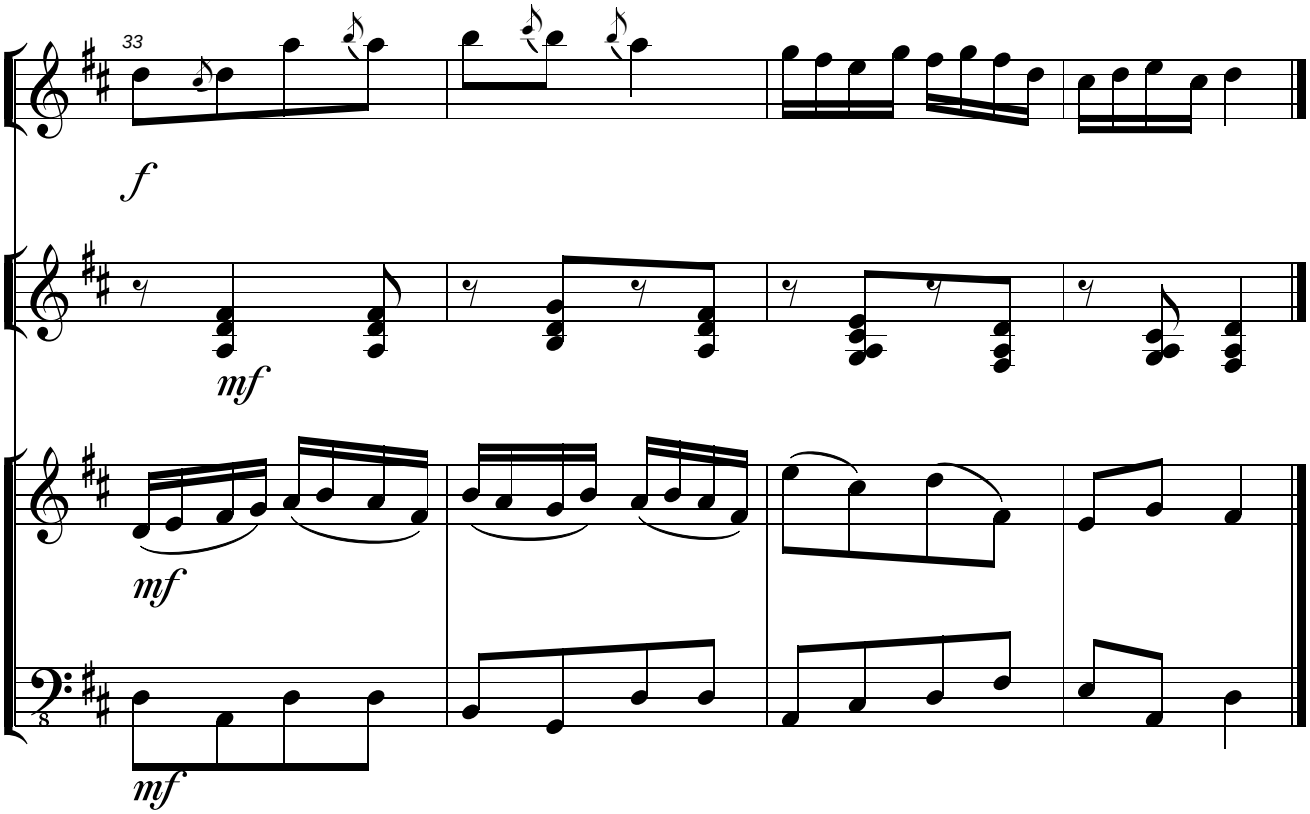
33
f
mf
mf
mf

Let it snow

Інстр. В Кучерука

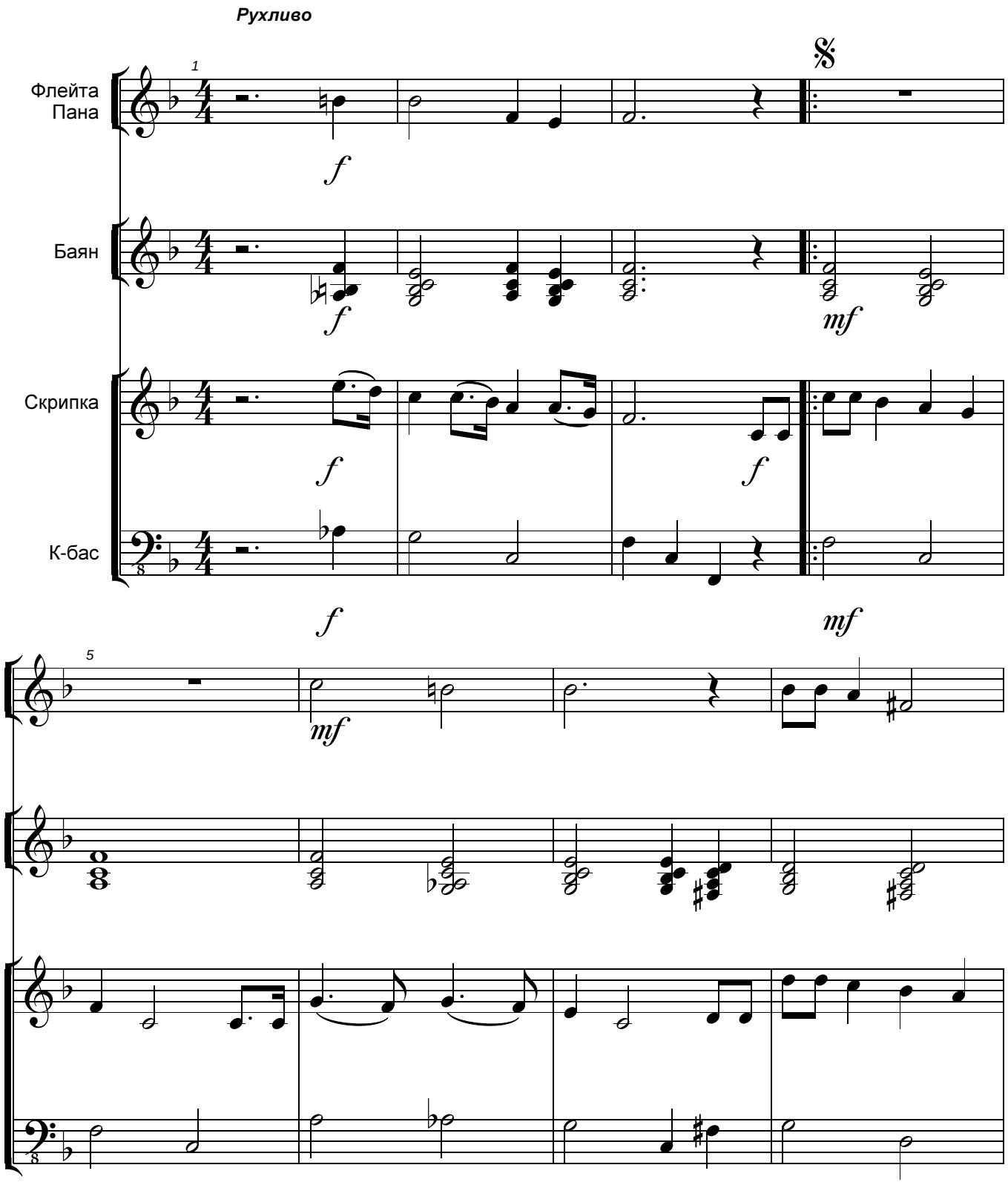

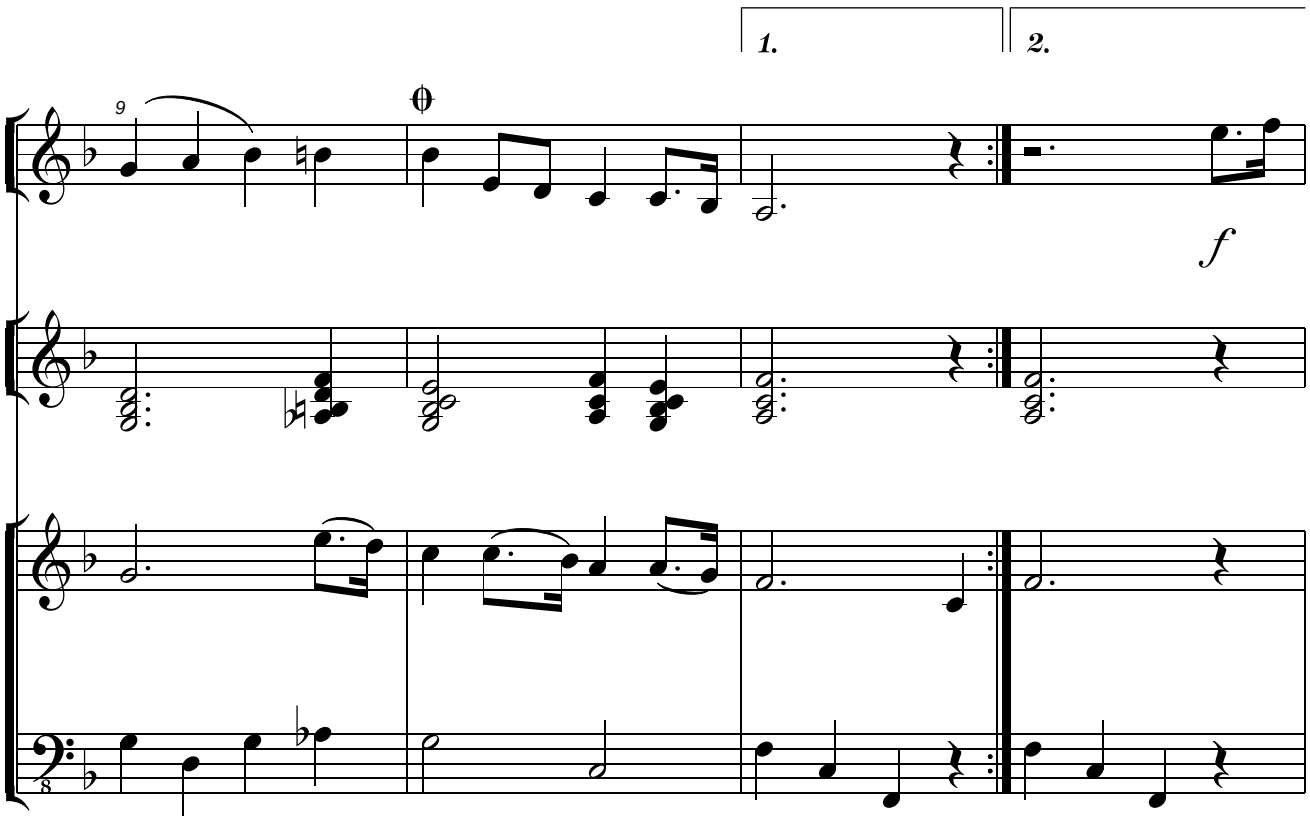
1.
2.
9
f

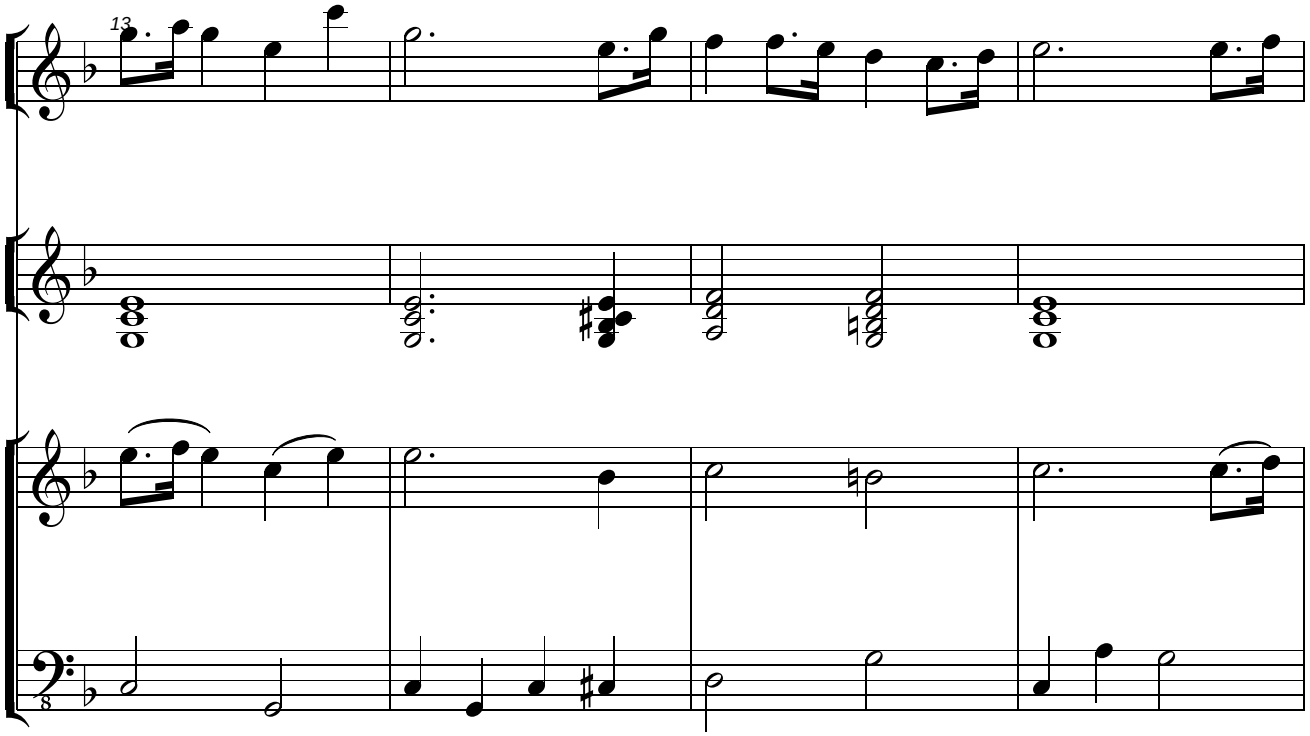
13

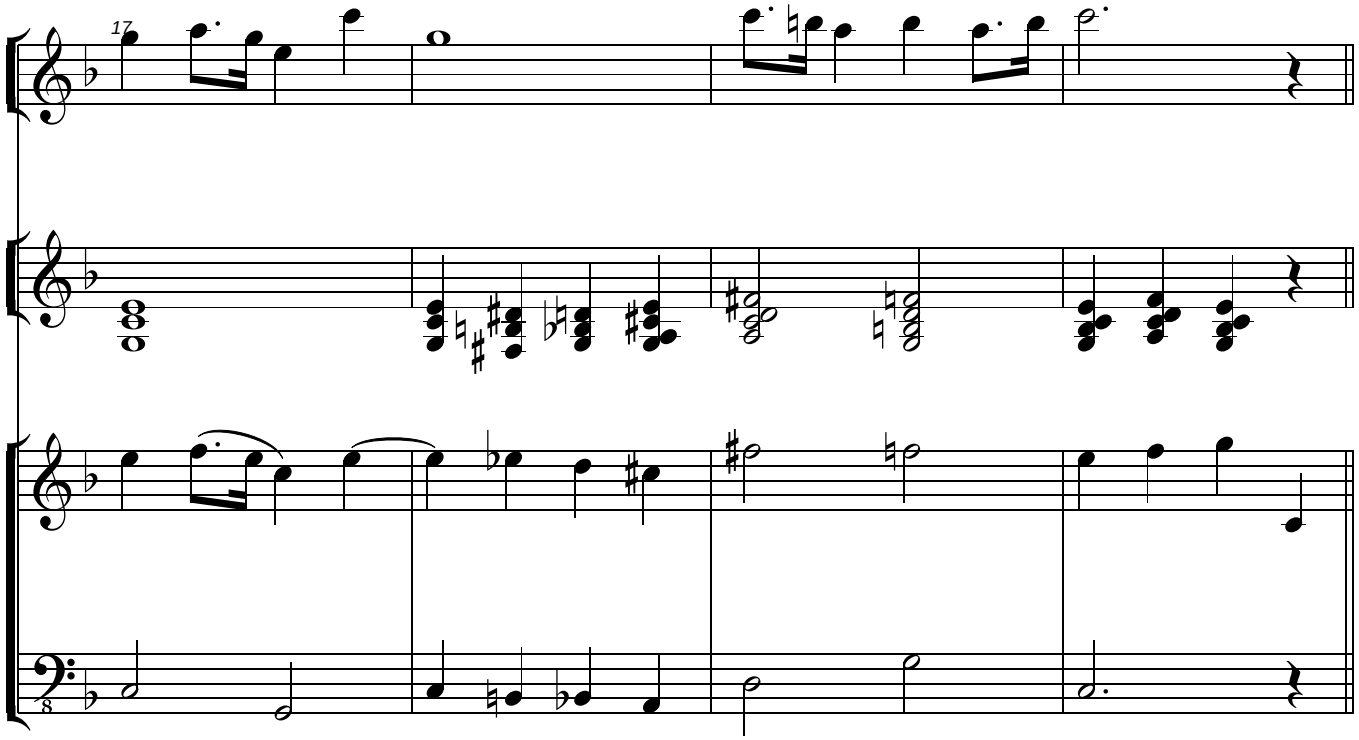
17

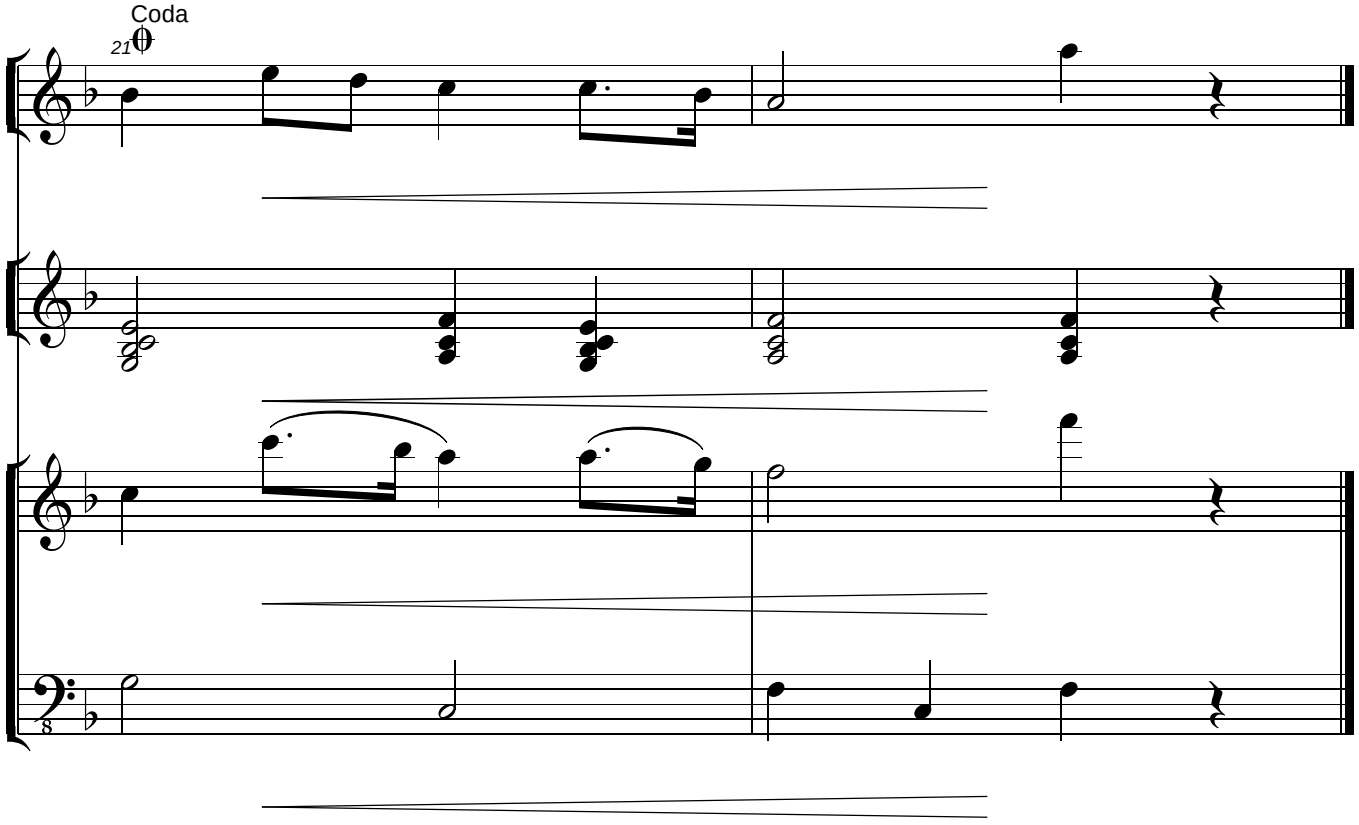
Coda
21

ЛІТЕРАТУРА

1. Барсова І. Книга про оркестр / І. Барсова – К. : Муз. Україна, 1988. – 157 с.
2. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти / А. Гуменюк – К. : Муз. Україна, 1967. – 241 с.
3. Гуральник М. Л. Організація та керівництво народно-інструментальними колективами : навч.- метод. посіб. / М. Л. Гуральник. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. – 128 с.
4. Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів / Гуцал В. // Райдуга. − 1978. – № 11. − 165 с.
5. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва / М. Давидов. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – 224 с.
6. Зелінська Г. Специфіка підготовки камерно-оркестрових виконавців у музичних навчальних закладах України / Музичне виконавство України: національні, регіональні та інтегративні аспекти : програма-тези. – Івано-Франківськ : ЦІТ Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2007. – С. 41– 42.
7. Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів / П. Г. Іванов – К. : Муз. Україна, 1981. – 110 с.
8. Кучерук В. Ф. Інструментальний ансамбль : хрестоматія для вищ. навч. закл. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 148 с.
9. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Ч. I / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРИНТ, 2012. – 96 с.
10. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Ч. II / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРИНТ, 2012. – 68 с.
11. Кучерук Н. П. Інструментальні ансамблі для ладкової кобзи у супроводі бандури, ансамблю бандур : навч.-метод. посіб. / Н. П. Кучерук, М. П. Сточанська. – Луцьк : РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2005. – 141 с.
12. Лапченко В. Методика початкового навчання гри в оркестрі народних інструментів / В. Лапченко. – К. : Муз. Україна, 1985. – 142 с..
13. Олексюк О. М. Методика викладання гри на народних інструментах : навч. посіб. для студ. мист. навч. закл. / О. М. Олексюк. – К. : ДАКККіМ, 2004. – 135 с.
14. Пляченко Т. М. Методика роботи з музично-інструментальними колективами : навч.-метод. посіб. для студ. мист. ф-ту пед. ун-ту / Т. М. Пляченко. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2009. – 232 с.
15. Черкаський Л. Українські народні інструменти / Л. Черкаський. – К. : Техніка, 2003. – 264 с.
16. Шиманський П. Й. Грає інструментальний ансамбль «Експромт» : навч. посіб. для студ. мист. навч. закл. III-IV рівнів акредитації у 2-х ч. Ч. I / П. Й. Шиманський. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 142 с.
17. Шиманський П. Й. Грає інструментальний ансамбль «Експромт» : нав. посіб. для студ. мист. навч. закл. III-IV рівнів акредитації у 2-х ч. Ч. II / П. Й. Шиманський. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 134 с.
18. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник / Ю. Юцевич. – Т. : Навч. кн. – Богдан, 2003. – 352 с.

Зміст

Передмова……3
1. В. Кучерук. Дві українські колядки. ……....4
2. Спи, Ісусе, спи. Інстр. В Кучерука, Н. Кучерук……..13
3. В. Кучерук, Н. Кучерук. В’язанка українських колядок. ……24
4. Ф. Грубер. Тиха ніч (За Пікардійською терцією). Інстр. В. Кучерука……..37
5. Przybiezeli do Betlejem pasterze. Інстр. В. Кучерука, П. Шиманського…….52
6. Ach ubogi zlobie. Інстр. В. Кучерука, П. Шиманського……..59
7. Irling Berlin. White Christmas. Інстр. В. Кучерука, ……..……...64
8. Stil,stil, stil, weil's Kindlein schlafen will. Інстр. В. Кучерука……70
9. August Heinrich Hoffmann von Fallersleben. Morgen komt der Weihnachtsmann. Інстр. В. Кучерука, Н. Кучерук……...76
10. Let it snow. Інстр. В. Кучерука……81
Література……...84

Для нотаток

Для нотаток

Навчальне видання

Кучерук Володимир Феофілович
Кучерук Надія Петрівна
Шиманський Петро Йосипович

Практикум роботи з інструментальним колективом

Навчальний посібник
для студентів закладів вищої освіти

Друкується в авторській редакції
Технічний редактор І. В. Захарчук

Формат 60х84 $^{1}/_{8}$. Обсяг 24,65 ум. друк. арк., 23,18 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 153. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.